

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JOZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Az egységes többség.

Budapest, január 22.

(K.) A szabadelvű párt ma nagyobb mértékben ünnepelte vezérét, mint eddig valaha. Szavait a képviselőház egész jobboldala lelkes tetszéssel, őszinte tapsokkal fogadta. Nagy jelentősége van a miniszterelnök mai beszédének, de még nagyobb ennek a hatásnak a jelentősége. Széll Kálmán ma a kiegyezést védelmezte, de nem ma először. Sőt bizonyos, hogy idáig mindenkor nagyobb veszedelemben forgott az a kiegyezés, mint éppen ma. S ő, aki megmentette a kiegyezést akkor, midőn belülről támadták, kétségtelenül nagyobbat cselekedett akkor, mint ma, mikor csak kívülről támadták, azt is csak immelámmal. A kiegyezést ugyanis, mint a bolognai palackot, belülről könnyebb megsérteni, sőt csak belülről lehet megsérteni. Széll Kálmán pedig akkor is meg tudta menteni, mikor a támadás sebezhető pontján fenyegette. Kicsi dolog ehhez képest, hogy ma Polónyi Gézával szemben diadalmasan tudta megvédeni. Akármilyen lucidus, formás és temperamentumos volt tehát mai beszéde, mint politikai tett bizonyára nem nagyobb jelentőségű sok egyéb beszédénél, amelyekkel misszióját kezdte és folytatta. Mégis igaza volt Polónyi Gézának, amikor a mai beszéd után konstataulta, hogy Széll Kálmánt a szabadelvűpárt még sohasem ünnepelte ilyen *egységesen*. Igenis, a szabadelvűpárt még sohasem ünnepelte vezérét ilyen egységesen.

S ez teszi jelentőssé ezt a mai ünneplést. Ha régebben csak a többség tapsolt a miniszterelnöknek, ma pedig az egész többség tapsolt: akkor a keretek változása nélkül változnia kellett a többségnek. Ha a politikai ellenfél szeme is meglátja, hogy ma azok a tenyerek is megmozdultak, amelyek idáig — talán ökölbe gyűrve — a zsebekben rejtőztek: akkor a hangulatnak kellett változnia. Mert a tenyerek száma nem

változott s olyan gépet sem találtak fel, mely nyomban leleplezné, ha sok száz tenyér közül ötven a zsebekben marad. Ugy kell tehát lenni, hogy amit a miniszterelnök a megújított szabadelvűpárt összeforradásáról mondott, lassankint csakugyan testté válik és amit a közjogi ellenzék remélt, a szabadelvűpárt szétrobbanása mégsem fog bekövetkezni. Ha pedig a miniszterelnök mai nagy ünneplése már ennek az összeforrásnak biztató szimptomája, akkor ez nagyon jelentős szimptóma. És nem lehet más. Mert hiszen a miniszterelnök se olyan fiaskót nem csinált, amiért politikai pártok az első alkalommal tüntetve szokták a vezérüket *kárpótolni*, se olyan veszedelemben nem emelte föl szavát, amelyben a diadal már hazamentést is jelent. Egyszerűen lojális volt az ellenzékkel szemben, melynek megadta az alkalmat, hogy ellenőrzési jogát a kormány felelőssége címén gyakorolhassa s egyszerűen a törvényt olvasta az ellenzékre, mely őt támadta. Nem volt tehát se különösebb alkalom, se nagyszerű alkalom az ünneplésre s mégis ünnepezték, még pedig egységesebben, mint máskor.

(A szimptóma tehát csak az összeforrás processzusának megindulását jelezheti. S valóban, a szabadelvűpártban egyesült régi és új elemek közt a surlódási terület jelentékenyen csökkent. Hogy ez ma külső kifejezést is nyert, azt a miniszterelnök briliáns beszédének feltűző hatása okozta, de maga a faktum nem a mai ünneplésben vált először nyilvánvalóvá. Ha még az utolsó időkben is mutatkoztak olyan jelek, amelyek éppen az összeforrás ellen látszottak bizonyítani, az ne téveszsen meg senkit. Mert hiszen az összeforrás még nem történt meg. De igenis megindult. S míg a sebek már csak olyankor kezdenek sajogni, ha emlékek vagy *tulerős ambíciók* érintik, addig az összeforrás sokkal nagyobb területen de facto már megtörtént. Egészen bizonyos, hogy ami Széll

Kálmán államférfiúi hivatottságát, missziójának célját, módját és eszközeit, azonfelül pedig politikájának egész nemes tartalmát illeti, annak megítélésében régi és új elemek közt nincsen már különbség. Akik az ő lojalitásában, az ellenzék politikai véleménye iránt való udvariasságában és parlamenti harcmódorában eleinte talán gyöngöséget láttak s azt hitték, hogy finomságával szarvakat ad a rossz szenvedélyeknek: ők is jobbról győződtek meg azóta. Hiszen éppen ma, tehát egyik legszebb diadalát is annak köszönhette a miniszterelnök, hogy numerikus többséggel nem akarta egyszerűen elfojtani az ellenzéki kritika lehetőségét. Akik tehát politikai felfogásban ugys hívei voltak, de olyan iskolában nevedtek fel, hogy csak az erőszakos kezűt hitték erős kéznek: lassankint rájöttek, hogy elég, ha a politika erős, a modor lehet gyöngéd is. S ahogy a politikát védve látták, az erőszak nélkül való erőhöz könnyen hozzászórtak. Megnyerte őket Széll Kálmán a harci módjának, mikor a politikájának különben is hívei voltak.

Minden seb persze még nem hegedt be. Régi emlékektől vagy tulerős ambíciók miatt még sajnának olykor. De ez, amilyen természetes, olyan kevésbé aggasztó. És az orvoságukat sem kell messziről hozni. Az emlékeket elhalványítja az idő, a tulerős ambíciókat leszereli a belátás. Minden elfutó percel fakulnak a bántó emlékek és megjön a napja, mikor a megfakult emlékek már nem irritálják a behegedt sebet. A tulerős ambíciók pedig csak az ilyen változások legelején jelentkeznek hevesebben. Küzdenek, egymás ellen törnek, birkóznak, kölcsönösen letörik az egymás szarvait s a végén — mindenki megtalálja a maga helyét. Nagyon természetes processzus ez. Veszedelem tehát a tulerős ambíciók tülekedéséből sem fog kerekedni. Hiszen megannyian egyek a vezérhez való hűséges ragaszkodásban s hogy a vezérháta mögött ne sokáig legyen alkalmuk egymás ellen for-

TÁRCA.

Az asszony büne.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Feszli Géza.

Mikor a nő az ő kívánatos szépségének varázsával megjelenik a törvény sorompói előtt, akkor a bekötött szemű istenasszony — lát. És habár a bírő férfi-szívében nem is nyilatkozik meg céltudatosan a parázna vágy, de megcsendül benne az a hangulat, mely a részvét befogadására különösen fogékony.

... Hítségű szép asszony lép a törvényszék elé. Hűtlensége immár nyilvánvaló és a természetes bűn föl fogja bontani azt a természetellenes köteléket, mely odakapcsolta a szépet a rúthoz, a fiatalat az öreghez, az okosat az ostobához; egy szegény nőt egy gazdag férfinhoz. — Harmadik szereplő a büntetés: egy fiatal férfi. Dalis, erős, szenvedélyes. Olyan Romeo-alak, akit nem Shakespeare, hanem az Isten komponált és az emberi bölcsesség juttatott szerepéhez: — a házi barát szerepéhez. Ezuttal vérszes felhő fenyegeti őt is. A felhő két, egymásba kunkorított s betűt mutat, két kapcsolódó szarvat, vagyis ezt: §. Ez a paragrafus három havi börtönt hord a méhében.

Miért? Mert a törvény úgy intézkedett, hogy a fiatal férfinak csupán sóhajtoznia szabad, vagy legrosszabb esetben szonettet írni a szép asszonyhoz, ellenben a boldog szerelemnek minden joga kizárólag az öreg férjet illeti, mint privile-

giumot. E törvényes dispozicióval szemben a természet kontravotumot adott, — titokban. Most, hogy a titok kitudódott, ismét a törvény kerekedik felül és bünteti: a természetességet.

Törvény és társadalom szerint kétszeresen bűnös a nő. Bírāja előtt áll és lezug reá a valótó vád:

— Te rutul megcsaltad a férjedet! Igaz-e?

— Igaz, hogy a lelkem sanyargató börtönörét megcsaltam, — és hogy ezt a börtönört a törvény férjemmé tette, azt sem tagadom.

— Nem a törvény tette őt férjeddé, hanem te magad. Önként lettél a felesége és annak idején esküsz rajta állott, hogy szerelmet és hűséget esküdjél-e neki.

— Ebből csak annyi igaz, hogy a kényszer hatása alatt saját lábamon léptem az oltár elé és ott — személyesen hazudtam.

— Most hazudsz asszony! Hiszen egyedül állottál a világban, így hát nem kényszeríthetett e nagy elhatározásra senki.

— Senki! Csupán a nyomor.

— Annál inkább halásznak kellett volna lenned a férjed iránt ő a nyomorból kiemelt.

— Hiszen beleimádkoztam én — szól a kifakadó őszinteség hangján a nő — szívemnek egyik felébe a halát mint tartozásomat. De mi haszna, mikor az érzelem kamarájának másik fele üresen maradt. Mert a szerelemnek, a férjem iránt való szerelmnek befogadására a szívem képtelennek vallotta magát.

— És te mégis imitáltad a szerelmet, te farizeus! Avagy miért ámitottad a férjedet azzal, hogy szereted őt?

— Miért? Hát azért, mert ő ezt megkövetelte! Paráznsága szomjuhozta az illúziót. Ön-hittésze igaznak fogadta el a hihetlent. Autoszugesztioja letagadta a szembeszökő igazságot és képzelődéssel helyettesítette. Ölelése közben fiatalágom nem egyszer föllázd és vére undort parancsolt reám. De hitvesi hivatásom mindannyiszor visszaparancsolta az undort szivem legrejtettebb redői közé és kötelességemmé tette a kegyrejtést.

— Mesebeszéd! Te egy idegen férfi karjai közt egyenesen meggyaláztad a hitvesi hivatást. Farizeus vagy most is, mikor a kötelességre hivatkozol.

— Bölcs bírő! — szól most a mély meggyőződésnek szelid hangján a nő — minden kérdéscsere igazsággal válaszolok és én nem tehetek róla, hogy az az igazság, amelyik a te könyveidben van megírva, egészen más, mint az, amelyik az én lelkemben él. Én nem tagadom a bűnömöt és hogy meggyaláztam az asszonyi hivatásomat, azt is elhiszem. Elhiszem, mert te mondd és véled együtt a törvény és a törvénnyel együtt a világ. Elhiszem, de átérezni nem tudom. Ha már ily ellentétesek a nézőpontjaink, engedj meg legalább, hogy lerántsam a leplet e bomlásnak indult házassági frigyről, amelylyel ezt a természetellenes viszonyt a konvencionális tekintetek beborították. — Engem a nyomorúság vezetett föl az oltár lépcsőin. Megalkudtam a bensőmmel. Az éhes gyomromnak és az élet profán igényeinek fölládoztam az én szűz és tiszta szivemet. Azt hittem, hogy ez a frigy, ha nem is az elringató boldogságnak, de legalább a megelégedésnek

dulni, arról majd csak gondoskodik a politikai kalendárium, mely hét nehéz esztendőre kiterjedő gazdasági problémát helyez kilátásba. Ahol Magyarország ambíciójának kell majd érvényt szerezni, ott az egyéni ambíciók meg tudnak majd alkudni egymással.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, január 22.

A szélsőbal ugy tett, mintha nagy útközetre készülne a kvótadöntés körül. Széll Kálmán a csatát elfogadta. De a nagy útközet elmaradt. A szélsőbal jó része még csak el sem jött, nemhogy belement volna a küzdelembe. Rövid volt tehát a harc, de azt meg kell adni, hogy érdekes és tartalmas. Kettő-kettő léptek sorompóba mindegyik oldalról, de mindannyian nehéz fegyverzetel.

A gyönyörű bajvívás sorsát Széll Kálmán döntötte el nagyszabású, fényes beszéddel, amely minden eddigi parlamenti diadala között a legrészebbet szerezte meg neki. Az argumentumoknak hatalmas erejével és gazdságával gyűrte le ellenfeleit s szónoki formája csupa elegancia volt és csupa finomság; okfejtése tömör volt és értékes tartalommal teljes. Polónyi okoskodásával szemben a kvóta ügyében való királyi döntésnek a feltételeit oly szerencsével állapította meg, hogy fejtegetéseinek ez a része mindenkor egyik kimagasló fejezete lesz a hatvanhetedik közjogi alap hermeneutikájának. A miniszterelnök beszédének ez volt a csúcspontja, amely tisztán, minden ellentmondást kizáróan fixirozza azokat az eseményeket, amelyekben a királyi döntésnek nincs helye. Ilyen eset csak kettő van: az egyik az, ha a két országgyűlés megegyezett, a másik az, ha valamelyik országgyűlés adöntés idején nem volt együtt, s így a megegyezés nem volt módjában. Minden más esetben, tehát a mostani esetben is, midőn a parlamentek elé terjesztették a kvótabizottságok megállapodásait s a parlamenteknek megvolt az a lehetőségük, hogy akarataikat nyilvánítsák, teljesen megvolt a törvényes feltétele az uralkodó döntésének. Ha nem így volna, akkor — nagyon helyesen mutatott rá a miniszterelnök, — husz ember obstrukciója elég volna arra, hogy megszűnjék a dualizmus, amely kvóta nélkül nem állhat meg.

A miniszterelnök fejtegetéseinek nagy, intenzív hatásuk volt az egész Hátra. A szabad- elvű pártot régen nem láttuk így lelkesedni. Abban az egységes, meleg, hosszas éljenzésben, amely Széll Kálmán beszédére felhangzott, a párt egész lelkét hallottuk megszólalni. A régi gárda az ujjakkal versenyezve sietett vezéré-

hez gratulálni; egyszerre mentek oda kezét szorítani Csáky Albin, Tisza Kálmán és Horánszky Nándor. Ennek az ötnegyedórás beszédnek a külső sikerében az volt éppen a legszebb momentum, hogy a többségnek érületbeli egységét kifelé ismét megkapóan dokumentálta.

Méltó része volt a mai nap sikerében Hódossy Imrénének is, aki az ő éles jogászai elméjével, nagy tudásával és fényes dialektikájával apróra szedte Polónyi támadásának erősségeit. Polónyiról viszont el kell ismernünk, hogy rögtönzött beszédében sok volt az érdekesség és az ügyesség és lojálisan megmaradt azok között a korlátok között, melyeket a mai vita tárgya megszabott. A kvótadöntésnek csak a formájával foglalkozott, ötletesen, sok polemikussal érvel és mindvégig élénk figyelem közben. Komjáthy Béla szintén higgadt és tartalmas beszédében igyekezett a szélsőbal álláspontját megvédeni.

A ülés elején az ujoncatalékok szavazták meg harmadik olvasásában; a végén pedig, Rohonyi Gyula előadása után, vita nélkül elfogadták a házszabályok módosítását.

A képviselőház ülése január 22-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Perczel Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Darányi Ignác, Hegedűs Sándor, Wlassics Gyula, báró Fejérváry Géza, Plósz Sándor.

Elnök: Megnyitja az ülést.

A jelentések előterjesztése után a Ház harmadik olvasásában elfogadja az ujoncatalékokról szóló törvényjavaslatot.

(A miniszterelnök átírata.)

Polónyi Géza elismeri, hogy ebben a kérdésben a vita csak abból az egyedül helyes alkotmányjogi tételből indulhat ki, amelyet a miniszterelnök megjelölt, hogy t. i. a felségdöntés kérdése, a miniszterelnöki átíratban felszök előtűnik, tisztán alkotmányjogi szempontból lehet csak bírálat tárgya. Magának a miniszterelnöki felelősségnek kérdése szempontjából kétségtelenül tartja, hogy a vitaközös lehetséges azon a területen is, hogy a megnyitási tekintetében hozott döntés vajon alkotmányosan helyes-e, mert hiszen a felségdöntésnek a törvény értelmében adatok alapján kell létrejönni, amely adatokért a kormány, illetve a miniszterelnök a felelős. Az első és a másodikban bekövetkezett döntés a nélkül következett be, hogy maguk a parlamentek tárgyalták volna. Az 1867. XII. törvényeik 25. §-a, kapcsolatban az 5. §-szal, világosan kimondja, hogy a közös ügyek tárgyalásának egyik alapfeltétele mindkét államban való teljes alkotmányosság. Tehát egyik állam alkotmányos testülete a másik állam alkotmányos testületével léphet érintkezésbe. Már most, ha Ausztriában bármiféle ok miatt nincs alkotmányosság, annak nem az a következménye, hogy az 1867. XII. törvényeik alapfeltétele rombadoljon, hanem az, hogy nincsen közösügy, és ha ez nincs, akkor nem is lehet a közösügyekhez való hozzájárulás arányáról beszélni. Ha a két kvóta-deputáció nem egyezik meg, akkor ezt az 1867. XII. törvényeik 21. §-a a két parlament kötelességévé

teszi és a felségdöntés csak azon esetben jogosult, ha a két parlament sem tudna egymással megegyezni. Ausztriában azt teszik, hogy midőn Magyarországon javában tárgyalják a kvótát, akkor kormányzati uton, a császár jogán az osztrák parlamentet egyszerűen elnapolják; az osztrák parlamentet tehát lehetlenné teszik, hogy a kvótakérdésben határozatot hozhasson. Ez nemcsak a teljes alkotmányosságba ütközik, de belefűzők az 1867. XII. törvényeik 21. §. rendelkezéseibe is.

A művelt világban olyan jogtudós nem akad...

Széll Kálmán miniszterelnök: *Transvaalban!*

Madarász József: *Azok az igazi emberek!*

Polónyi Géza: Azok derék emberek, ott nincs közös hadsereg szükség, ott egy független kis hadsereg szembeszáll egy nagyhatalommal s azért bírja a művelt világ rokonszenvét is. Nagyon szeretné, ha a miniszterelnök így tenne a közös hadsereg kérdésében is.

Visszatérve a tárgyhöz, ez a kvótadöntés nem egyéb, mint egy oktrojált bíró surrogátuma. Megfelel-e ez a magyar király méltóságának? A magas polonak? Ez nincs sehol a törvényben, nem felel meg az alkotmánynak. De van ennek még egy kifogásolható pontja. A törvény azt mondja, hogy a király az eléje terjesztett adatok alapján dönt. A 34. százalékos kvóta pedig, mint ezt a kormány kijelentette és a bizottságok is, csak politikai okokból szabadott így ki. De a felségdöntésnek a törvény értelmében csak az adatok alapján lehet megtörténni. De milyen adatok alapján döntött a király? Ezt senki sem tudja. A miniszterelnök erre azt fogja mondani: Én feltételeztem ezeket az adatokat s ő felsége ezek alapján döntött.

Széll Kálmán miniszterelnök: *Hát ha nem ezt mondom?* (Derültség.)

Polónyi Géza: *Akkor rosszul fog beszélni!* (Derültség.)

Miután a döntés nem a parlamentek által terjesztett adatok alapján következett be, nem törvényes.

S itt még egy kérdéssel kíván foglalkozni. Az a hír terjesztet, hogy Bánffy 35 százalékos kvótát ígért az osztrákoknak, de hallottuk a pénzügyminiszter hitelt érdemlő nyilatkozatát, hogy ez hivatalosan nem történt meg, lehet azonban, hogy magánbeszélgetésben ejtetett erről is szó.

A kérdés az: igaz-e, hogy történt ígért 35 százalékos, vagy nem? Ha igen, akkor Széllnek érdeme, hogy ebből sikerült neki lealkudni egy kicsit, a miniszterelnöki felelősség tehát jelentősen kisebb, mintha ez az ígért nem történt volna meg.

A felévi döntésről az a véleménye, hogy bár a törvény egy évre mondja az esetről-esetre való döntést, ebben az esetben, mivel a mostani döntés valóságos nemzeti katasztrófa, jobb szereti.

A következő határozati javaslatot nyújtja be:

Midőn a miniszterelnök ur által bemutatott felségdöntés az 1867. XII. törvényeik 21. §-ában megállapított előfeltételek mellőzéseével keletkezett és miután az 1867. XII. törvényeik 25. §-a-kaszában körülírt alkotmányosság alapfeltétele Ausztriában a felségdöntés idején hiányzottak, e nélkül pedig sem a közösügyek, sem az azokhoz való hozzájárulás aránya alkotmányosan nem is tárgyalható; mondja ki a képviselőház, hogy a miniszterelnök ur átíratát tudomásul nem veszi és a felségdöntés törvénytelenségének hódolatteljes tisztelettel való kifejtése céljából ő felséghez feliratot intéz, melynek javaslatba hozatala céljából egy 25 tagu bizottságot küld ki.

Hódossy Imre: Polónyi azt mondta, hogy a királyi döntés közjogunk értelmében törvénytelen. Erre akar válaszolni. Ausztriában az alkotmány sem jogi-

sziklavára lesz. E helyett a képmutatás iskolája lett belőle és ebben az iskolában én nem a mester voltam, hanem a tanítvány. Kezdetben úgy, mint később, pirulásomban gyönyörködött az enervált képtelenség. Az illúzió nagytívó üvegén keresztül a legénykedés bizonyítékának látszott az én éző és el nem oltott vágyamból fakadó szégyenpír. De az öreg férj önző hűsága nem lakott jól a pusztá látományával, szavak, az én ajkamról fakadó szavak kelleittek hozzá, hogy az ő illúziója teljes legyen. Mondanom, sugnom, rebegnem kellett, hogy a gyönyör Himalaja-hegyén utazom vele, mert hiszen az elvényt ember élvező képessége csakis a hűségében koncentrálódik.

Ámde a megkötött frigy békéje és türelmossége érdekében nem csupán a mámor-adta boldogság tüneteit kellett végigszimulálnom: a férjem szellemi felőlye előtt való meghódoláson komédiáját is végig kellett játsznom. Pedig az én férjem — bűnőmmel együtt most már ezt is vallom és hirdetem — gondolatban és érzésben hozzám képest éppen oly szegény volt, mint pénzben és vagyonban hozzá képest én. Azt hiszem, a paragrafusra nézve mindegy, hogy ostoba-e vagy szellemes-e az a férj, akit a felesége megcsal. De hogy az asszonyszívre nézve ez nem mindegy: azt én tudom. A törvényesinálók aligha mérlegetlik, hogy milyen gyötrelmen vonaglik keresztül a nő lelkén, mikor a férje oldalán is úgy érezi magát, mintha társtanul alna egymagában, egyes-egyedül. Közös szokás kacagni az asszony panaszán, aki azt hajtogatja, hogy a férje őt nem érti meg. Mert a közfelőlyés rendezésén úgy állítja be a panaszt, mintha a nő mindannyiszor az ő érzelgős nyöszörgéseivel keresné a kontrást, a férfiszeretést, a szen-

timentális visszhangot. Pedig nem mindig a holdsugár-poézis rajongása az, ami után az emelkedett lelkű nő vágyódik, hanem egészséges eszmeváltás, emberhez méltó gondolatsere. De ugyan miféle eszmeváltás és gondolateserelés lehetséges egy ésszel és szívvel bíró nő meg egy olyan vén férj között, aki eltékozolta régen egész kedélyvilágát és akinek a szellemesség adományából a legfukarabbul kimért kis-adag jutott. Az én férjemnek egész gondolatvilága csupán régtől fogva befetezett mondatokból, elkopott közhelyekből és üres jelszavakból állott.

Az ő lelkében nem keletkezett soha igazi gondolat, mindig csak a betanult, régóta ismert és százsor elmondott mondatgyűjteményből merített. Az ő lelkéből soha ki nem repült a gondolat születésének szikrája és soha oda be nem halt az eredetiség hatásának melege. És az eszmeszegénységnek e netovábbját — hitvisi minőségem parancsolta ezt a képmutatást reám! — a szellemi felőlyenek kijáró hódolattal kellett környékeznem. Ez volt a képmutatás iskolájának második tantárgya. Ezután következett a harmadik. Megjelent előttem ő, az első férfi, akit szerettem. Barna szemében tűz cikázott, ajkai körül elhallgatott gondolatok játszadoztak, szavából értelem, észjárásából érzélem beszélt. — Megszerettük egymást. Kezdetben képmutató voltam ő iránta is, közönyt és hidegséget simuláltam, pedig már szerettem őt. Egy győnye pillanat e képmutató képességemet leszerelte — és ekkor fakadt ki lelkemből legelőször az igazság, az igazi érzés.

És amikor szeretőmmé lett ez az idegen, mikor én az ő férfi-őlelését fiatal véremnek minden tüzevel viszonytam, akkor a konvencionális hazugságok bástyájára körülöttem ledől, akkor az

egészség és fiatalság parancsoló törvényei szólaltak meg bennem, akkor a természetnek alkotási ösztöne lüktetett ereimben végig, maga a Mindenhatóság uralkodott rajtam és bennem, és én úgy érzem, hogy e perctől kezdve részesévé lettem a Mindenhatóság teremtő és létrehozó erejének: anya vagyok...

Hogy mit fogok tenni ezután, még nem tudom. Lehet, hogy számot vetek a magzatomba leselkedő jövővel és elpusztítom magammal együtt az alkotást. Talán a Mindenség Alkotója is jobban tette volna, ha eleven világok helyett kihalt földgolyók körforgásában gyönyörködik. Mert hiába, nagy váltásdíja van az alkotás gyönyörének, az Isten *Legyen!* szaváért is ezredéves szenvedések róják le a tartozást. Talán az én rövid boldogságomért is évtizedes küzködéssel fog adózni, aki majd tölem származik. Lehet. Nem tudom. Különbben is tulleptem a határt. Mert hiszen a törvény sohasem a változásoknak alávetett jövedőt vizsgálja, hanem mindig a mulat, mindig a változhatatlant, azt, amit többé meg nem módosíthat se könny, se vér.

A legnépszerűbb bölcsész szerint: amit r hitszgedő nő az egyes ellen vét, azt rendszeren jóváteszi az eredmény az összességre nézve. Erőteljesebbé lesz az utód.

Mintha mindinkább szembeszökővé lenne az a guerilla-hadjárat, melyet a két legnagyobb hatalom viv egymással: a tételes törvényeket nélkülöző természet és a természetességet nélkülöző tételes törvény?! Nemde?

... sem tényleg felfüggesztve nincsen. A viszonyok ...
 ... A 67. XII. törvények 21. §-a azt mondja,
 hogy: ha a két állam országgyűlése a kvótára nézve
 nem tud megegyezni, akkor ő felsége dönt. Polónyi
 azt mondta, hogy a felség döntését a két országgyűlés
 határozatának kell megelőznie a megegyezésre
 vagy meg nem egyezésre nézve. Polónyi szerint te-
 hát a mostani esetben királyi döntés nem lehetett
 volna, tehát nem állapították volna meg a közösen
 viselkedő költségek arányát.

Polónyi Géza: Megszűnt a 67. XII. Tessék a
 68-as alkotmánnyal kormányolni!

Hódósy Imre: A 67. XII. törvényeknek az
 volt a célja, hogy a közös költségek arányának meg-
 állapítása minden körülmények között biztosítva
 legyen. Tehát Polónyi okoskodása nem helyes.

Polónyi azt is mondta, hogy a király nem
 adhatok alapján döntött. A törvényben az van, hogy
 nem előterjesztett adatok, hanem csak adatok alapján
 dönt. Ha ez adatok alapján dönt a király, ezt senki
 meg nem döntheti. Targyalni lehet ezt a kérdést a
 miniszteri felelősség szempontjából, ha valaki be-
 tudná azt bizonyítani, hogy hamis adatok alapján
 történt a döntés. Tudomásul veszi a miniszterelnök
 állását. (Helyeslés a jobboldalon.)

Komjáthy Béla: Közjogi és alkotmányjogi
 szempontaim fejt ki a királyi döntéssel szemben. Polónyi
 Géza megcáfolatlanul bizonyította be jogászai
 által, hogy a királyi döntés törvényeinkben nem alap-
 zik. Polemizál Hódósy Imrével. A kormány a király
 bizalmából ül a kormányon, míg a képviselők
 a nép megbízásából. A kvótabiztosítási állásfoglalása,
 munkálata fölött pedig előbb a képviselőháznak kell
 határozni, hogy vajon helyesek-e vagy sem. Csak
 ezután dönthet a király a kvótabiztosítási adatai alap-
 ján. A határozathozatal pedig nem történt meg, tehát
 nem törvényes a királyi döntés. (Helyeslés a szélső-
 baloldalon.) Csatlakozik Polónyi határozati javas-
 latához.

A miniszterelnök beszéde.

Széll Kálmán miniszterelnök: Jóllehet nyilat-
 kozott már ebben a kérdésben a múlt ülésen, amikor
 megjelölte a vita medrét, mégis szükséges érzé an-
 nak, hogy válaszoljon Polónyi fejtegetésére, amely
 nézőpont szerint — nem helyes és meg nem állható,
 hanem túlzott, erőltetett és meg nem engedhető köz-
 jogi magyarázatokkal van szaturálva és felállítva.

Ismétli, hogy a kérdés megvitését helyesnek
 tartja, de csak alkotmányjogi szempontból és hogy
 a törvények értelmében történt-e a döntés és a kor-
 mány vállalja-e és mily alapon, felelősség szempont-
 jából minden következtetésével együtt a felelősséget?
 Mert azt tartja, hogy a képviselőháznak joga van
 mindarról szólni, ami a törvények végrehajtását, ille-
 tőleg miniszteri felelősséggel történik. (Általános
 Helyeslés.) Egész lojalitással elismeri, hogy a
 felszólalók honorként ezt azzal, hogy a kérdésnek
 diszinkvócióját elengedték és tisztán e szempontból és
 a formának szempontjából vizsgálták a kérdést. (Általános
 helyeslés.)

Polónyi Géza három csoportba foglalja össze
 azokat a kifogásokat, amelyekkel azt akarja bizonyí-
 tani, hogy ez a döntés törvénytelen.

Még azzal is tetézi támadását, hogy azt mondja:
 még törvénytelenebb ez a döntés, mint az előző dön-
 tések. Sőt leg törvénytelenebb. Ezt a szuperlatívuszát
 általában nem fogadjátja el. Közjogi kérdésekben
 csak a pozitívumnál marad; már a komparatívuszt
 nem fogadja el, a szuperlatívuszt meg éppen nem;
 (Helyeslés a jobboldalon.) mert ami csak egy osep-
 pet is törvénytelen, az már egészen törvénytelen,
 (Tetszés és helyeslés a jobboldalon.) az már a leg-
 törvénytelenebb. (Élénk helyeslés jobbfelől.) A tör-
 vényességnek és törvénytelenességnek gradációit és
 felosztásait nem ismeri. (Helyeslés jobbfelől.)

Polónyi három szempontot hoz fel. Azt mondja:
 mincsem Ausztriában alkotmányosság és már annak
 folytán, mert nincs alkotmányosság, — miután az
 1867. XII. törvények ehhez a kritériumhoz köti a
 közbiztonságukat — nincs közbiztség, nincs kvóta. Azon-
 ban éreznél látszott, hogy ez az érvelése, a felállítás
 helyesség szempontjából, nem egészen nyugszik
 erős alapokon és ez az érvelés nem is tartozik azok-
 nak a többieknek a kategóriájába, amelyekhez csak-
 ugyán igen éles jogászai olme és jogászai el kellett,
 mert igen hamar ott hagyta, csak megérintette és
 a formulával élt, amelylyel be szokta a szónok
 burkolni a maga nézete szerint is nem legerősebb
 argumentumait, hogy: azt mondhattam, hogy így van
 és ez is elég ok, hanem hát nem helyezte erre oly nagy
 súlyt. En azonban — ugymond a miniszterelnök —
 helyezte rá súlyt.

Polónyi Géza: A miniszterelnök ur is nagy
 szónok!

Széll Kálmán miniszterelnök: Köszönettel fo-
 radom. Hanc veniam danus, petimusque vicissim.
 Hat talán abból látezik, hogy egy kicsit értek a mes-
 terséghez, mert felismertem ezt az ügyes fogást.
 (Élénk tetszés és derűtség.)

(Az osztrák alkotmányosság.)

Nohát én is csak egy pár percre állok meg
 ennél és azt vitatom, hogy az a feltétele az 1867.
 XII. t.-cikknek, amely a közös ügyeket és a közös
 ügyeknek kezelési módját — és ezt hangsúlyozva
 mondom — és az erre nézve felállított rendelkezé-
 seket, a közös minisztériumot és a delegációt, de
 nem a közös ügyeket magukat — mert ezeket a tör-
 vény distinguálja — az ottani alkotmányos élet
 funkcionálásához köti: ez teljesen így van és én
 akceptálom, hogy ha alkotmányosság nincs, a tör-
 vénynek ezen feltétele eliesik és a következtései a
 közös ügyek kezelési módjára nézve beállanak. De
 bocsánatot kérek, nem tartunk ott és Isten adja,

hogy oda ne is jussunk. Hát ha majd oda ju-
 tunk, — amitől Isten mentsen — ki fogom fejteni
 álláspontját ennek a kormánynak, ha akkor itt le-
 szek, vagy ki fogja fejteni az utánam jövő kormány,
 hogy az 1867. XII. törvények értelméből és szel-
 leméből kifolyólag micsoda álláspontot foglal el, de
 nem tartunk meg ott. Ausztriában összehívott a
 Reichsrath a kellő időben és kísérlet történt munka-
 képességének biztosítására; megválasztott a kvóta-
 deputáció, a delegáció, a Ház tárgyalta, a kvóta-depu-
 táció működött is, hiszen két hétig is beszélünk
 arról, hogy az egyezséget, amelyet a két kül-
 döttség megcsinált, a tisztelt képviselő urak túlról
 nem fogadták el, mi meg elfogadtuk. (Ugy van!
 jobbfelől.) Ott igenis létezik egy alkotmányos, talán
 nem egészen parlamentáris, de alkotmányos minisz-
 terium, amely a Reichsrathot nem függesztette fel,
 az év utolsó napjaiban elnapolta csak, úgy, amint
 elnapolta magát ez a Ház decemberben egy pár
 hétre. A Reichsrath összehívása a legközelebbi idő-
 ben várható. Előterjesztések fognak ott tétetni. Bocsá-
 natot kérek, ezeket bizonyítani, hogy az alkot-
 mányosság Ausztriában funkcióiban van. Nem mondom
 én, hogy az állapotok ott konzolidáltak. Nem mon-
 dom, hogy normalisak, nem mondom, hogy egész-
 ségesek, de az alkotmányos élet felfüggesztése sommi
 izében, sem a kormányzatban, sem a törvényhozás-
 ban nincsen és éppen azért a kérdést úgy odaállítani
 nem lehet. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

(A két országgyűlés.)

Polónyi második érvelése az, hogy nem törvé-
 nyes a korona döntése azért, mert nincsen konsta-
 tálna, hogy a két országgyűlés nem tudott megegyezni,
 mert amint ő mondja, azt a két országgyűlés el nem
 határozta és ki nem mondta. Mit mond a törvény?
 Egyszerűen azt mondja...

Visszatér Soma: A törvény világos!

Széll Kálmán miniszterelnök: ... Éppen azért,
 mert világosnak tartom azt, hogy a mi eljárásunk
 törvényes, mert ez a törvény világos értelmére van
 alapítva. A törvény azt mondja (olvassa):

Ha pedig a két országgyűlés nem tud egy-
 mással megegyezni, akkor a kérdést az előter-
 jesztett adatok alapján a korona dönti el.

Hát most az a kérdés, hogy a törvény rendel-
 kezésének elég van-e téve. A korona döntése bekö-
 vetkezik, ha a két országgyűlés nem tud megegyezni.
 Tehát mikor nem következhet be? Akkor nem
 következhet be, ha a két országgyűlés vagy föl
 nem szólították volna arra, hogy kiegyezzenek, vagy
 ha a kiegyezés bekövetkezett volna. Ha mind a két
 országgyűlés azon helyzetben volt, hogy a kiegye-
 zést kezébe vegye, tárgyalja, iniciálja, folytassa és a
 megegyezést megkísérte...

Horánszky Nándor: Ez a magva a dolognak!

Széll Kálmán miniszterelnök: ... ha a két or-
 szágyűlés úgy az osztrák Reichsrath ottan, mint a
 t. Ház itten, abba a helyzetbe volt a két kormány ál-
 tal hozva, hogy teljes szabályszerűséggel működhe-
 tett és nyilatkozhatott, az egyezséget tárgyalhatta és
 belátása szerint, szabad akarattal megcsinálhatta
 vagy meg nem csinálhatta és így azon helyzetben
 volt, hogy megcsinálta, ha akarja és még sem csinál-
 ta meg: akkor előállt a törvény feltétele és a korona
 döntésének kellett bekövetkeznie. (Igaz! Ugy van! a job-
 boldalon.) Ha a két országgyűlés vagy nincsen abba
 a helyzetbe hozva, hogy a kiegyezést csinálhassa, ha
 akarja, vagy a kiegyezést meg is csinálta: akkor a
 korona nem dönthet. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)
 De minden más esetben dönt. Azt kell tehát meg-
 vizsgálni, hogy az egyik, vagy a másik eset elő-
 állt-e? Hát igenis, t. Ház, az egyezség létesítésének esete
 nem állt elő, de előállt az első eset, hogy az országgyű-
 lések azon helyzetbe voltak hozva, hogy a kiegyezést
 megcsinálhassák, a törvény által előírt esetnek tehát
 megvolt a feltétele. Miért? Ery igen egyszerű szem-
 ügyrevétele annak, ami történt, gondolom, igazat fog-
 nekem adni. Azt történt, hogy a két küldöttség tár-
 gyalat megszakitott intervallumok között hónapokon
 keresztül. Végre meg tudott egyezni a két országgyű-
 lés küldöttsége. Ez is mutatja, hogy fungáltak az
 ottani országgyűlés, mert ha az ottani országgyűlés
 nem fungált volna és a kiegyezést el akarta volna
 magától utasítani, vagy ha nem lett volna azon helye-
 zetbe hozva, hogy a kiegyezést megcsinálhassa, a kül-
 döttséget sem küldötté volna ki. Már most a kül-
 döttségek megegyeztek és ekkor a kormány a
 Lajtán-túl Ausztriában és én itten a két országgyűlés
 elé terjesztettük a proпозиciókat, azokat, amelye-
 ket megformuláltunk, úgy, amint ezt a törvény
 előírja, a két küldöttség morállapodása alapján.
 Meri-e tehát valaki azt tagadni, hogy Ausztriában
 nem lett előterjesztve, meri-e itt azt valaki tagadni,
 hogy ott nem kezdtek meg a tárgyalást? Hiszen a
 Reichsrath első olvasásán keresztülment, annak foly-
 tán bizottság elé volt utasítva és a Reichsrath bi-
 zottsága megkezdte a tárgyalást, ki is küldötte a
 referenst, hanem tovább nem tárgyalta. Hát az, hogy
 ottan a referens közből nem való processzusig nem
 jutottak el, vagyis hogy nem ment bele a bizottság
 a tárgyalásba, hogy a bizottság tárgyalása ott már
 megakadt, mit bizonyít? Azt, hogy a Reichsrath
 abban a helyzetben volt, hogy egyezkedjék, de egyez-
 kedni nem akart akkor és azon időben, — pedig a ter-
 minus már közelgett, — de azon helyzetben volt, hogy
 a határidő előtt is megegyeznék és ha akart volna,
 meg is tudott volna egyezni. Már most a törvény
 azon szövege, mely azt mondja, hogyha nem tud me-
 gegyezni, miért áll be ezen esetben? Azért, mert a nem-
 tudásnak még egy erősebb motívuma van: a nem-
 akarás. Az a Reichsrath, amely nem akart akkor
 megegyezni, természetesen nem is tudott megegyezni
 és mert nem tudott megegyezni a magyar országgyű-
 lésessel, bekövetkezett a törvénynek azon határo-
 zott rendelete, hogy miután a kiegyezés nem jött

létre, a korona dönt. (Ugy van! Élénk helyeslés és
 élénk tetszés a jobboldalon.)

(A törvény kijátszása.)

Azt mondja Polónyi, hogyha a király időköz-
 ben feloszlatja az országgyűlést, vagy a magyar or-
 szágyűlést a magyar király, vagy az osztrák reichs-
 rathot az osztrák császár és akkor ki van játszva a
 törvény. Hát ilyen dolgok teoriában feltehetőek min-
 dig; csak az a kérdés, törvényesen bekövetkezhet-
 nek-e, ha bekövetkeztek, törvényesek-e vagy nem?
 Csak azért, mert az a képzelt eset is feltehető, mint
 suppositum, hogy ezen a módon is meg lehetne aka-
 dályozni a kiegyezést, azt mondani, hogy a tör-
 vény 21. §-a ilyen be nem következhető suppositum-
 mok végett nem a maga természeti igaz értel-
 mében magyarázandó, mint én magyaráztam és
 hogy nem törvényes módon tartott döntés, hogy
 az nem helyes, azt állítani ezek miatt sem-
 miképp sem lehet. Az ellenorvosozott a törvény
 kijátszása ellen megadja a korona szigorú feltélen
 alkotmányosság, az alkotmányos életnek élő folya-
 mata és integritása, a parlamentarizmus ébersége.
 Ilyen abszurdumok ellen a törvénybe paragrafusokat
 nem lehet hozni. (Élénk helyeslés a jobboldalon),
 és ilyenek ellen a törvény paragrafusai sem nem
 őriznek, sem nem garantíroznak. (Igaz! Ugy van!
 Zajos helyeslés a jobboldalon), hanem garantíroz az
 alkotmányos élet eleven, szakadatlan folyamata és
 az alkotmányos érzés és törvénytisztelet a törvény-
 hozás minden faktoránál. (Élénk helyeslés a job-
 boldalon.) Hiszen ha a t. képviselő urnak igazsága
 volna...

Polónyi Géza: Az ischli klauzultát aláírták volna!
 (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Ellenmondás jobbfelől.)

Kubinyi Géza: En nem írtam volna alá!

Szabó Imre: En sem! (Felkiáltások a szélső
 baloldalon: Hát a lex-Tisza? Halljuk! Halljuk!)

Széll Kálmán miniszterelnök: Akkor bocsána-
 tot kérek ez a 67-iki kiegyezési törvény...

Polónyi Géza: Nem érne semmit!

Széll Kálmán miniszterelnök: Igaza van!
 igaza van, akkor nem érne semmit. De hála
 Isten, ér és sokat ér, mert a t. képviselő urnak nin-
 csen igaza. Hisz akkor prémium volna adva egyik
 vagy másik fél minoritásának arra, hogy ellentálljon,
 mindent megakadályozzon és obstináljon és ha meg-
 obstruálta és megakadályozta, nem lesz kiegyezés,
 és ha kiegyezés nem lesz, akkor a t. képviselő ur
 által felállított következtetések szerint előállana egy nagy
 lyuk — persze azt szeretné a t. képviselő ur — amely
 lyukba beleesnek a 67-es kiegyezés. (Derűtség és tes-
 zés jobbfelől.) Igy a t. képviselő ur muzsikája sze-
 rint nem táncolunk (Általános élénk derűtség), így
 nem okosodunk és így megamiisan az 1867.
 XII. t.-cikket nem engedjük. (Zajos helyeslés job-
 boldalon.) Abban nincsen meg az a lyuk, abban nincsen
 meg az a prémium-adás, abban természetesen és óvatos
 és minden eshetőségre kiterjedő intézkedések van-
 nak. Igenis okos elmék csinálták az 1867-iki törvé-
 nyeket és jobban, mint a hogy önök szeretnék és
 úgy, ahogy mi szeretjük, mert gondoskodtak arról
 az eshetőségről is és jó, hogy gondoskodtak, mert
 ime, bekövetkezett időik jártával az az eset, hogy
 ennek az ultimo raticának, mint expediensnek a szük-
 sége, a célszerűsége, a hasznossága, a monarkia két
 fele közötti egyetértésnek és az 1867. XII. t.-c. in-
 tegritásának fenntartása szempontjából alkalmazható.
 (Hosszantartó helyeslés jobbfelől.)

(Az előterjesztett adatok.)

Rátér most a miniszterelnök Polónyinak ama
 vádjára, hogy a felség döntése még azért is törvényt-
 elen, mert előterjesztett adatok alapján kell a koroná-
 nak döntenie és azt mondja a t. képviselő ur, hogy
 hát mik az előterjesztett adatok, ismerni akarja azo-
 kat és hogy nem állott be ennek a feltételnek esete,
 mert az előterjesztett adatokat nincsen joga a mi-
 niszteriumnak előterjesztene, mert a miniszterium
 nem képviseli a nemzetet, hanem azt az országgyű-
 lésen kell tárgyalni és innét kell azokat előterjesz-
 teni. Bocsánatot kérek, ez kiindulásában és konkluzió-
 jában teljesen téves okoskodás. A törvény azt
 mondja: Az előterjesztett adatok alapján.

Mindenekelőtt azt kell megjegyeznem, hogy a
 törvény nem írja körül, hogy micsoda és miféle
 adatok terjesztendőek elő és miféle és micsoda módon
 kell azokat előterjesztetni. Azt mondja: az előterjesz-
 tett adatok alapján. De, t. képviselő ur, gondoljuk
 meg a dolgot egy kissé. (Halljuk! Halljuk!) Mikor a
 kvótabizottságok processzusban keresztülmegy a do-
 log és konstátálva lesz továbbá, hogy a két országgyű-
 lés, amelyek elé terjesztetett a kérdés, adatok-
 kal kapcsolatosan nem tud megegyezni, ugyan kinek
 a hivatása és kötelessége és kit érthet a törvény,
 hogy az adatokat előterjeszse, mást, mint a
 kormányt? Hát a kormány nem a nemzet képvisé-
 lője, — mondják, jó, igaza van; a nemzet képvisé-
 lete itt ül. De, azt állítom, hogy a kormány termé-
 szetszerű képviselője a törvény végrehajtása terén
 az ország minden érdekeinek, és felelős is érte az
 országgyűlésnek. (Ugy van! Helyeslés jobbfelől.)

És hova is vezetne az a tan, amelyet a t. kép-
 viselő ur felállít? Engedelmet kérek, a parlamentá-
 rizmus teljes felborgatására, teljesen feje tetejére állí-
 tására. Hiszen a korona döntése alá az adatokat oly
 kérdésben, amelyben a két országgyűlés nem akart
 és nem tudott egyezkedni és amely kérdés éppen
 ezért került a korona döntése elé, mas nem ter-
 jesztheti, mint ő felségének kormánya, amely a
 nemzeti képviselőlet többségéből véve, az országgyűlés-
 nek felelős. És praktico, mit jelent a t. képviselő
 ur kívánása, hogy az országgyűlés állapítsa meg
 azokat az adatokat. Vizsgáljuk azt meg! A két
 országgyűlés nem tudott megegyezni; az előter-
 jesztett adatok alapján kell a koronának dön-

BELFÖLD.

leni. Most a t. képviselő ur azt akarja, hogy az országgyűlés terjeszse elő az adatokat. Hát nem veszi észre, hogy ebben egy igen sajátos ellenmondás rejlik? Több mint ellenmondás! Ha az egyiknek joga van előterjeszteni, joga van a másiknak is. Ha a két országgyűlés különböző adatokat terjeszt elő, mi lesz ebből? Hogy pedig egybehangzó adatokat terjesztene elő, az ki van zárva, mert hiszen azzal a fáradsággal, amellyel a két országgyűlés egyező adatokat terjesztene elő, ugyanazzal a fáradsággal a korona döntése is jutott volna a dolog, hanem a két törvényhozás kiegyezett volna. (Általános élénk helyeslés és tetszés jobbfelől.) Ez az érvelés tehát sem elvileg, sem praktice meg nem állhat és abszolúte nem helyes.

(Egy közbeszólás.)

Most arra is felelek, ami Komjáthy t. képviselő-társam és barátom érdekelte, hogy mit mondtam én itt közbeszólólag Polónyi Géza urnak. Polónyi Géza képviselő ur azt mondta, hogy bizonyosan azt fogja felelni a miniszterelnök, hogy azokat az adatokat, amelyeket a kvótá-bizottság előterjesztett, terjesztette ő is a korona elé. Erre én közbeszólólag börtököttem, hogy ezt, de talán mást is. Komjáthy Béla t. képviselő ur előre protestált ellen azzal, hogy ha mást mondana a miniszterelnök, no akkor lássa, mert akkor törvénytelenéget követ el. (Ugy van!) a szélsőbaloldalon.) Nos, megpróbálom kifejezni, hogy igenis, talán mást is mondok, de azért azt is mondom, vagyis azon adatokat értettem és még sem fogok törvénytelenéget mondani, sem elkövetni. (Halljuk!) Ez a más pedig abból áll, hogy igenis, én a korona döntése alá, amely tényért elvállalom a felelősséget minden következtetéssel, előterjesztettem, igenis, azokat az adatokat, amelyek ismeretesek, amelyek a t. Ház előtt fektődtek és amelyek a kvótá-bizottságok tárgyalásainak alapján szolgáltak; igenis, ezeket terjesztettem elő, de a mit én mondok, ez a más az, hogy a t. képviselő ur... (Egy hang a szélső baloldalon: A junkim!) Nem, nem tetszett eltalálni; (Derültség jobbfelől.) ez az, hogy a t. képviselő ur maga azt mondja, hogy a korona arbirer; és igaz van, mert e kérdés, e nagy közjogi jogának és alkotmányos felelősségének és funkciójának gyakorlásában és teljesítésében csakugyan arbirer. Hát ha a korona arbirer két fél között, amint hogy az: akkor a magyar kormány is terjeszt elő adatokat, az osztrák kormány is terjeszt elő. És ez az a más. Hát igen, kötelességszerűleg előterjesztett a magyar kormány és ugyanugy előterjesztette az adatokat az osztrák kormány is; mert hogy a korona az arbirer szerepét vihesse és mint arbirer ítélessen és döntessen, mind a két fél által előterjesztett adatokat kell ismerni. (Ugy van! jobbfelől.) Ez tehát az a kompletórius fogalommeghatározás, ami a közbeszólásomban kifejezésre jutott és azt hiszem, nem sértek vele törvényt, sem az egész kérdésnek semmi helyes és alapos felfogását nem sértem vele. Sőt helyesen úgy van felállítva a kérdés.

(A reichsrath elnapolása.)

Komjáthy Béla t. képviselő ur azt mondja, hogy a korona maga kijátszotta a törvényt, (Mozgás a szélső baloldalon.) — ezt tetszett mondani — mert elnapolta a reichsrathot. Bocsánatot kérek, de határozatlan tiltakozom az állítás ellen. Ilyen eset általában ki van zárva és lehetetlen, de tiltakozom a tényekre való egyszerű rámutatással. Éppen ellenkezőleg áll a dolog. Nem az történt, hogy amit a t. képviselő ur mond, mert a reichsrath egészen késői időben napolított, sőt utóbb napolított el, mint a magyar országgyűlés. A reichsrath egy nappal később napolított el, mint ahogy a Ház a maga üléseit beszűntette. Hogy lehet hát akkor azt mondani, hogy a reichsrathot az elnapolással abba a helyzetbe hozták, hogy nem lehetett egyezkednie és aztól megfosztották, hogy egyezkedjék? Ez nem áll, mert akkor már a fizikai idő hiányában s a kalendárium folytán lehetetlenné vált az egyezkedés.

(A statusquo.)

De hát azt mondja a t. képviselő ur tovább, — ezt már multiori beszédben indigáltam és most ismétli Polónyi képviselő ur — hogy furcsa dolog, hogy most nem a statusquo alapján történt a korona döntése, — amely már ezért is sajátos és kifogásolható, — hanem történt másképpen, mint történt már kétszer, amikor a statusquo alapján döntött a korona.

Hát ez iránt is elvállalom a teljes felelősséget. Amikor a korona a statusquo alapján döntött, akkor még a két kvótá-bizottság nem egyezkedett és nem is közeledett, akkor a két kvótá-bizottság között alig áthidalhatónak látszó új távontott az osztrák negyvenkét százaléka s a magyar ennek folytán és ennek ellenében a statusquo alapján állott, de ezután a két kvótá-bizottság igenis egyezkedett és megegyezett abban, hogy tekintettel mindazon nagy horderejű, kiváló fontosságú és az ország összes anyagi és politikai érdekeit érintő motívumokra indítványozza mindkettő a 34-4 százalékot. Ezen motívumok alapján történt a döntés most, midőn ezenkívül a kiegyezés az egész vonalon életbe lépett, létrejön más helyzetben, mint amely 1897, és 1898-ban fennforgott.

(A felirat.)

Azt mondja Polónyi Géza t. képviselő ur és határozati javaslatának konkluziója ebben a propositióban eucosodnak ki, hogy urunk fel a királynak és ne vezgyük egyszerűen tudomásul a dologot.

Bocsánatot kérek, hiszen ez nézet dolga: (Mozgás a szélső baloldalon.) és ezzel nem mondom, hogy ez azok részéről, akik a korona döntésé iránti

felelősséget pláne törvényességi szempontból diffikultálják, nem helyes dolog. De természetesen fogja találni a t. képviselő ur, hogy nézetünk szerint, akik azt hisszük, hogy a törvény értelmében, annak szellemében és minden formáságának és minden rendelkezéseinek legteljesebb és legstriktebb betartásával történt a döntés, ennek a feliratnak, mint fölöslegesnek, természetesen el kell esnie. (Helyeslés jobbfelől.)

(35%.)

Polónyi ismét vitatja és egy osztrák képviselőnek a bizottságban mondott beszédéből vett idézettel támogatja és mozgítja azt a kérdést, hogy ki az, aki ígéretet tett, ki az, aki 35%-ot, vagy ahhoz igen közel állott, mindenesetre a megállapított arányszámmal közelebb állott ígért, ki az, aki ennyit, vagy annyit kötelezett itt, vagy ott tett prejudikáló nyilatkozatokkal? Én azt hiszem, hogy ennek a kérdésnek a decemberi vitákban történt megítélése folytán — mert hiszen megvitattásának semmiféle jogosultságát és hasznát és értelmét el nem ismerem — elhangzott ezekről a székéről egy nyilatkozat, amely szerintem minden tekintetben észinte, határozott és korrekt volt és ilyennek mindenki elismerte. Én azzal, amit Forstch képviselő ur az osztrák kiegyezési bizottságban mondott, nem vagyok szolidáris, nehezen is ellenőrizhető, az nem is rám tartozik, én csak azzal a nyilatkozattal vagyok szolidáris, amit a t. barátom, a pénzügyminiszter mondott erre nézve decemberben és én ezzel a magam részéről a dologot befejeztem tekintettel. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

(Ostrom a kiegyezés ellen.)

Már most én értem, hogy azoknak, akik az 1867: XII. törvények ellen ostromot indítanak minden téren, minden uton és minden időben, — nem is veszem fölök rossz néven, meggyőződésük erejéből teszik és azért, mert azt hiszik, hogy az rossz, Carthaginem delendam esse ceuseant, — okuk van és megengedem, joguk van ebben a kérdésben is ostromot indítani az 1867: XII. törvények ellen. De viszont, én nekem és azoknak, akik az 1867: XII. törvények alapján állunk és nem az önkén, joguk van azt mondani, hogy mi meg őt állunk a mellett, hogy ez a 67: XII. törvények sem értelmezésében, sem végrehajtásában meg ne sértsék, sem az önk kívánságai és kifogásolása, sem pedig azon időleges komplikátok által, amelyek Ausztria parlamentáris életét bontották meg és amelyek alkalmak lehetnek arra, hogy az 1867: XII. törvények épületét megostromolják, amely, ha nem volna olyan erősen lerakva, talán ingatagga is tételt volna. De épp azért, mivel mi résen állunk, kijelentem a képviselő ural szemben, hogy ugy ebben, mint más esetben is azon leszek, hogy bármennyire nem tartom is normálisnak az osztrák állapotokat, — bár reményem, hogy jóakarattal lassanként javulnak és meggyógyulnak és bármennyire alkalmat adnak is arra, hogy ott is, itt is nagyobb ostrom intézések a 67: XII. t.-c. ellen, mert kétségtelenül megakasztják a közösen érdeklő viszonyok és ügyek intézését, én erősen állok ezen az alapon és mindaddig, míg ennél jobbat és az ország érdekében megfelelőbbet nem tud nekem valaki mutatni, védeni fogom azt teljes erőmből az oltani esetleges támadások ellen, de védeni fogom a t. képviselő urak akár nyit ostroma, akár ilyen kákan esomé keresése ellen is, minden téren és minden alkalommal és a lehatarozottabban. (Élénk hosszas éljenzés és helyeslés a jobboldalon.)

(Válasz.)

Polónyi Géza: Félreírt szavait magyarázza, de előbb konstátálni kénytelen, hogy most először éljenek bensőbbben a miniszterelnöknek. (Éljenzés a jobboldalon.) Nem az a kérdés, hogy a jobboldal szolidaritásban van-e a miniszterelnökkel, hanem az, hogy a miniszterelnök szolidaritásban áll-e Clary volt osztrák miniszterelnökkel. Nagyon örönd azon, hogy a miniszterelnök maga sem dezavualta azt a tényt, hogy a volt osztrák miniszterelnöknek, Clarynak 35 százalékos kvótát ígérték. A 34-4 százalékos kvótadöntést ezzel indokolják, hogy a kvótá-bizottságok így egyeztek meg. Ez nem egyéb, mint a képviselőházat szubsztituálni a kvótá-bizottságoknak. Az, hogy a kormány maga terjeszthetne elő adatokat, a kabinet noir-ra vezetne. Nem kell most az alkotmányos érdekre hivatkozni, mikor itt van a Tisza-lex példája. Ausztriában akár a nép, akár a felség teszi semmissé az alkotmányosságot, az mind egy. Ha nincs alkotmányosság, nincsenek közös ügyeink. A kiegyezésbe csak azért nem lehet lyukat furni, mert az egész kiegyezés egy nagy üres lyuk, lyukba pedig lyukat furni nem lehet. (Helyeslés balfelől.)

Elnök: Szavazásra teszi fel a kérdést.

A többség tudomásul veszi a miniszterelnök átiratát.

(Módosított házszabályok.)

Szűnet után

Rchonyi Gyula előadó ismerteti és elfogadásra ajánlja a módosított házszabályokat.

Elnök: Mintán szólszra sonki sem jelentkezik, kimondja a határozatot, hogy a Ház elfogadja az új házszabályokat.

A legközelebbi ülés pénteken 10 órakor lesz.

A mai ülés 1/2 órakor végződött.

A költségvetés tárgyalása. A képviselőház pénzügyi bizottsága körülbelül három nap alatt letárgyalja a költségvetést úgy, hogy szombaton vagy legkésőbb hétfőn a bizottság jelentése a Ház elé kerülhet. Ettől számított három nap múlva a költségvetés tárgyalása a Házban is megkezdhető volna, de a budgetvita a plénumban csak február elején indul meg. A most péntekre hirdetett ülésben a kultuszminiszter két jelentése, a Háznak 1898. évi számadása s némely képviselőházi tisztviselő fizetésének rendezéséről szóló gazdasági jelentés kerül napirendre.

A budget a bizottságban. A képviselőház pénzügyi bizottsága ma Falk Miksa elnöklete alatt a pénzügyi tárca költségvetési előirányzatát tárgyalta. A kormány részéről Szöll Kálmán és Lukács László pénzügyminiszter voltak jelen.

Miután Neményi Ambrus tüzetesen ismertette a költségvetést, Papp Géza megismétli azt a kérését, amelyet már a mult évben előterjesztett, hogy a dohánytermelési engedélyek kiosztásánál lehetőleg minél nagyobb figyelemben részesítsenek a kisbirtokosok.

Azután Komjáthy Béla a pénzügyi kormány gazdálkodását bírálja. Az utóbbi években nem volt soha reális a bevételi előirányzat. Nagy feleslegek mutatkoztak, de azokat soha nem használták fel az ország igazi szükségleteinek kielégítésére. Az építő ipar egyik oka nézete szerint az állami illetékek túlmagassága s azoknak megállapítási módja. Helyesnek tartaná a régi módhoz való visszatérést, mely a kinstárj érdekének is inkább megfelelne. A költségvetést egyébként szóló nem fogadja el.

Barta Ödön felhossa, hogy a regále-megváltás körül mennyi igazságtalanság történt. Ezek repara-lándok lennének a pótkártalanítási eljárás egy nemének alkalmazásával.

Lukács László pénzügyminiszter röviden válaszolt a két előteszólónak. Egyetért Komjáthyval abban, hogy az alkotmány visszaállítása óta állami kiadásaink nagy emelkedése nem áll arányban a lakosság, sőt talán a vagyonosodás emelkedésével sem. Azonban sokszor ki voltak emelve azon okok, melyek a kiadások emelkedését mellőzhetetlenné tették, ha az állam meg akarja feloln a hozzáfűződő kulturális és egyéb igényeknek. Ez azonban egyáltalán nem érteni kell, hogy a kiadások ugy proliminál-tassanak, hogy jelentékeny eltérések ne merüljenek föl, a bevételek pedig ugy, hogy még némi tartalék is maradjon előre nem látható kiadások fedezésére. Így preliminará a jelen budgetet is s szintén megmondta ezt is, hogy van benne bizonyos rezerva, amelyet fenn kellett az adott viszonyok között tartani. Az osztrák járadékadó tényleg igen hátrányos reánk nézve, de nem lehet kétségbevonni, hogy a direkt adóztatás körében Ausztria teljesen autonóm s szigorúan jogilag véve nem kifogásolható az eljárása. Hogy azonban méltányos volt-e eljárása, az egészen más kérdés. Az ügyben folynak még a tárgyalások s nem adja föl a reményt, hogy azok eredményhez is fognak vezetni. Az építési ipar válságát sok tényező idézte elő, de ezek sorában alig szerepelt a nagyon alárendelt jelentőségű illeték. Az az illetérendszer, amelyet az előtte szólók vissza kívánának állítani, sehol sem áll fenn, s általánosságban nem is nagyon kívánatos az illetékek átruházásának tulságos megkönnyítése. Csak köszönettel veheti, hogy Komjáthy bővebben foglalkozott az adó-reform kérdésével: kimutatja azonban, hogy Komjáthy félreértette exozóját s hogy a reform azon helyes szociálpolitikai szempontból indul ki, hogy a szegényebb osztályok lehetőleg mentesíttessenek és az adót azok viseljék, akik annak terhet meg is bírják. Számszerűleg ki van zárva az, hogy a reform következtében akár a földadónál, akár a házadónál adóemelés jöhessen létre. Az adminisztráció ellen felhozott kifogásokkal szemben kimutatja szóló, hogy ha csak némileg is fűnn akarjuk tartani az adminisztráció egységes irányzatát, szükségképpen fűnn kell tartani a miniszteri tanácsosi állásokat. Azt, hogy külső praxishól jöjjenek a tisztviselők a miniszteriumba, szóló is helyesli s ettől csak a legtrikább esetben történik kivétel. Kimutatja ezután, hogy a pénzügyigazgató helyzetének javítására az utóbbi időben sok történt; továbbá, hogy az illeték kívánataira megmutatják nekik a minősítési táblázatokat, amikre azután meg is tehető észrevételek. Tény, hogy gyakran fordul elő ingatlanok árverése, de adó miatt a legkevesebb árverés történik s annak mellőzése érdekében nem kell új intézkedést tenni, mert az tényleg fűnnáll s hogy szólt mily mértékben gyakorolja ezt, arról bizonyoságot tehet egyik nemrég benyújtott elő-terjesztése is. A regále-megváltásnál fordulhattak elő tévedések, részint a kinstárj, részint egyesek kárára; azt az eszmét azonban, hogy pótkártalanítás történjék, nem teheti magáévá. Reflektálva a zálog-levelekre mondottakra, kéri az előirányzat elfogadását.

Ezzel a tárgyalás folytatását holnap délelőtt 10 1/2 órára tüzték ki.

A telepítési ankét.

— Ötödik nap. —

Budapest, január 22.

A telepítési ankét mai vitája is sok értékes véleménynyel járult a nagy szociális és nemzeti probléma tisztázásához. Különösen nagy figyelemmel hallgatták Rákosi Jenő felszólalását, aki lelkes beszédben a magyar faj szupremációját hirdette és produktív pályára szólította a középosztályt. Gazdag tapasztalatokból leszűrte nézeteket adott elő Szily Pongrác, Vadnay Andor csanádgrádi főispán és Návay Lajos csanádmezei főjegyző. Az utóbbi minden tartózkodás nélkül ismertette a csanádmezei telepesek nem éppen rózsás helyzetét. Komoly tudással és érett ítéllettel szölt a kérdéshez a fiatal Hegedűs Lóránt is, az állami telepítés előnyeit hangoztatva.

Az első felszólaló az Országos Gazdasági Egyesület igazgatója, Forster Géza volt.

Forster Géza: A telepítést nem tarthatja arkánumnak. Mi a közgazdasági helyzet alaposan meg nem jvul, nagymérvű telepítési akció ki van zárva. Addig meg lehet tenni az előkészületeket, kiszemelni a területeket, megállapítani a szervezetet. A mult hibáinak oka főképp a kellő állandó szervezet hiánya. A társadalom bevonása érdekében nemcsak telepítési kormánybizottság, de e mellett nagy hatáskörrel felruházandó telepítési tanács felállítását is sürgeti. Helyesli, hogy mindenütt középirtokos vezesse a telepeket. Súlyt helyez a hitel-, fogyasztási és értékesítési szövetkezetek előzetes megalakítására.

Szily Pongrác: Az eddigi telepítések nem igen biztatnak az akció folytatására; de az eddigi tapasztalatokból tanulságokat kell merítenünk. A nemzeti állam kiépítésében, a magyar föld jövőjének megalapításában, a helyes birtokpolitika néve és a szociális bajok orvoslására néve igen fontos szerep vár a telepítésre, amelyet kizárólag az állam kezébe tenné le, állandó szervezet alakítása mellett. A telepes anynyi vagyonnal rendelkezik, hogy az első esztendőben megélhessen és az instrukciót készpénzzel megváltassa. Ne oda telepsünk, hol föld rendelkezésre áll, hanem ott keressünk földet, ahol telepítés szükség van; ott különösen a nagybirtokosok hazafiságára appellál. (Helyeslés.)

Pogány Károly nem szeretné túlságosan hangoztatni a nemzetiségi politikai célt. A telepítési kérdést kizárólag gazdasági szempontból bírálja, az Alföldön, a Dunánál, s részben a Székelyföldön és a Szepességen talál telepíteni való embereket, akiket rokon klimatikus, talaj, stb. viszonyok közé, előre elkészített, templommal, iskolával stb. ellátott községekbe telepítené. A telepítésnek fokozottabb mértékben folytatására néve megjegyzi, hogy legelőször az eddigi telepek bajai volnaok orvosandók.

Hegedűs Lóránt nézete szerint Magyarországon szintén meg lehetne gátolni a kivándorlást a telepítés által. Számokkal bizonyítja, hogy az Amerikából Magyarországra visszaküldött pénz egyáltalában nincs arányban az elvesztett munkaerővel. A közirtokos osztályon sem a telepítés, sem a parcelálás nem segíthet. A kis emberen azonban igenis lehet segíteni ezekkel. Különbben a két eszköz közül a parcelálásra fekteti a nagyobb súlyt. Határozottan az állami telepítés mellett foglal állást.

Vadnay Andor: A telepítést nem tartja szélesebb körben folytatandónak. A szegény napszámosok helyzetén való javításra legalkalmasabb módnak a parcelálást véli, de nem állami protekciónal. A nagy alföldi uradalmaknak maguknak is szükségük van arra, hogy a parcelálások után napszámos telepeket létesítsenek birtokuk mellett, hogy elegendő munkással rendelkezzenek, mert a felvidékről hozott munkások rendkívül drágák. Az alföldön sajnos tapasztalja, hogy az 1—10 holdas birtokosok állandóan lönkre mennek és a 100—200 holdas birtokosok vagyoniilag folyton gyarapodnak. Hogy ennek elejét vegye, a 10—12 holdon alul levő parasztbirtokoknak teljes adómentességet nyújtana. Meg van győződve róla, hogy ha az állam a rendelkezésére álló hat millió koronát arra fordítaná, hogy a nemzetiségi vidékeken eladásra kerülő minden birtokot megvásárolna és azután ismét bérbeadná intelligens magyar embereknek, sokkal inkább célt érnék, mint akármilyen telepítéssel.

Návay Lajos: Hosszasabban ismertette a csanádmezei telepek állapotát és számos adattal kimutatta, hogy az ottani telepek helyzete a legutóbbi időkig nem volt a legrosszasabb, dacára annak, hogy kiváló minőségű föld áll a telepek rendelkezésére. Ezután konstatálja, hogy nemzetiségi tekintetben eddig a telepek nem oldották meg feladataikat. A munkáskérdést nem véli a telepítés kapcsán megoldhatónak, hanem csakis a parcelálás után. A telepítés végcélját abban látja szónok, hogy a haza földjét magyarrá tegyék, amely kamatosul vissza fogja fizetni azokat a véráldozatokat, amelyekkel e földet megintozta a magyarság úgy annak megszerzésekor, mint megtartásánál. (Élénk tetszés és éljenzés.)

Rákosi Jenő: Szerencsének mondja magát, hogy ily későn került reá a felszólalás sora. Mint laikus jött ide, s abban az illuzióban ringatja most magát — annyi szepet és érdekeset hallott — hogy tökéletes szakértő. A vélemények nagy divergenciája miatt nem látja eddig az értekezletnek konkrét eredményét. Visszaszorítja a kérdést oda, hogy mi legyen a cél, amelyet a telepítés szolgáljon. A nemzeti, a gazdasági és a szociális célt emlegette. A gazdasági telepítésre Magyarországon sem ok, sem terület nincs, anyag is csak minimális van, amint az eddigi tapasztalatok mutatják. Olyan szűk területeken, mint Magyarországon, a gazdasági egyenlőtlenségek állami beavatkozás nélkül is kiegyenlítik egymást. A kivándorlá-

sok mutatják, hogy gazdasági telepítéssel ezeket megakadályozni nem lehet. A szociális célra megfelelő Vadnay Andor, midőn a latifundiumokat érintette, mert ez — a vagyontalanok kérdése. A latifundiumok a napszámosokkal dolgoznak együtt és ezek egzisztenciáját szükségesszerűleg kell, hogy biztosítsák.

Marad a nemzeti cél, természetesen feltételezve a gazdasági és a szociális célnak helyes honorálását, mert csak így érvényesülhet egészében a nemzeti szempont. Óvatosságra intettek a tekintetben. Elfogadná az íntelmet, ha nem beszélünk, de — csekednénk. (Tetszés.) Így azonban nem mondhatunk semmit, ami százszorosán meg nem volna indokolva azáltal, amit a nemzetiségnek már régen cselekszenek és cselekedni fognak. (Élénk helyeslés.)

Magyarországon rend és szabadság együtt mindig csak a magyar faj uralmával járt. A munkának, a munkaeredménynek, a személyi és vagyoni biztonságának biztosítását jelenti minden olyan intézkedés, mely a magyar faj uralmának erősödését szolgálja. A magyar faj uralmi törekvése etikus, az idegen ajku honpolgár keblében, aki a magyar nemzeti eszmének megnyerett, a büszkeség ösztöt fakasztja és ezért sikerülnie kell. A magyar faj törekvése defenzív az északi és északnyugati részeken.

A középirtokosságra nézve szrefutó ráduplázni Vadnay panegirésére. Mint 17 éves ifjú 1860-ban látta a legutolsóit azoknak a nagy osatáknak, amelyek az az osztályt vivott: a híres adó-exekuciót, s az az ellen kifejtett áldozatkész passzív rezisztenciát. A középosztály pusztulásának okát a privilegiumok megszűnésében, de az ezekek járó kötelességek tovább gyakorlásában látja. Így nem lehet megélni. (Ugy van!)

Megmentését csak kettőben látja: vagy a privilegiumok egyenértékének megszerzésében, vagy a kötelességek elejtésében. Szóló nem kívánja a középosztálytól, hogy történelmi kötelességeiről lemondjon, mert így a zászlótartó eldobná a zászlót. De nevelje a magyar nemesség fiait produktív pályára; mert kik azok, akiknek ma a középirtokosok kezében vannak? A produktív pályák emberei. Helyesli a középosztályi fenntartását célzó telepítést is.

Céltudatos, minden gyakorlati eszközt megragadó módon véli szervezendőnek a speciális magyar telepítést. Csernovics Diodor eszméje pl. valósággal a Kolumbus tojása módjára oldja meg a kérdést.

Ami a pénzügyi szempontot illeti, az anyagi helyzet határai közt kell mozogni; Beksies szangvinizmus és Mandello pessimizmus között a bölcs, körültekintő, de a mellett az ideát melegen szívébe karoló eljárásnak azon az ósvényén kell haladni, amelyet a miniszter megnyitott beszédben kijelölt. (Élénk tetszés és éljenzés.)

Dr. Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter a nagyérdékű felszólalás után a vita folytatását holnapra, még pedig, tekintettel arra, hogy holnap képviselőházi ülés nem lesz, délelőtti 11 órára tűzi ki.

KÜLFÖLD.

A cseh-német békülés.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, január 22.

A Körber-kormány nagy igyekezettel keveri az olajat a vízzel s iparkodik oly kenőesőt csinálni, amelyvel Ausztriakébes testét meg lehet gyógyítani. Vajjon egyesül-e a két heterogén elem? Körber bízik benne. Most konferálnak a nagy békítési módjai felett a pártok. Az első ilyen gyűlésről, a baloldal német pártjainak tegnapi konferenciájáról a következőket jelenti tudósítónk:

Bécs, január 22.

A baloldal német pártjainak elnök konferenciája tegnap délután összejött a képviselőházban. Az értekezleten jelen voltak: a német néppárt részéről dr. Hochenburger, dr. Hoffmann von Wellenhof és Kaiser képviselő; a német haladó párt részéről dr. Funke, dr. Gross és dr. Pergelt, az alkotmányos nagybirtokosság részéről Baernreither, báró Schwegel és gróf Stürgkh, a keresztény-szociális pártgyűlés részéről Liechtenstein herceg és dr. Weisskirchner a szabad német pártgyűlés részéről Kink képviselő; dr. Gessmann és dr. Grabmayr kimentettek távollétüket. Dr. Lueger nem jelenhetett meg, mert egy hét óta Szabadságon van délen. A politikai helyzet legújabb alakulásának beható megvitatása után az összegyűlt elnökök egybehangzóan a következő nézetüknek adnak kifejezést:

A baloldal német pártjainak elnök-konferenciája helyesli a kormánynek velük közölt azt a szándékát, hogy megegyező akcióit indítsa a cseh-országi és morvaországi németek és csehek között s e végre nonsokára parlamenten kívül értekezletre hívja össze az említett országok két nemzetiségének bizalmi férfait és annak a nézetének át kifejezést, hogy e két tartomány valamennyi nemzetiségi pártjának képviselőit kell az értekezletre meghívni. Az elnök-konferencia azonban, a midőn a képviselt pártok kiküldik bizalmi férfaitak orre az értekezletre, abból a reményből indul ki, hogy a Reichsrathot legkésőbb 1900. február hónapjában összehív-

ják. A baloldal német pártjainak elnök-konferenciája a parlament alkotmányos működésének mielőbbi folytatására annál nagyobb súlyt vet, mert a birodalom fenyegető belső helyzete napról-napra sürgősebben küveteli a rendezett politikai és nemzetiségi viszonyok helyreállítását, fontos gazdasági kérdések megoldását és a törvényhozás és a kormányzat intenzív munkásságát az állam évek óta súlyosan elhanyagolt gazdasági föladataiban.

Az értekezlet felhatalmazta dr. Funke elnököt, hogy Körber miniszterelnököt értesítse a tanácskozás eredményéről.

Bécs, január 22.

A német haladó-párt tagjai a nemzetiségi viszály megszüntetésére irányuló akcióit helyeslik ugyan, csak azt követelik, hogy a csehek államjogi követeléseikkel hagyjanak fel a békítési konferenciák alatt.

Elvben tehát megvan a hajlandóság a németek soraiban a nemzetiségi béke megteremtésére és már most csak arra van szükség, hogy a nem kevésbé fontos részletek tárgyalásánál is hasonló előzékenységgel járjanak el a parlamenti emberek, mint amilyent a legújabb néhány nap óta tanusítanak.

Dr. Körber kormányról jóakaró tartózkodással irnak a német lapok. Az osztrák-németek nem merik magukat vérmes reményekkel áltatni, mert a multból levont tanulságok arra intik őket, hogy a kabinet-változás még egymagában nem elég a helyzet megváltoztatására is.

A tiroliak nagyon büszkék arra, hogy az új kormányban két tirol ember is van, akik oly családokból valók, amelyek a régi puritán tirol erkölcsöket és tradíciókat mindvégig megőrizték. Az egyikről, báró Kallról, — akármilyen különösen hangozzék — kiváltképpen azt emlegetik nagy diosértelemmel, hogy nővére kolostorban nőtt fel. Kettő még most is irgalmas nővér, a másik kettő már meghalt. Utóbbiak egyike karmelita-nővér, a másik benedekrendi volt.

Bécs, január 22.

A belső politikai kérdések között az egyeskedési konferencia áll előtérben, amelyre Koerber miniszterelnök az ellenzéki pártoknak elküldötte a meghívót. A pártok elnökei a meghívás következtében tegnap este és ma tanácskozást tartottak s kimondották, hogy üdvözlik az új kabinettet s elküldik képviselőiket a konferenciára.

Ma este a német haladó-párt és a német néppárt külön értekezletet tartott. Az előbbi csatlakozott a pártelnökök tegnapi határozatához, a német néppárt azonban kifejezést adott annak, hogy nem bízik a Koerber-kabinetben, mert olyan tagjai is vannak, akiknek a 14. §. alkalmazásában részük volt. A part az egyeskedő konferencián való részvételét ahhoz a feltételhez kötötte, hogy ad-e garanciát a kormány arra, hogy helyreállítja az alkotmányos állapotokat s a parlamentet mihamarabb egybehívja. E részben a baloldal vezérei és a kormány közt már ma tárgyalások voltak. Később a pártelnökök és a német néppárt újra egybegyűltek s meghallgatták a kormány választát. A német néppárt erre elhatározta, hogy nem akarja az egyeskedő konferenciát meghiusítani s azért elküldi képviselőit, mert reménye van rá, hogy a parlamentet legközelebb egybehívják.

Más részről jelentik, hogy Koerber miniszterelnök az egyeskedési konferenciát a jövő hónap 1—14-ike közt akarja megtartani s tekintet nélkül annak eredményére, 15. és 18-ika közt egybehívja a Reichsrathot.

Bécs, január 22.

A Pol. Corr.-nak írják: A Koerber-kormány programját jóformán az egész sajtó bizalommal és szimpátiával fogadta. A kiegyezés most már de facto hatályba lépett és bizonyára az osztrák pártok egyike sem fog komolyan foglalkozni azzal, hogy ezt a befejezett tényt megbolygassa. A kiegyezési rendeletek jóváhagyása ellen, amire a Reichsrath van hivatva, éppen ezért alig lehet politikai ellenvetéseket tenni, mig ellenben a parlamenti akcióképtelenség folytatódása csak újabb komplikációkra vezetne. A kiegyezés ugyszólván chose jugte. Azonfelül a kvótadöntés fél évi határideje mintegy szimpomája annak, hogy a provizoriumok rendszere miként teremt minden irányban bizonytalanságot és miként vezet mindenütt az érdekek veszélyeztetésére. Soha sem fogják eléggé méltányolni Ausztriában, hogy a magyar kormány és az et támogató többség mint fáradozott folyton erkölcsi erejének és autoritásának legteljesebb latbavetésével azon, hogy a dualizmus intézményeit megóvja az osztrák reichsrath válságának visszahatásától. A rokonszeny, melylyel a Koerber-kormány fogadják, éppen abban a reményben gyökeredzik, hogy ez a kormány az államfőrfiúi tehetségnek és energiának ama nagy erőinél fogva, melyek benne egyesülnek, végre képes lesz véget vetni egy válságos korszaknak, mely Magyarországot is sújtotta.

Eős, január 22.

Koerber osztrák miniszterelnök még ezen a héten Budapestre utazik, hogy a magyar kormányval a kvótaküldöttségek összeállításáról tanácskozzék.

Eős, január 22.

A német haladópárt mai üléséről a következő kommunikét adták ki:

A klub egyhangulag tudomásul vette az elnökségnek a politikai helyzetről és a szándékolt békéltetési akcióról szóló jelentését és a megegyezési értekezleten való részvétel mellett nyilatkozott; az értekezleten való részvétel mellett nyilatkozott; az értekezleten résztvevő párttagokat a cseh- és morvaországi reichsrathi képviselők fogják az illető tartományi pártvezetőségekkel egyetértőleg kijelölni. Továbbá egyhangulag elhatározták, hogy felkérjük a kormányt, hogy minden törvényes eszközzel hasson oda, hogy a bányamunkások sztrájkja mielőbb véget érjen, mert a sztrájk az egész lakosságra, különösen az iparra, földművelésre és a forgalomra nézve a legveszesebb következményeket vonja maga után.

A német néppárt mai üléséről kiadott kommuniké a következő:

A párt elítéli a 14. § alkalmazását a Wittke-minisztérium által és a csehországi és morvaországi németek és csehek kibékülését óhajtja; óhajtja és követeli, hogy újra rendet csináljanak a nyelvkérdéseket illetően azáltal, hogy az ausztriai németek jogos követeléseit teljesítik. A párt csak akkor képviselheti magát a megegyezési értekezleten, ha a reichsrathot egybehívták. A Koerber-minisztérium iránt, melynek kebelében a volt kormány tagjai a jobboldal több pártfőfő mellett foglalnak helyet, nem viseltetik bizalommal.

Eős, január 22.

A német baloldali pártelnökeinek mai értekezletéről kiadott kommuniké azt mondja:

A német pártok elnökeinek mai értekezletén a német néppárt és a német haladópárt tanácskozásainak eredményéről jelentést tettek és azoknak határozatait a pártelnökök értekezletének tudomására hozták. A német néppárt képviselői arra utaltak, hogy pártjuk nyilatkozatában nem foglalták a bizalmatlanság kijelentése az egész kormány ellen és kijelentették, hogy pártjuk a kibékítési akciót semmiképpen sem akarja meghúszítani, de elengedhetetlennek tartotta, hogy az alkotmányos állapotnak a Reichsrath azonnal való egybehívása által leendő helyreállításának szükségét energikusan hangsúlyozza. A pártelnök-értekezletnek a reichsrathnak legközelebb várható egybehívásáról részletes közléseket tettek. Ennélfogva a néppárt fenntartotta magának, hogy a megegyezési értekezleten való esetleges képviseltesége eljárástól a pártvezetőséggel érintkezésbe lép.

A háború.

Budapest, január 22.

(C) A Tugelai vonalon két nap óta szakadatlanul folyik a harc, de a kocka egyelőre nem dönt el. A boerok belátták, hogy a Tugela folyón való átkelést meg nem akadályozhatják: visszavonultak erős és mindenestre előre készült védelmezési állásaikba s ott felvették a döntő, most folyó csatát. Ha megmaradtak volna előbbi állásukban, közvetlenül a Tugela folyó balpartján, ugy sem tudták volna az angol hadsereg átkelését megakadályozni, ellenben kitették volna magukat annak a veszélynek, hogy az átkelt angol hadsereg állásuk két szárnyát körül foghatta volna. Azok a harcok, amelyekről az utolsó táviratok szólnak, eléggé komolyak és hevesek ugyan, de mégsem egyebek előcsatározásoknál. Ez tehát még nem döntő akció, hanem csak annak előkészítése. E döntés most már valószínűleg már meg is esett, de nehéz dolog volna a csata végleges kimeneteléről jóslatot kockáztatni.

A boerok eddigi harcmodja után ítélve valószínű, hogy az angol hadsereg még kellemtelen meglepetés vár, ha a boerok védelmező föllásaiig sikerül előnyomulnia. Ha kudarcot vall ez az utolsó, de legnehezebb küzdelemben az angol sereg akkor aligha találja meg az utat, amely a Tugelán át visszavezet. Igazoltnak látszik tehát az óriási izgatottság, amellyel egész Angolország a Natálból jövő híreket várja. Ha hadserege most nem győz, vége a háborúnak s ezzel együtt

talán vége van, vagy hosszú időre megrendül Anglia világhuralma.

A boerok helyzete viszont akkor sem mondható reménytelennek, ha az ellenségnek sikerülne egy győzelem árán Ladysmithet felszabadítani és a boerokat a határ-hegyszorosokra visszaszorítani. Az angolok akkor is a mostani háboru elkeseredett, hosszú folytatása előtt állának és ha tekintetbe vesszük, hogy mily óriási áldozatokba került máris Angliának ez a kalandja, remélhetjük, hogy szívesen megelepszik az első, drágán szerzett diadalával és módot keres a békekötésre. S erre Angliának ma már égető szüksége van.

(A csatáról.)

London, január 22.

A szombati harcokról a következőket jelentik a Standardnak Buller főhadiszállásáról:

Warren hadosztala már korán reggel, hajnal hasadáskor megkezdte hadműveletét. Warren, akinek főhadiszállása Acton Homesben van, egyenesen az ellenség jobb szárnya ellen indult, ahol a boeroknak nagyon erős hadállásuk volt. Borzasztó bombázást folytatott a hadállás ellen. Az ágyúzás több óra hosszáig tartott, a nélkül, hogy a boerok viszonzták volna. Az ellenség csak délután két óra tájban kezdte meg az ágyúzást, amire az angolok azonnal célba vették a boer ágyúkat. Fél óra múlva előnyomult az angol gyalogság s már most rendkívül heves puskatűzrelés következett, miközben a boerok bátran és szívósan ragaszkodtak minden darabka területhez, de végül mégis kénytelenek voltak visszavonulni és a hegyházt az angoloknak átengedni. A boerok a legnagyobb rendben vonultak vissza s csakhamar elfoglalták második hadállásukat, amely ellen az angolok láddal irtózatos bombázást indítottak. Az új hadállás is tarthatatlan lett s a boerok kénytelenek voltak innen is elmenekülni s ezt a hadállást is az angoloknak átengedni. A est beálltával Warren és Clery megkezdtek az ellenség főhadállásának bombázását, végül azonban megszűnt a tüzelés és az angolok tábornok utítotték az elfoglalt területen.

A Daily Chronicle-nak a harctérről a következőket jelentik:

Woodgate dandára szombati reggel három óra körül elindult Trichardfurtból és az Onetree-hill néven ismeretes kopjék felé nyomult. Később Hart tábornok dandára balról elindult a párhuzamos domblánc felé, hogy Woodgate-tel együttesen operáljon. Az angolok végül a boeroknak hat mérföld hosszú, félkör alakú hadállásai előtt következőképpen voltak elhelyezve: a jobb oldalon Woodgate dandára, a bal oldalon Hildyard dandára, közepén Hart dandára. Woodgate a tüzérség ágyuzásának oltalma alatt támadásra küldte csapatainak felét. Nagyon erős küzdelem után, amelyben a boerok minden hüvelyknyi földet rendkívül bátran megvédelmeztek, az angolok a sötétség beálltával, a boerokat több domborzatról lassanként elkergették. A puskatűz délután háromtól este hatig borzasztó volt. Az angolok a meghódított területen táboroztak.

A Central-News harctéri tudósítója a következőket jelenti: Igaz ugyan, hogy az angolok szombaton két fontos hadállást elfoglaltak, de a legfontosabb hadállás, amelyet a boerok a Spionkoppen foglalnak el, még mindig nincs az angolok kezében. Ugyanez a tudósító Buller táborából vasárnap estéről még a következőket jelenti: Warren és Littleton még mindig azon fáradoznak, hogy az ellenséget a Spionkoppról elkeressék. Hard dandára tegnap egész nap tüzben volt, folytonosan üldözte a boerokat, de az est beálltáig nem tudott elég jó hadállást elfoglalni, amelyen az éjjelt tölthette volna s ezért kénytelen volt régebbi hadállásába visszavonulni.

London, január 22.

A Timesnak tegnap estéről Spearmansfarmból a következőket jelentik:

Warren tegnap és ma szakadatlanul a boer hadállások támadásával volt elfoglalva. Az angol tüzérség tegnap este megszállott egy kopjék a nyugati oldalon. Az ellenség erősítése jobbára kőfalak, amelyek a hegyhát hosszában előre nyulnak s a hadállást félkör alakúvá teszik. Az angolok reggel hét órakor kezdték meg a tüzelést. A boerok az ágyútüze puskatűzzel válaszoltak. Tizenegy órakor előre nyomult a York-erzred, a Lancaster-vadászcsapat s felhasználva minden fedezetet, amely nekik kinalkozott, eljutottak egészen ötszáz yardnyira a boerok jobb szárnyához, de a földzeten túl nem mentek előre, hanem megmaradtak biztos állásukban és ott töltötték az éjjelt. A boerok csak időközönként viszonzták a tüzet, amelyet az angol tüzérség minduntalan elnyomott.

Valamennyi reggeli újság lelkesen ír Buller előnyomulásáról. A Times így nyilatkozik: Ha Bullernek tovább is így sikerül talajt nyerni, úgy Natálban a boerok ellenállását valószínűleg már egy-két nap múlva alaposan meg fogják törni.

A Daily Newsnak a következőket jelentik a harctérről: Megkezdődtek a szállítás nagy nehézségei. Állott a szakadatlan esőzés időszaka és a folyók rohamosan dagadnak. Ami még egy-két nap előtt jelentéktelen patakocska volt, az ma óriási folyam, amely beláthatatlan víztömegeket hömpölygget a tenger irányában. Az utak járhatatlanok és néha harminc óráig is alig bír egy kocsi elhuzni.

Ladysmithből az optikai táviró útján a következőket jelentik: A Ladysmithi helyőrség rendkívül izgatott s biztosan reméli, hogy már egy-két nap múlva föl fog szabadulni. A helyőrség látja, a mint az angol bombák szétpattannak. A boerok szakadatlanul erősítik nyugati hadállásukat s egyre újabb katonaságot és tüzérséget vetnek oda. Egy másik optikai távirat január huszadikáról a következőket mondja: Az izgatottság elérte Ladysmithben csucspontját. Egész nap látjuk az ágyutűzét. Joubert lovas boerokat koncentráll Buller ellen. Bennünket a boerok napok óta alig bántanak.

London, január 22.

Buller tábornoknak egy tegnap este kilenc órakor Spearmans-Kampban földott távirata jelenti:

Warren tábornok egész nap folytatta a harcot, főleg a balszárnyon, amely körülbelül két mérföldnyire nyomult előre. Minthogy a terület nagyon dombos, nem igen határozható meg, mennyi talajt hódítottak eddig az angolok. Azt hiszem azonban, hogy komolyan előnyomulunk.

London, január 22.

A Reuter-ügynökségnek jelentik Spearmans-Kampból tegnap kelettel:

Clery és Hart tábornokok tegnap tartós ütközet után ezer yardnyira nyomultak előre és szabadfőrt ütöttek. Az új folyamán a boerok szabálytalan puskatűzrelést folytattak. Az angol előőrsek nem viszonzták a lövéseket. Napkeltekor az ellenség erős lövöldözést kezdett. Az angol ágyúk, amelyek mellett a csapatok éjjel táboroztak, viszonzták a lövöldözést s csakhamar ismét teljes erővel megkezdődött a harc. Az angol tábori tüzérség tömegesen szórta erapneljeit az ellenséges sáncok közé. Az első halmat szuronysegezve vették be az angolok. Az ellenség visszahúzódt a legközelebbi halomra. A boerok ágyúzása kissé gyöngült, valószínűleg azért, mert nem volt elég lövészerük, de a puskák durrogása egész nap hallatszott. Az angolok az ellenségnek három állását vették be.

London, január 22.

A Reuter-ügynökség jelenti Mochudieből 12-iki kelettel: Egy boer őrszárnyát föl akarta gyújtani Gaberones állomást, de az angol pánecélos vonatok megakadályozták. Az ellenség elmenekült. Ugyanennek az ügynökségnek jelentik Gaberonesből 14-iki kelettel, hogy Plumer ezredes kikérelte a boerok állásait a krokodilus-vizesékek mellett. A gaberonesi vasuti hidat újra fölláttatták.

London, január 22.

A Timesnak jelentik Spearmans-Kampból tegnap kelettel, hogy a boerok hadállása négy mérföldnyire van Trichards-Drifttől északnyugatra. Az ellenség védőművei nagyjából kőszáncokból állnak. A múlt éjjel az ellenség jobbszárnya elhagyta állását.

London, január 22.

Az angol lapok nagy tartózkodással nyilatkoznak azokról az eredményekről, amelyeket az angolok előnyomulásukkal Afrikában elérhetnek. Különösen feltűnő a Morning-Post hadi kritikusanak tartózkodó nyilatkozata, amelyben kijelenti, hogy az afrikai angol táviratok nagyon hézagosak, úgy hogy a hadjáratról valószínűleg nem lehet előbb még csak hozzávetőleg helyes ítéletet sem alkotni, a míg a háboru be nem lesz fejezve és a míg a jelenlegi harcászati apróbb események jelentőségét és természetét teljesen meg nem ismerhetni.

A Standardnak jelentik Durbanból, hogy 10 önkéntes sebesülthordó, mikor az angol sereg frontja elé került, átszökött a boerokhoz. Azt hiszik, hogy kének voltak.

London, január 22.

A Timesnak jelenti lourenco-marquezi tudósítója 20-iki kelettel, hogy igen jól beavatott helyen arról értesült, hogy a boer csapatok a Ladysmith ellen intézett támadások teljes balsikere miatt és azért, mert máshol képtelenek előnyomulni, teljesen elvesztették bátorságukat. A legénység elvesztette minden bizalmát és úgy nyilatkozott, hogy oktalanság emberéletet kockára tenni sikerre való kilátás nélkül. A csapatok vezetői szintén így vélekednek.

London, január 22.

A Times második kiadása a következő spearmans-campi tegnapi keleti táviratot közli: A futó-árkokat a boerok elhagyták és hajnalban megszállták az angolok. Az ellenség most egy másik félkör alakú állást foglal el az első hegygerinc mögött fekvő főhegygerincen. Az angol főtámadások célja, hogy az ellenséges csapatokat Hildegard tábornok jobb szárnyának előnyomulása által két részre szakítsa. Az angolok fedezett állást foglalnak el az ellenség-vel szembe fordított állásokra.

Berlin, január 22.

A Wolff-ügynökségnek jelentik Durbanból, hogy a Marie német vitorláshajót az angol hatóságok feltelesen szabadon bocsátották.

(A boerok dicsérete.)

Berlin, január 22.

A tartománygyűlés elnökségének fogadtatása alkalmával Vilmos császár nagyon érdekes nyilatkozatot tett. *Írásra a boerok sikeres taktikáját, kik kard és srurony nélkül, csakis kitűnő fegyverekre támaszkodva, amelyeket bravuros biztonsággal kezelnek, indulnak a háborúba. Együttal azonban a német császár élénk sajnálattal fejezte ki a felett, hogy angol részről oly sok katonatiszt esett el és hogy Anglia legjobb esádláljai a hozzátartozóik hősi halála által mély gyászba sodortattak. Végül a császár panaszkodva említette a német sajtó magatartását a transvaali kérdésben, amely neki szerfelett megnehezíti az Angolországgal való sürldások kikerülését. A császár hivatkozott Bismarck herceg ismeretes szavaira:*

— Azokat az ablakokat, melyeket a mi sajtónk bever, nekünk kell megfizetnünk.

(Amerika és a háború.)

London, január 22.

A Reuter-ügynökségnek jelentik Lourenco-Marquezból tegnapi kelettel:

Davis, az Egyesült-Államok belügyi segéd-titkára ideérkezett és látogatást tett a főkormányzóknál. A főkormányzó nagyon barátságosan fogadta Davist és megkérte őt, hogy adja át Mac Kinley elnöknek barátságos érzelmei kifejezését. A transvaali kormány értesítette Davist, hogy előbbi Krüger elnök szalonkocsiját, amely majd Pretóriába hozza őt.

New York, január 22.

A Washington-Times ezt írja, hogy ő is örül annak a diplomáciai diadalnak, amelyet Németország aratott. Az egész civilizált világ hálával tartozik Bulow grófnak azért, hogy ezt az ügyet olyan világosan, megtámadhatatlanul és határozottan intézte el. Az Egyesült-Államoknál az a több mint száz év óta képviselt álláspontja, hogy a magántulajdont, még ha ellenség is, ki kell venni a tengeren való eldobás alól, egyfelől az Egyesült-Államok és Németország, másfelől az Egyesült-Államok és Anglia között folyó legutóbbi eszmecsere következményeik remélhetőleg nemsokára általános elismerésre fog jutni.

Washington, január 22.

Az Operában tegnap este a boerok mellett tüntető népes gyűlés volt, amelyen több kiváló személyiség is megjelent, köztük a kongresszusnak néhány tagja. A gyűlésen beszédeket mondtak és határozati javaslatokat fogadtak el, amelyek azt mondják, hogy a dél-afrikai köztársaságoknak szabadoknak és függetleneknek kell lenniük s a gyűlés rokonszenvét fejezi ki a boerok iránt és felszólítja Mac Kinley elnököt, hogy ajánlja fel közbenjárását. A rezolúciók azonban tiltakoznak az ellen, hogy az Egyesült-Államokból hadiszereket szállítsanak Angliának. Hasonló gyűlést tartottak Buffalóban is.

New York, január 22.

Amint a New York Heraldnak Washingtonból táviratozzák, illetékes helyen ki-entik, hogy Davis semmiféle megbízást nem kapott az Egyesült-Államok nevében Transvaal számára és dél-afrikai utazása merőben magánteremtésű.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Január 15-én új előfizetés és nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejében gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Mintogy január 1-jén a kötelező koronaszámítás lépett életbe, és a posta csak olyan utalványokat fogad el, amelyeken a pénzösszeg koronákban van megjelölve, kérjük tisztelt előfizetőin-

ket, hogy az utalványokon az előfizetési díjat ezentul ne forint és krajcárban, hanem koronákban és fillérekben méltóztatassanak feltüntetni.

HIREK.

A trafik.

Az, hogy a hajóskapitányok nem menekülnek el a sülyedő hajóról, hanem ott vesznek, már szinte törvény. Ezt a dolgot azonban még nem elemezték eléggé s így nem lehet tudni, hősiesség-e, vagy a nagy pillanatnak örülete, avagy — és ez közelebb áll a megérthetéshez — egyszerű menekülés a felelősség elől, közönséges, de a hősiesség pózába öltöztetett öngyilkosság. Olyan öngyilkosság, mint a fiúé, aki játékközben agyonlőtte testvérét, vagy a gondatlan legényé, akinek a hibájából kigyulladt a ház. Elég az hozzá, hogy lármás effektus, színházias látvány a viharzó hullámokon, amint a sülyedő hajón a villámfényben látni a kapitányt a parancsnoki hidon, büszkén és öntudatosan, csipőre tett kézzel, mialatt dörög az ég, bőgve rohannak egymásra a hullámok és ordít a tenger.

Ez szemtelenség, egy fűtött szobában, ozsonnakávé után és cigarettá mellett így devalválni a kapitány halálának értékét. Utóvégre is a mi szívünk rejtekeit nem ismeri senki és honnan tudhatom én, hogy mi dolgozott a kapitányban a nagy percek idején.

A Bourgoine francia hajó tavaly elülyedt. Kapitányáról, Deloncleról akkoriban sokat irtak. Ő is hősiiesen halt meg, a parancsnoki hidon. A matrózok látták, amikor már a hajó fara a vízben volt; még egyre ott állt katonásan, mignem jött egy hullám, s az iszonyatos nagy hajót úgy belesodorta a mélységekbe, mint valami furcsán és okosan összeszerkesztett kis lázadást a tenger erői ellen, egy komikus kis alkotmányt, egy lázadást fából, vasból és kátrányból...

Ennek már egy esztendője. A nagy tengeri viharok azonban csak a művészek számára végződnek be a felragyogó szívárványral. A szárazföld többi lakói okos kis eszükkel megkeresik, hogy mi köze lehet a viharhoz a kereskedelemnek, a büntetőjognak, az életbiztosításnak s az áru- és rakománybiztosításnak. Ők tovább örlik, bonecolgatják az eseményt, amely számukra nem az istenségnek az embert rendreutató haragos mozdulata, hanem ok és alkalom a fizetésre, a törvénykezésre s a kötvények felmutatására.

Igy történt, hogy csak tegnap végződött be a Bourgoine póre, amelyben felelőségre vonattak azok, akik nem voltak elég óvatosak a természet nagy tömegeivel viselt harcban. Némelyek be is esukattak, másokat fölmentettek, s ahogy a lendületben utazó párisi bíróságok szokták, az ítéletben kalapot emelt a törvényszék Deloncle kapitány hősiesség feloldozása előtt.

A trafik pedig most következik, mint utolsó rezgése annak a bömbölő akkordnak, amely a halálba kísérte a kapitányt. Szegénynek öt gyermeke van. Özvegye vagyontalan, még a férje penzióját se kapta meg. Van erre valami ravasz kis szabályzat, amely bizonyos esetekben megtagadja a nyugdíjat az özvegytől. Szóval, ha az állam nem venné gondjaiba, szegény Delonclené még kénytelen volna a Figaro gondjaira bízni magát, s elfogadni azt a néhány százezer frankot, amelyet francia lapírtásunk ily alkalmakkor esodálatos könnyedséggel három nap alatt szokott összegyűjteni. Így azonban Delonclené megállt azon az uton, amely a tengeri vihartól a Figaróig vezet. Körülbelül a legvégén áll meg. Ott, ahol a trafik van. Delonclené egy trafikot kap az államtól, egy csöndes kis

trafikot. Ott fog szívart és gyufát árulni s harisnyát kötni. Így laposodnak el a dolgok.

Uraim, ha a kiállításra Párisba mennek, ne mulasszák el betérni Delonclené trafikjába. Vegyenek nála egy-két cigarettát, s miután a falon függő kis szivargyújtón rágyújtottak, az első kedélyes füstfellegnél gondoljanak Deloncle kapitányra, aki a sötét viharban egymaga állott a parancsnoki hidon, nyugodtan és emberföltötti harsogásban, Deloncle kapitányra, akinek mozdulatlan alakját bevilágította a villám, a kapitányra, akit még akkor is láttak a matrózok, amikor már a hajó fara a vízben volt.

M. F.

Budapest, január 22.

— Személyi hír. Kossuth Ferenc, a függetlenségi és 48-as párt elnöke, aki hosszabb idő óta ágyban fekvő beteg volt, már jobban van, úgy hogy ma már az ágyból is felkelhetett.

— Ebéd a királynál. Bécsből táviratozzák: A királynál ma ebéd volt, melyen a diplomáciai kartegek, köztük az olasz, orosz, török nagykövetekek és a belga, bajor, svéd és szász követek vettek részt.

— Elmaradt audienca. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter a telepítésről tanácskozó ankét miatt a rendes heti kihallgatást holnap, kedden nem tartja meg.

— Uj királyi tanácsos. Dr. Novotny Lajos orvost, Pestvármegye tiszteletbeli tisztii főorvosát a felség királyi tanácsossá nevezte ki. Novotny a legkiválóbb budapesti orvosok egyike. A megboldogult dr. Antal Gézánnak volt asszisztense s a tudós orvos mellett szerzett ismereteit öregbítette, mint Rókuskórházi főorvos-helyettes is. Irodalmi tevékenysége is elsőrangú. Az uropeotikus szervek betegségeinek fölismeréséről szóló műve nálunk uttörő mű volt, amely egyben külföldön is elismerést szerzett a magyar névnek.

— Chamberlain leánya a háborúrol. Joe Chamberlain, az angol gyarmatügyi miniszter nem mond semmit a nyilvánosság számára. Újságról még nem tudta meginterviewolni. A Fronde című francia lap, amelyet csupa hóley ír, ma érkezett számában közöl egy interviewt Chamberlain — leányával. A kisasszony nem oly zárkózott, mint apja, s így a Fronde női munkatársának nem volt nehéz őt nyilatkozásra bírnia. Miss Chamberlain, a délafrikai háború okozójának leánya a következőket mondta:

— Mi nem akartuk a háborút (!). Bizonyítja ezt az is, hogy a háborúra nem készültünk. A gaz boerok már tizenöt év óta készülnek arra, hogy megtámadjanak bennünket. Nem is lep meg tehát, hogy eleinte kikapunk. A végén mégis csak ők fognak kikapni. A nemzet bizik a kormányban. És minden baleset (!) ellenére bizik a hadsereg vezéreiben is. Egyébként a háborút nem azért csináljuk, hogy a boerokat szabadságuktól megfoszszuk, hanem azért, hogy a szabadság minden jótéteményét megadhassuk nekik.

Igy szólt Chamberlain kisasszony, előadva azt, amit bizonyára vacsoraközben hallott a papjától...

— Távozó alkonzul. Filippopolyból írják nekünk, hogy dr. Wippen János császári és királyi osztrák-magyar alkonzul a napokban hagyta el eddigi székhelyét, hogy új rendeltetési helyére, Jassyba utazzék. Az osztrák-magyar kolónia a legnagyobb sajnálattal tekint távozására elé, mert rövid ott-tartózkodása alatt sikerült neki előzékeny magatartásával Filippopoly társaságokéirek osztatlan bizalmát és szeretetét megnyerni.

— A királyné arcképe. Esztergom városa elhatározta, hogy megfesteti Erzsébet királyasszony arcképét a városi közgyűlési terem számára. A bizottság Ábrányi Lajos festőművésznél rendelte meg az arcképet, aki ezt el is készítette. Nemrégiben vették át a királyné életnagyságban ábrázoló képét, melyről a bizottság a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott.

— Kardpárbaj. Véres kardpárbaj volt ma délután két óraker a Rákosi-Fodor-féle vívóteremben. Dr. Róth Jenő fővárosi orvos és dr. Horváth Tivadar ügyvéd mérték össze kardjaikat és a második összecsapásnál Horváth a kezén és arcán súlyos sérülést szenvedett. A párbajra báli összeszólalkozás adott okot. A felek kibékültek.

— A torontáli adóhátralékok. Nagy-Becskerekéről táviratozza tudósítónk: Torontálvármegye mai közigazgatási bizottsági ülésén Ronay főispán kérdést intézett Braun pénzügyigazgatóhoz a torontálmegei adóhátralék tárgyában. A pénzügyigazgató kimutatta, hogy az előírt évi adó majdnem egészen befolyt. A bizottság megnyugvással vette tudomásul a felvilágosítást.

— **Benigni Samu és Mátyás király.** Konfliktusba keveredett két nagyhatalom kincses Kolozsvár városában. Az egyik Benigni Samu hentesmester, a másik Mátyás király, az igazságos. Tudniillik az emléke, amiben még mindig van egy kis tiszteltetelmű és egy kis nagyság a világtörténelem szempontjából, ha ugyan az ember nem a jóféle hájak, kobászok és szalonnák mögül megszalonosodott aggyal nézi a dolgokat. Minthogy azonban Magyarország nagy és nem mindenki ismeri a kolozsvári politika nagy alakjait, be kell mutatni Benigni Samut a publikumnak. Körülbelül az ő Kolozsvár városában, mint ami a Józsefvárosban Rémi Róbert volt. Nagyszájú, roppant nagy tekintélyű és nagy pénzü hentes, aki vagy tizenkét esztendővel ezelőtt lefőzte az egész erdélyi arisztokráciát fogat dolgában, amikor a király elé ment az állomásra. Ő az, aki egyszer valami nagy kortesbeszédben széles nagy mellére ütött s azt vágta ki argumentumnak: — Ha disznó kell, itt vagyok én. Ha ökrök kell, ott van Rignát. — Ő tudniillik disznóból szedte meg magát, Rignát pedig, egy másik nagyhatalom, de már sokkal kisebb nagyhatalom az ökörvásáron lett azzá, a mi. — Szóval Benigni Samu a jómódu ember főpöfög göggyével nézi le a beamterek, professzorok és egyéb vagyonatlanoknak azt a szamaré ideáját, hogy a Mátyás király házáat, amiben ennek az országnak ez ideig a legnagyobb királyja született — restauráltassa a város. A rongyos skriblereknek és egyéb tintanyalóknak ez a kívánsága teljesedésbe is ment már, mivelhogy Benigni Samu nem állott részen ideje korán. A közgyűlés csakugyan elhatározta, hogy rendezhatszja a házat s berendezi egy hajléktalan néprajzi muzeum céljaira. Akkor vette csak észre Benigni Samu, hogy mi történt s mivelhogy ő maga valószínűleg nem igen járatos a betűvetésben, fellebezést csináltatott a határozat ellen. Azt aztán elküldte több magafajta gyakorlati embernek, akik valamennyien rárajzolták a nevüket. Ezek az urak a fellebbezők: *Mattay Kálmán* pékmester, ifjabb *Lászlóczy Samu* mészáros, *Csernyánszky Lajos* kárpitós, *Babos Sándor* órász, *Ruczka Lajos* tőkepenész, *Hevesi József* asztalos, *Nagy Gábor* vendéglős. (Ezt az urat valami nagy presszióval vehették rá arra, hogy odaadja az aláírását egy ilyen célnak. Tudniillik Kolozsváron járt pestiek azt mondják, hogy maga az intelligencia és, hogy művelt, felvilágosodott ember.) — *Reményik Lajos* vaskereskedő, *Grebe Henrik*, Erdélyi urilágának a szabója, (szintén nagyon gazdag ur). *Akesemann Albert* timár. (Pedig Mátyás király nagyon protezsálta a szerző vargákat egykoron). És végül két diplomás ember is aláírta a fellebbezést. Az egyik *Szabó Samu* tanár, a honvéd egyesület elnöke, a másik *Somody István* ügyvéd. — A fellebbezés azt mondja, hogy a Mátyás király házában jövedelmező üzleteket kell csinálni. Az udvarban marháat vágna majd *Lászlóczy Samu*, a pincében disznót kopposzt Benigni Samu, kell a fenének a muzeum meg a kegyelet.

— **Intézkedjék hát, gróf Széchenyi!** A legutóbbi delegációsális ülések valamelyikén ismételt hangzott el a panasz, hogy monarkikiánk konzulátusain sok helyütt nem találni magyar fölírást, ami egyáltalán nem felel meg a paritás elvének. Erre gróf Széchenyi osztályfőnök kijelentette:

— Mindenütt betartjuk a paritást és ha valaki tud olyan konzulátust, amelynek fölíratán nincs ott a magyar írás is, mondja meg, — rögtön intézkedni fogunk!

Erre a nyilatkozatra emlékeznünk vissza, amikor stockholmi levelezőnk a következőket jelenti nekünk:

A krisztianiai konzulátus tábláján nyomja sincs semmiféle magyar írásnak. Van ott egy nagy kopott kétféjű sas és körötte még kopottabb német írás. *Belül pedig egy kukkot se tud senki magyarul.* Ezt már csak *John Lundt* tudom, aki első felolvasása alkalmával egy fotográfia magyar fölíratát akarta kibetűzteni a konzulátuson, de biz ott nem akadt ember, aki elolvassa. Képelem, hogy szégyelte magát, hogy hozzájuk fordult.

Hogy az idevaló követségnek, Stockholmban senki se tud magyarul, azt saját tapasztalásomból tudom, de ez tán nem is feltűnő. A követség csupa lengyel és osztrák urfőből áll.

A messzi északon Magyarországnak igen sok jó barátja van, aki tisztában van közjogi helyzetünkkel. Nagy baj, hogyha ezeknek a derék embereknek a jobb tudása zavarba jönne a krisztianiai konzulátus fölírása miatt, — viszont szégyen volna, ha nekik kellene figyelmeztetni külföldi képviselőnket erre a tévedésre. Gróf Széchenyi bizonyára gondoskodni fog arról, hogy a krisztianiai konzulátus fölírásán a paritás érvényesüljön.

— **Gyilkos kliens.** Nápoly közelében, *Cassian*ban, véres dráma ment végbe a törvényeszek előtt. Egy *Frangeli* nevű vádlott törrel leszúrta védőjét, *Köcski*t, akinek védelmével nem volt megelégedve. A tárgyalást félbeszakították és a halálosan megsebesített ügyvédet lakására szállították.

— **Teck herceg halála.** Londonból táviratozzák, hogy *Teck* herceg, az angol királyi ház közeli rokona meghalt. Az elhunyt 63 esztendő volt s halála annyival inkább érdekel bennünket, mert az elhunyt anyai ágon magyar származású.

Sándor württembergi herceg (született 1804-ben, meghalt 1886-ban) ugyanis 1835. május 2-án Bécsbenmorganatikus házasságot kötött *Rhédey* Klaudina grófnővel, aki tudvalevőleg egyik legrégibb magyar család sarjadéka volt. A *Rhédey* az Aba-nemzetéből származnak s egyik tagjuk, *Irhédey* Ferenc néhány hónapig Erdély fejedelme is volt, amikor II. Rákóczy Ferenc 1857-ben lemondott. *Württembergi* Sándor herceg magyar felesége egész fiatalon halt meg 1841. október 1-én; egy hadgyakorlat alkalmával halálra gúzólták. Egyetlen fia, *Ferenc Pál Károly*, aki 1837. augusztus 27-én született Bécsben, a mostani elhunyt *Teck* herceg. A württembergi uralkodó 1863-ban adományozta neki a hercegi címet. A hercegség, amely a sváb földön volt, már a tizenkettedik században megszűnt, de a címét a württembergi uralkodó viselte. *Teck* herceg 1866. június 12-én feleségül vette *Kewben*, London mellett *Mary Adelaide* angol királyi hercegnőt, a cumberlandi herceg leányát s az ő Angliában élt. Négy gyermeke született ebből a házasságból: *Viktória*, aki a yorki herceg felesége, *Adolf Károly*, aki elvette a westminsteri herceg leányát, *Margitot*, *Ferenc József* és *Sándor Agost*.

— **Pallavicini Károly** ögróf temetése. Ögróf *Pallavicini* Károlynak, a rókadázaton szerencsétlenül járt főurnak a holttestét Kistelekre, az ögróf magyarországi birtokára szállították, ahonnan ma átvitték Anyosra, a családi sírboltba. A holttest, mint *Szegedről* jelentik, ma hajnalban érkezett a kisteleki pályaudvarra, ahol *Wolf* János uradalmi főintéző, *Novák József* jószágigazgató és *Burger* Alajos nyugalmazott jószágigazgató sok nép élén várták. A beszentelést *Várossy Gyula* országgyűlési képviselő, kisteleki plébános végezte. A ravatalon temérdek szébbnél-szebb koszorú van. Feltűnő a királynak nagy fehér kaméliakoszorúja, széles bordó szalagon ezzel a felírással: *J. Ferenc József*, továbbá *Ferenc Ferdinánd* és *Ottó* főhercegek koszorúja és számos angol felírás koszorú. A holttestet hosszú kocsisorban kísérték ki a kisteleki sírköpolnába. A nép zokogva állotta körül a koporsót, mert a szerencsétlenül véget ért ögróftól mindenki szerette. Az óriási hitbizomány most *Pallavicini* Alfonzra jut, aki csak 16 éves. A csütörtökön végbemenő temetésen képviselti magát az egész környék, ott lesz *Vadnay* Andor főispán, *Szeged* város és több község.

— **Asszonyháború az esztergomi város-házán.** Esztergom megye tanfelügyelője energikusan vetett véget annak a nembánomságnak, amivel a nép az iskolakötelezettséget fölfogja. Százötvenkét gyermeket jelentett be a városi hatóságnak azért, mert vagy be sincsenek iratkozva a gazdasági ismétlő iskolába vagy pedig olyan rendetlenül járnak el az iskolába, hogy az iskolázásnak nem is tekinthető. A gyermekek szülőit beidéztek s száznegyven asszony és tizenkét férfi ment föl a városházára, ahol ezt a monstre-tárgyalást a sok vádlott miatt a nagy teremben tartották meg. Amikor elkezdtek egymásután kimondani a sok bírságot, valóságos ribillió támadt az asszonyok között. Még nagyobb lett a láma, amikor a teremben megjelent a tanfelügyelő is.

— Miért nem idézték be az uri gyermekek szüleit? Mindig csak a szegénnyel van bajuk.

— Megtanítjuk mi is a gyermekünket ázni, kapálni. Jobban, mint az urak.

Ilyenforma kiabálások hallatszóttak összevissza s már-már baj lett volna a dologból, ha végre szóhoz nem jut a tanfelügyelő. Okosan kezdett beszélni, rögtön esend lett. Azt mondta, hogy nem büntetni akar, hanem azt kívánja, hogy a gyermekeket iskolába küldjék. Aki most ott van, annak az a büntetése, hogy egy korona értékét tartozik adozni a gazdasági iskola számára, de ezután aztán rend legyen. Végül még meg is éljeneztek a tanfelügyelőt.

— **Állami tisztviselők drágasági pótléka.** Az állami tisztviselők testülete sokat fáradozott már azon, hogy a fővárosi tisztviselők részére a kormánytól drágasági pótlékot eszközöljön ki. Tavaly küldöttséget menesztettek a tisztviselők a miniszterelnökhöz, aki kijelentette, hogy az állami tisztviselők fizetésének emelését egyelőre nem helyezheti kilátásba. A tisztviselők kérelmüket most ismét megújították. Küldöttségük ma délelőtt megjelent a képviselőházban és számos képviselőnél tisztelgett, így többek közt: *Horánszky* Nándor, gróf *Apponyi* Albert, báró *Podmaniczky* Frigyes, *Justh* Gyula, *Berzeviczy* Albert, *Radocza* János, *Ugron* Gábor, *Falk* Mikea, *Papp* Géza, *Bedő* Albert, *Mezei* Mór és *Neményi* Ambrus képviselőket keresték föl. A képviselők meleg érdeklődéssel karolták fel az állami tisztviselők ügyét és kilátásba helyezték, hogy a drágasági pótlék megadása iránt az intézkedéseket kellő időben megteszik, úgy hogy az még az ezidei költségvetésbe felvessék.

— **A pásztói kékfestő vendége.** Pásztón egy *Popes* János nevezetű félkezü ember olyan vásárt csinált, ami rendszeren yem végződik jól. Ilyen gyalázatosan azonban mégis ritkán. *Popes* nem volt vagyonos ember, de a maga kis igényeivel egész tisztességesen megélt Pásztón. Volt talán ötezer forint értékű vagyona, amit eladott egy *Kohlman* nevű kékfestőnek azzal a kikötéssel, hogy az tartozik őt eltartani a birtok áránban élete fogytáig. Osszeköltözték s egy darabig nyugodtan, csendesen éltek. Egyszerre azonban pár héttel ezelőtt eltűnt Pásztóról *Popes*. Nehány napig nem tűnt ez föl senkinek, azután azonban kérdezősködtek a házigazdájánál, hogy hova ment. Azt is meglepte, legalább úgy mutatta, a *Popes* kimaradása s azt mondta, hogy a lakója valami lakodalomba ment. Mikor bucsuzott, azt mondta, hogy pár napig marad el mindössze. Aztán tovább vártak, de mikor a félkezü ember sehogyan se akart előkerülni, a hatóság gondnokot nevezett ki számára. A gondnok *Bertl* Andor pásztói gyógyszerész lett. Lelkiismeretesen fogta föl a dolgot s valami rejtélyt is látott a dologban. Bement tehát *Hatvanba* a telekkönyvi hivatalba s ott meglepetéssel látta, hogy a kékfestő régi adóssága ezerszáz forint, ami a birtokra volt betáblázva, törülve van az ívből. Ez még gyanusabbá tette a dolgot. Hazamenve rögtön fölkereste a csendőr őrsvezetőt s elmondta neki a fölfedezését. Erre a csendőrség is kutatni kezdett s szombaton délután az őrsvezető elment csendőreivel a kékfestőhöz és letartóztatta az egész családot. Előbb persze mind tagadtak, de aztán az asszony bevallotta, hogy 6k tették el láb alól a lakójukat. A leányának a vőlegénye, valami *Gottlieb* nevezetű fickó a festőműhelybe esalta *Popes* t belevezetette a kékfestő kádba. A menyasszony is segített neki. Az erőszaktevő rá a nehezéket, ami alatt négy napig tartották a szerencsétlent. Akkor fölprózták a holttestét, megfőzték a nagy üstben, a csontjaiból lisztet őröltek s ami huscafát megmaradt még belőle, a patakba dobták. Most tömlőben ül az egész tisztas familia.

— **A kis szőkevény.** *Krause* „tanár ur”, a híres hipnotizőr, aki pályáját azzal kezdte, hogy Budapestről megszökött, ismét felszínre került. Ezúttal *Aradon* szerepelt. A hipnotizőr, amikor *Aradon* volt, dr. *Leitner* Ernő kerületi orvos jelentése folytán a kapitányi hivatal tilos hipnotizálásért *harminc korona* pénzbírságra ítélte. *Krause* azonban az ítélet után megszökött *Aradról*, és egy ideig nem is tudták, hogy hol van. Azután *Szegeden* bukkant föl és ott beszéltek róla, mint valami ujkori csodáról. Az aradi rendőrség erre az ítéletet a szegedi kapitánysághoz küldte és az kézbesítette a tanárnak. *Krause* tanár ur a szegedi rendőrség előtt föllebelezte az aradi kapitányság ítélete ellen. Három tanura hivatkozik, akik mind azt vallják, hogy ő nem hipnotizálta, hanem csak szuggerálta őket; amikor „kezelésben” voltak, mindegyik tudta, hogy mit csinál és mit végeztet a tanár velük. Az aradi tanács tegnapi ülésén dr. *Leitner* szakértői véleményét fogadta el, aki határozottan hipnotizálásnak minősítette a tanár dolgát és annak alapján az első ítéletet jóváhagyta. A dologban az az érdekes, hogy a tanárnak a másodfokú ítéletet se tudják kézbesíteni. A hipnotizőr legutóbb *Nagyváradról* szökött meg és azóta nem tudják, hogy hol van. Így szökkik innen-onnan ide-oda a legujabb kis szőkevény, *Krause* tanár ur.

— **Egy régi butor títka.** *Szeged* egyik tanácsjegyzőjét nemrégiben felfüggesztették az állásától valami hivatalos mulasztás miatt. Uglátszik, hogy a mulasztás nem volt valami tulsgáson inkorrekt dolog, mert a belügyminiszter visszahelyezte a hivatalába. Hogy nem foglalta el az állását, annak valami új feyelmi vizsgálat az oka. Azonban még se lehet a jegyző ur valami rendes ember. A napokban a régi íróasztalt nézegették, ami mellett hosszú esztendőig ő dolgozott s egy alsó fiókban egy csomó olyan rendjelet találtak, amelyet viselőik halála után a család visszaküldött a polgármesteri hivatalnak s amelyet innen aztán a kabinet-irodába kellett volna továbbítani. Ez bizony nem történt meg. Most aztán egyszerre átexpediálták Bécsbe az egész csomót, összesen tizenegy darabot.

— **A Dunáról.** A földmívelésügyi minisztérium vizrajzi osztályához érkezett jelentések szerint a Dunán általános zárlás van, *Passautól* *Paksig* áradó viz mellett. Innen lefelé, *Orsováig* a Duna apadóban van. *Budapestnél* 228 centiméternyi ma a Duna magassága, tegnap óta 70 centiméternyi emelkedés után. A fajazi jégtorlasz még mindig változatlanul áll, bár igen meglazult s az áradás következtében pár nap alatt okvetlen elkotródik.

— **Egy házaspár tragédiája.** *Erősnben* tegnap egy *Osvald* Mihály nevű gépész két golyóval halálán megsebesítette tőle elváltan élő feleségét s aztán önmagát főbe lötte. A gyilkos gépész a halállal vívódik.

Nincs még veszve Lengyelország...

Ugy nagyjában bizony el van veszve, hanem a lengyel, az a lengyel, akiből még nem lett se orosz, se orosz, se osztrák, nem akarja ezt elhinni. S a jövőbe vetett bízhoz megvan a nótá. Ugy kezdődik, hogy: Nincs még veszve Lengyelország. Tegnap Lembergben énekeltek el ezt a nótát lengyel fiatalok, olyan alkalomból, amikor egyéneket várt a — publikum. A Szlavianszki-féle énektársaság produkálta magát egy hangversenyteremben, de a publikumban levő lengyel fiatal emberek, legnagyobb részben egyetemi hallgatók, nem engedték szóhoz jutni őket. Zúzókat dobáltak a színpadra, aztán ők kezdték rá kórusban, hogy: nincs még veszve Lengyelország. A zenekíséret az volt az énekhez, hogy kívülről bedobálták a terem összes ablakait. Persze jött a katonaság meg a rendőrség, kiszorította a publikumot az udvarra s huszonkét fiatal embert letartóztatott. Nem is sok. Nálunk a minapában százzámra vitték be a sétáló magyarokat, pedig mindes mindnyáján magyarok vagyunk.

— **A párbajok ellen.** Zürichből táviratozta tudósítónk: A semmitőszék, mint legfőbb törvényszék kimondta, hogy a párbajok főiskolai hallgatókat a rendes törvényszék elébe állítja.

— **Halálozás.** Sulyos csapás érte csetei Herceg Péter nagybirtokos és fővárosi bizottsági tagot. Neje, született *Schweiger* Julia, ma reggel fél hét óra körül influenzából származott tüdőgyulladásban meghalt. A megboldogult uriaszony tevékeny részt vett a fővárosi társaságban és különösen a játékonyság terén működött fáradsáhtalan buzgalommal. Másodelőke volt a Vakokat Gyámoltó Országos Egyesületnek és előke a Magyar Izraelita Kézmű- és Földmívelési Egyesület női bizottságának. Azonfelül választmányi tagja volt az Országos Gyermekvédő Egyesületnek, a magyar gazdaságyok országos egyesületének, a pesti izr. nőegyletnek, a Mária-Dorothea-egyletnek, a magyarországi központi Fröbel-nőegyletnek, a Fehérkereszt ország-sz. lelkeház-egyesületének, a fővárosi szegény gyermekkereszt-egyletnek, a Klotild fővárosi szeretetkőz-egyesületnek, a magyar háztartási iskola-egyesületnek, a nagypénz-tekintetűnek, az Erzsébet-hercegné alap bizottságának, a IV. ker. játékonysági egyletnek, a tüdőgyógyászok szanatóriuma egyesületének és számos egyéb játékonysági testületnek. Az elhunyt urinót, akit férjén kívül gyermekei: csetei Herceg Mór Lipót, ifj. Sváb Sándor, Orosdy Fülöp, fivére *Schweiger* Márton és nagyszáma rokonaság gyászolnak, szerdán, e hó 24-én délelőtt 10 óra körül temetik az Andrássy-ut 98. számú palotából.

Legidősebb gróf *Bethlen* Miklós ma temették honvédtársai, rokoni s baráti részvétel mellett a honvédménházból. A végtisztességen a család tagjain kívül ott voltak: gróf *Eszterházy* Kálmán, báró *Splényi*, *Orszay* Dezso, *Zollner* Béla, gróf *Kreuth* Béla, *Székely*, *Nikár* Zsigmond, *Szentiványi* Kálmán, több országgyűlési képviselő, a képviselőház és főrendiház tisztikara; az agg honvédek meghatón vettek bucsut a kerepesi temetőben öreg bajtársuktól.

Medek Vince előkelő fővárosi műépítész ma reggel a Rottenbiller-utca 29. szám alatt lévő házában meghalt. Az elhunyt egyike volt a főváros legzodagabb műépítészének s több középületet is épített s többek között az állatorvosi akadémiát. Temetése holnap délután lesz.

Marmorstein Mór terménynyereskedő e hó 22-én Mezőberényben 73 éves korában elhunyt. A játékonyságáról ismert öreg ur halála mindenütt nagy részvételt kelt. Az elhunytban *Mérő* Lipót, a *Telefon* *Hírmondó* kereskedelmi igazgatója édes atyját gyászolja. Temetése szerdán lesz.

Ruszekből érkezett távirat jelenti, hogy *Cseh* Marcell osztrák-magyar konzul meghalt 40 éves korában. A temetésre az elhunyt sógora, dr. *Czimer* Elek pécsi főorvos Ruszokba utazott. *Cseh* Ervin horvát miniszter az elhunytban unokaöccsét vesztette el.

— **Pestis-gyanus esetek.** Pétervárról táviratozta tudósítónk: A pestis elfojtására és leküzdésére Oroszországban alakult bizottság hivatalosan közölte, hogy 1899 november közepén a *Krasnyje-Jazu* kerületben (Asztrakán kormányzóság), *Kirkene-Arol*-ban és *Kire-Arol*-ban (szigetek a Kaspi tengerben) a kirgizek lakóhelyén járványos betegség lépett fel, mely minden esetben halálos kimenetelű volt. A kormányzó szakértőkkel a helyszínre utazott, hogy megtegye a szükséges óvintézkedéseket. 1899 december 29-ig 59 ember halt meg. Azóta a betegség megszűnt. A nevezetteknek kívül más helyeken nem fordultak elő gyanus megbetegedések.

Lembergől táviratozta tudósítónk: A *Szlova* *Folszki* levelet közöli a krakkói bakteriológiai intézet igazgatójától, amelyben azt írja, hogy dr. *Kostanecky* nem pestisben halt meg.

— **Házasság.** *Noszlópy* Aladár Sándor ma délen vette oltárhoz a ferencvárosi templomban *Frückler* Lujza kisasszonyt, *Frückler* László székely-fővárosi bizottsági tag leányát. Násznapok voltak a völgyény részéről *Benitzky* Lajos, Pestmegye alispánja, a menyasszony részéről *Hindy* Kálmán királyi tanácsos.

Róna Fülöp magyar államvasuti hivatalnok eljegyezte *Omer* Béla leányát, *Elvirát*, Martonvásárról. *Deutsch* Arthur, a magyar pamutipar részvény-társaság tisztviselője, eljegyezte *Gröss* Róza kisasszonyt, *Gröss* Adolf leányát Budapesten.

Luccheni cinkosai.

A buenos-ayresi rendőrséget arra a nevezetes felfedezésre, melyről génuai tudósítónk ma beszámolt. Egy *Pelaise* nevű kereskedő huszezer pezót sikkasztott *Ricardi* nevű üzlettársától s aztán megugrott. A meglöpött ember kétségbeesésében agyonlőtte magát. A rendőrség vizsgálatot tartott az öngyilkos *Ricardi* lakásán s az ott talált iratokból megállapította, hogy a sikkasztó is, *Ricardi* is cinkostársa volt *Lucchenin* s mindketőnek része volt Erzsébet királyasszony meggyilkolásában. A cinkosok a gyilkosság elkövetése után Gentből Amerikába szöktek s Buenos-Ayresben telepedtek le.

— **Vasuti karambol Eresiben.** *Ercsi* községben ma hajnalban vasuti összeütközés történt: a Budapestre érkező 64. számú tehervonat ütközött össze az állomásról kiinduló 63. számú tehervonattal. Az összeütközés úgy történt, hogy a 63-as tehervonat vezetője elaludt és állítólag álmában elindította a vonatot, amelynek a Budapestre érkező másik tehervonatot meg kellett volna várnai az állomáson. A két vonat a váltónál találkozott egymással és a budapesti vonat mozdonya oly erővel horzsolta az Eresiből kiinduló vonat mozdonyát, hogy annak egyik oldalát egészen összezsuzta, a kereket, tengelyt leszakította és a mozdonyt a sínekről az árokba dobta. De a nagy lökéstől a budapesti vonat mozdonyának oldala is behorpadt és a mozdony esodálatos módon átugrott a harmadik vágányra, amelyen aztán ez a szintén erősen megrongálódott mozdony néhány teherkocsit be is vitt az ercsi állomásra, a többi teherkocsi azonban a váltónál egymásra torlódtól és elzárta a pályát. Ennek következtében a Budapestre reggel 7 ó. 15 perkor induló fiúmei gyorsvonat és a 8 óra induló személyvonat utasai, valamint a Fiuméből jövő éjjeli gyorsvonat és személyállomás utasai átszállással folytathatták utjukat. Az éjjeli gyorsvonat déli fél 12 óra körül, három órai késéssel érkezett meg a fővárosba. A vasuti igazgatóság azonnal hozzáfogott a pályatest helyreállításához és már délre a megrongálódott utat rendbe hozta. EMÖL fogva a forgalom ismét rendes lett. Az összeütközés folytán emberéletben kár nem esett, mert a vasuti személyzet ideje korán leugrált az összeütközött vonatról. A mozdonyvezető, akinek hibájából az összeütközés történt, most betegesen fekszik Eresiben. A balesetről államvasutak igazgatósága a következők értesítést adta ki:

A folyó hó 21-ről 22-re hajló éjjelen közlekedett 1063. számú tehervonat Eresi állomáson az 1064. számú tehervonattal horzsolódott, minek következtében az 1063. számú tehervonat mozdonya és két teherkocsija kiskamolt. Minthogy a kiskamolt járművek az állomás bejáratát elzárták, a ma reggel esedékes volt 1005., 1003. és 1002. számú személyszállító vonatok csak átszállással közlekedhettek. A hibás közegek ellen azonnal szigorú vizsgálat indított.

— **Kapacitálás — késsel.** Az aradmegyei Barackán dr. *Nagy* Lajos ügyvédnek valami pörös ügye volt egy *Pestrilla* *Vazul* nevű földműves emberrel. Ma délelőtt ujra összejöttek s nem ment köztük simán a dolog. Szó szót ért végre az ügyvéd olyan dühbe jött, hogy előkapta a kését és a paraszt mellébe döfte. A szerencsétlen kliens ott az ügyvédi irodában meghalt. — A csendőrök rögtön kihallgatták az ügyvédet, aztán letartóztatták és bevitték Aradra.

— **Verekedések.** *Kovácsik* János napszámos az éjjel néhány pajtasával, akik között egy pár baka is volt, a *Gizella*-ut 16. számú házban mulatott. Mulatozás közben összekapott a társaság s a vitából csakhamar verekedés lett. Az egyik baka kirántotta a bajonettjét és *Kovácsik* hasába döfte. A szerencsétlen ember öszerogyott, a verekedők pedig elfutottak. A mentők a megszuert embert a Rökusa vittek; a támadók ellen pedig a rendőrség megindította az eljárást. — Nagy verekedés színlelvő volt tegnap este a *Tompa*-utca 16. számú ház udvarra. A házban lakók már régóta rossz viszonyban voltak *Való* János 40 éves napszámosmal és családjával. Tegnap este ismét nagy pörökadás támadt *Való* és a többi házbellek között s a szóváltásból csakhamar verekedés lett. Az egyik szomszéd annyira felűhűdött, hogy egy fejszével rohant a gyűlölt családra. *Való* János felén sebesítette meg, *Való* Jánosné a balraéin sérült meg, míg 17 éves leányuk, *Való* Éva a jobb homlokára kapott súlyos ütést. A dühösen vagdaokozó embert végre a többiek lefogvazták és a mentőköt hivaták segítségül. A mentők két kocsival mentek ki és a súlyosan megsebesült családtagokat a Rökus-kórházba vitték. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

— **Életunt leányok.** *Kugl* *Cecilia* 18 éves eselédleány ma reggel a *Podmaniczky*-utca 1. számú ház kapujában lügköldötöt ivott s a mentők eszméletlen állapotban vitték a Rökus-kórházba. *Kugl* *Ceciliának* nem ez az első öngyilkossági kísérlete. Már január 3-án lügköldötöt ivott a *Podmaniczky*-utca 27-ik számú ház kapujában. Akkor is a Rökus-kórházban gyógyították. Nyomorúsága miatt akart megválni az életől. — *Solymai* *Anna* 25 éves rendőri felügyelet alatt álló leány tegnap este a *Mozsart*-utca 26. szám alatt lévő lakásán megmérgezte magát. A szerencsétlen leány reménytelenül szeretett.

ami annyira elkeserítette, hogy tiz skatulya gyufa fejét feloldotta és a mérget megitta. A mentők eszméletlen állapotban vitték a Rökus-kórházba, ahol a halálal kivődik.

— **Cumberland-este.** *Cumberland* *Odrap*, a világhírű gondolátlovász, aki az *Othonban* és legutóbb az *Országos Kaszinóban* tartotta meg rendkívül érdekes séancait, pénteken január 26-án este háromnegyed hétkor a VI.—VII. kerületi kaszinó termében nyilvános előadást fog rendezni. Erre az előadásra nyílvános előadást fog rendezni. Erre az előadásra nyílvános előadást fog rendezni. Erre az előadásra nyílvános előadást fog rendezni.

— **Értekes utbalgatókat ad hirdetések ügyében** *Mosse* *Rudolf* hirdető-iroda 1900. évre most kiadott nagy úiságkatalogusa és hirdető kalendáriuma. *Benne* van Magyarország, Németország, Ausztria, meg Sváje összes úiságainak névjegyzéke s könynyebb áttekinthető eljából helyeskerint is rendezve, a külföld többi jelentékenyebb hírlapjainak jegyzéke. A katalogus értékes már azért is, mert a lapok elterjedéséről, megjelenési idejéről, tendenciáiról, valamint a hasábok számáról és szélességéről, az egyes úiságok hirdető árszabályáról ad bő információt. Nem kevésbé fontos a hirdetőnek a katalogushoz adott normális sormérő. A hirdetések tetszetős kiállításáról külön fejezet szól.

— **(x) A budapesti kávé-magazin** hosszas tapasztalatok után arra a meggyőződésre jutott, hogy a kávéfogyasztó közönség legnagyobb része nem ért, vagy nem tudja a kávéfajokat helyesen megválasztani. Segítségére lesz a t. háziasszonyoknak *Belák* *István* kávényereskedő. (Budapest, Rottenbiller-utca 4.) aki jó minőségű kávéfajokból összeállított zamatos vegyítéket küld 4/4 kg. 7 ft 50 k. Mai hirdetését az olvasóközönség becses figyelmébe ajánljuk.

Stransky — a Budapesti Naplóhoz.

— **A Budapesti Napló tudósítójától.** —

Budapest, január 22.

Nem igen fog egyhamar a feledés homályába merülni az a jelenet, amely január tizenharmadikán a bécsi Hofburg egyik aszttermében folyt le. A delegacionális ebéd után cserolet tartott a király, aki egyszerre csak dr. *Stransky* cseh delegátus elé lépett és így szólt:

— Ön nagyon élesen beszélt legutóbb! Az ilyen beszéd fölizgatja a népet! . . . A nép föl van bujtogatva . . .

De az egyszerű cseh fiskális nem jött zavarba a felség előtt és egyenlő mértékben tisztelván a király személyét, mint meggyőződése igazságát, válaszolt.

Ilyen jelenetnek még nem igen volt tanuja a Hofburg és bele is bámult a világ.

A *Budapesti Napló* vezércikkében emlékezett meg az esetről, és kimondta dr. *Stransky*-ról, bár politikai ellenfelünk, hogy ember a talpán, akinek nyers őszinteségében erő volt, nyugodt igazmondásában pedig ethikai szépség.

Erre a vezércikkre most dr. *Stransky* egy a *Budapesti Napló*-hoz intézett levélben válaszol, — és pedig magyar levélben, amely szószerint így hangzik, amint itt következik:

Brno, 20/I. 1900.

Nagyon tisztelt szerkesztés,

A *Lidové Noviny* tegnapi számában vettem tudomásra, mely szabadlelkű, őszinte és liberális felfogással fejezte ki tisztelt lapja véleményét, magartartásom Ó Felsége ellenében a delegatio-ebéd alkalommal.

Teljes szívű köszönetem annál őszintébb, minthogy a magyar lapok az egyetlenek voltak, melyek az ausztria-magyar nyilvános véleményét e dologban a valódi alkotmányi szempontból felfogták.

Ezen alkalomnál engedje meg nékem, egy tévedést megjavítani, melyet tisztelt lapjában előtaláltam. Az az — hogy én nem tartozom az intranzigens Csehekhez, és nem vagyok ellene a magyar népnök, még kevésbé mondván egy született ellene a magyar nemzetnek. — Bámulum és csodálom az erőt és hatalmat, melylyel a magyar nép értette önállóságát elérni és irigység nélkül állók a boldogságnak szemben, melylyel a maguk küzdése célt értek. Ezek az igazi érzelmek, melyek az egész pártot lelkesedik, és mely csapatához tartozni van tisztelőtem.

Kiváló mély becsüléssel

Dr. *Stransky*.

Erre a levele két megjegyzésünk van.

Nagyon örvendünk dr. *Stransky* bejelentésének, hogy ő egyáltalán nem született ellene a magyar nemzetnek, sőt hogy rokonszenvező örömmel nézi politikai sikereinket és pediglen pártjával egyetemben. Még inkább fogunk örülni, ha a cseh politi-

kusoknak ezt az érzelmét az aktív politikában tetre váltva fogjuk láthatni.

Másik megjegyzésünk arra vonatkozik, hogy dr. Stransky magyarul irt a *Budapesti Naplónak*. Maga a levél nem az 5 kezeirása, — 5 csak aláírta a nyilván csehül fogalmazott levelének a fordítását. Elvégre 5 nem tudhat magyarul, de nekünk magyarul akart írni, — és ez a fontos a dologban.

Ez a bátor demokrata, akinek egyéni kiválósága ebben a törpe korban már eddig is méltánylásunkra talált, nagyot nőtt a szemünkben. Valami klasszikus finomság van ennek a népembernek az etikett-érékében, amelyet a szív egyenlősége sugalmaz. Aki olyan jó csehül mert megmondani a maga cseh meggyőződését a királynak, úgy érzi, hogy magyarul kell írnia, amikor köszönetet mond a magyaroknak.

Szívünket ragadja meg az erő, amikor gyöngéddé válik. Aki úgy beszélt a királynak, biztos lehet a szeretetünkről, mikor így ír a magyaroknak. Tökéletesen átérzük a cseh oroszlan gyöngédségét, — és ez a mi köszönetünk.

Az osztrák posta ellen.

— Német birodalmi képviselők panasza. —

Budapest, január 22.

Hasse képviselő és a lipsei statisztikai hivatal igazgatója tegnapelőtt súlyos váddal illette az osztrák-magyar postát, azt állítván, hogy kétségtelen bizonyítékokkal igazolhatja, hogy az osztrák-magyar posta hivatalnokai nem tartják tiszteletben a levéltitkot. Hasse ur azt is megígérte, hogy az adatokat az államtitkár rendelkezésére fogja bocsátani. *Lieber* és *Müller* képviselők is igazolták Hasse állításait. *Podbielsky* államtitkár a három képviselő felszólalása után kijelentette, hogy mihelyt kétségtelen adatok fogják igazolni az osztrák-magyar posta visszaéléseit, a lehető legerélyesebben fog eljárni ebben az ügyben s érvényt fog szerezni a világposta-szövetség által is szankcionált levéltitok-megőrzési kötelességeknek. A német birodalmi posta a legnagyobb tiszteletben tartja a levéltitkot s minden eszközzel azon kell lennie Németországnak, hogy az ilyen visszaéléseknek elejét vegye.

Természetes dolog, hogy ezeket a vádakot egész Ausztriában nagy érdeklődéssel kommentálták s a bécsi lapok egymásután küldték tudósítóikat a postais és táviróhivatalok főigazgatójához, *Neubauer* Rudolf dr.-hoz, aki a következőket mondotta:

Nagyon csodálkoztam, mikor tegnap értesültem azokról a dolgokról, melyekkel az osztrák postát vádolják, különösen *Podbielsky* államtitkár válasza lepett meg. Azt gondoltam, hogy odakünn Németországban már megszokták az emberek, hogy a kellelténél *elősebb hangon beszélnek*. Természetesen mit-hem tudok a levéltitok megsértéséről s sem hiszem, hogy hivatalnokainknak bár-miképpen érdekükben volna, hogy a leveleket felbontsák. Különben sem látom, hogy az államtitkár ur faktumokkal számolt volna.

En személyes jó ismerőse, sőt barátja vagyok *Podbielsky* urnak s ma egy hozzá intézett levelemben arra kértem, hogy bocsássa rendelkezésemre azokat az adatokat, melyek a képviselő urak vádját támogatják, hogy ily módon megbüntethessem azokat a tisztviselőket, akiknek részük van a visszaélésekben. Egyébként kizártnak tartom, hogy nekem ne legyen tudomásom arról, ha csakugyan történik ilyen dolog, az én vezetésem alatt harmincezer ember teljesíti a szolgálatot, lehetetlen, hogy mind a harmincezer ellen fegyelmi vizsgálatot indítsak. A levéltitkot nemcsak a világposta-szövetség, hanem Ausztria alaptörvénye is védi s így én volnék a legelső, aki a lehető legnagyobb szigorral büntetném a visszaéléseket.

Ahhoz nekem semmi közöm sincs, hogy az anarkisták levelezésével mi történik, ha a büntelőbírósgy kéri a leveleket a postahivataltól, akkor természetesen ki is kell adni. Ez törvény. Arra a kérdésre, hogy nem-e a *Los von Rom* mozgalom ügyeire vonatkozó leveleket bontották fel, nem felelhetek, mert egyáltalában nem tudom, hogy felbontottak csak egy levelet is.

Ehhez az alapján véve sőtét úgyhöz nekünk vajmi kevés közünk van, ám a német birodalmi képviselők következetesen az osztrák-magyar posta ellen panaszkodnak. Szerencsére e téren nem vagyunk összeházasodva Ausztriával. Osztrák-magyar posta épp oly kevésbé van, mint teszem francia-német posta. A magyar posta pedig kifogástalan.

Szomorú képek.

Osztrau, január 22.

Piszkos vidéki város. Az utcákon megolvadt a hó s köröskörül áthatlan kőd fekszi meg a házakat. A nyomoruság és szegénység városa. Mintha az emberszeretet feküdnék valahol a ravatalon, hogy olyan szomorúan járnak-kelnek a még életben maradt emberek és mélységes, gyűlöletes csendben maradtak el, holott olyan kevés tanujelét adta a létezésének. A messzeségből, Lengyel-Osztrau felől sűrű, fekete füst-oszlop gomolyog az ég felé. Ott még vannak gyávák és nyomorultak, akik huzzák, megröngyvedve huzzák a hatalmas erdeikeinek a szekerét.

Reggel van. A piszkos utca kőden nagy kinlódással törtet keresztül a városi gőzvasut. Erősen csilingel a gépész, nehogy eltiprasson valakit abból a sötét tömegből, mely egyenletes, lassu léptekkel bandukol végig az utca közepén. Munkás emberek, akik céltalanul, ok nélkül járnak-kelnek s nem tudják, mihez fogjanak. Céljaikban nincs egyetértés, egységes terv nem fűzi őket egymáshoz, csak a gyűlöletben, a szegénységben és a reményben egyek.

A sztrájk már hosszú idő óta tart. Készületlenül tört ki s jóformán azt sem tudták a munkások, hogy van-e szükség a sztrájkra. A nyomoruság és a szenvedés kergette őket össze és most valami esodától várják a megoldást. Az asszonyok és gyermekek, mintha nem is éreznék annak a kis keresetnek a hiányát, amelytől most elesnek, lázas beszéddel buzdítják a férfiakat kitartásra. Valóságos fejtelenség uralkodik s a szenvedély hatalma az, amely győzedelmeskedik a tömegen. Nincs kidolgozott tervük a munkásoknak, ötletszerű az egész harc, melyet a tőke ellen folytatnak. Pénteken a munkásoknak öt százaléka állott munkába s így szombatra rosszabbodás volt várható, pedig hivatalos kimutatás szerint szombaton már hetvenhét százaléka vonult be. Semmi rend, semmi tervszerűség a mozgalomban.

A kerületi bányahivatal főnöke úgy véli, hogy a sztrájknak mégsem lesz egyhamar vége; mert azok a munkások, akik eddig dolgoztak, megkapták bérüket s segítik társaikat. A főbányatanács alig hiszi, hogy a munkások engedjenek és a 13.000 sztrájkolót a munkás-kolónia 60 százalékára teszi. Így vélekednek a bányák többi hivatalnokai is.

A lengyel-osztraui munkástelepeken is kihalt az élet. A férfiak a bölcöt ringatják otthon, — az asszonyok pedig lázas, izgató beszéddel élesztik a gyűlöletet. A férfiak helyenyugodtak a sorsba, a legtöbb már nem is vár javulást a sorsból s közömbösen nézi a dolgokat. Ma arról értesítették a munkásokat, hogy három nap alatt el kell hagyniok a lakást, ha nem állanak újból munkába. A férfiak remegve gondolnak arra, hogy gyermekeikkel és feleségükkel a hideg földön, a sáros, nedves uton kell majd eltölteniök az éjszakát. Az asszonyok bátrabbak, valósággal csodálatos az energiájuk.

Egyetlen eledelük a kenyér. Italuk a pálinka. Mindkettővel óvatosan kell bánni, mert a szatós jószívűsége már esődot mondott.

Az éhség is jön már. Belekapaszkodik a pártbátározatokba és az elvekbe. A *chleba* szó egyre hangzik kívülről, nagy tömegek kiáltják. Kenyeret kérnek és a kenyér a jelszó, evvel felelnek, ha azt kérdik, hogy mit akarnak, evvel felelnek, ha a bányavezetőség emberei egyezkedni akarnak. Éjjel is, mikor a bányák felől magas, világító tűzoszlopok emelkednek az ég felé, csendesen vonulnak végig a munkás csapatok a város utcáin. Nem átkozódnak, csak ökölbe szorított kézzel fordulnak a bányák felé.

Egy ember elkialtja: Chleba!

S százan felelnek rá lassu, tompa, morgó hangon: Chleba.

A sztrájk terjedéséről következő távirataink adnak hírt:

Pilsen, január 22.

Azt a jelentést, hogy a *Pongrácz-tárna* köszénrakitárának igazgatóját a pilseni pályaudvaron fosztogató asszonyok elkergették, megcáfolják. Tény az,

hogy körülbelül huez asszony három vasuti alkalmazott akarata ellenére elvett egy kocsi kőszent. A vizsgálat folyamatban van.

Pilsen, január 22.

Lüttiben, a pilseni közigazgatási járás két aknájában ma az összes munkások dolgoznak.

Troppan, január 22.

Thun gróf tartományi elnök tegnap *Osztrauban* volt, hogy személyesen győződjék meg a sztrájk állásáról. A mai leszálláskor az északi vasut *József-aknája*, gróf *Wilczek* Szentháromság-aknája és a hetedik számú *Salamon-akna* munkásai *csatlakoztak a sztrájkolókhoz*. A *Hruschani* *Ida-aknán*, a *witkowitzi* köszénbányákon, a lengyel-osztraui *Wilczek-féle* *János* *Mária-aknán* és az osztraui-korvini bányatársaság *peterswaldi* *Jenő-aknáján* kívül az összes aknában, vagyis 36 aknában többé-kevésbé szünetel a munka. A sztrájkolók száma körülbelül huszezer. Verületben lévő összes bányamunkások száma 36.000. Rendzavarás nem fordult elő.

Erüz, január 22.

Ma reggel 5413 munkásnak kellett volna leszállnia, de ezek közül 3359 kimaradt, 28 akna közül csak hatban folyik a munka. A katonaság ma reggel érkezett ide. A tegnap itt tartott népgyűlésen *Zeller* reichsrathi képviselő egyebek között azt mondta, hogy a bányamunkások nem számíthatnak támogatásra, mert annyi sztrájkoló számára lehetetlen elég pénzt előteremteni. Ez a nyilatkozat nagyon kiábrándítóan hatott a bányamunkásokra.

Erüz, január 22.

Az itteni kerület 19 tárnájában ma, éjjeli munkára 2586 bányász közül 645 állott munkába. A helyzet nyugodt. Este két gyalog-zászlóalj érkezett ide.

Aussig, január 22.

Körülbelül 3500 bányamunkás közül ma 2407 sztrájkol. Karbitzba ma egy zászlóalj gyalogság érkezett. A tegnapi gyűlések teljes rendben folytak le.

Teplitz-Schönau, január 22.

Valamennyi köszénbányában szünetel a munka, csak négy kis kézi aknában dolgozik három-négy ember. A nagyobb bányaművekben nappal összesen 185 ember dolgozik, és pedig nagybárá felügyelők. 1650 köszénbánya-munkás közül körülbelül 1270 sztrájkol. Rendzavarás sehol sem fordult elő. Ma reggel egy zászlóalj katonaság érkezett ide.

Komottau, január 22.

A *Grohmann-akna* munkásai ma *abbanhagyták a munkát*. 250 munkás közül 280 sztrájkol. Ma reggel csaknem valamennyi aknában kifüggesztették a bányatulajdonosok fölhívását, amely a munkásokat fölszólítja, hogy három nap alatt álljanak munkába, mert különben elbocsátottnak tekintik őket és munkádkönyvüket és bérüket deponálják.

Dux, január 22.

A összes bányamunkások száma itt 7956. Ezek közül csak 1284 dolgozik. A rendet nem zavarták meg. Ma reggel katonaság érkezett ide.

Karlsbad, január 22.

Tegnapelőtt este és tegnap reggel a karlsbadi járás 9 bányájában körülbelül 455 munkás átnyújtotta követeléseit. Egy frt 80 kr. szakbért vagy megfelelő 15 százalékos béremelést, 8 órai munkaidőt és a vasárnapi munkáért kettős bért követelnek, azonkívül pedig még több más kívánsággal is állanak elő. A választ három nap alatt követelik.

Nürschan, január 22.

A miesi járásban a nyugat-csehországi bányarészvénytársaság aknáiban és a *Pongrácz-tárnában*, amelyekben körülbelül 5200 ember dolgozik, ma *abbanhagyták a munkát*. Csak a *Ziegler-aknában*, amelynek 750 munkása van, továbbá *Thurn-Taxis* herceg és a *Littizi* köszénbányatársaság aknáiban, amelyekben 780 munkás van, dolgoznak teljes munkacéljával. Rendzavarás eddig nem fordult elő. A járási főnök és a miesi bányatanácsos *Nürschanba* érkeztek.

Bécs, január 22.

A nyugati cseh bányákban ma általános lett a sztrájk. Összesen 60.000 munkás állott ki a munkából az összes osztrák bányákban. *Bécsben* a köszénkészet még nyolc napig ellart. A szénárak egyelőre változatlanok. A vidéken több gyár beszüntette üzemét szénhiány miatt. A *prágai vilamos* ismét *lővonatává* lett, mert a társulatnak nincs elég szene.

A pilseni pályaudvaron ma széndésmálás volt. A tömeg ugyanis kosarakkal és putonyokkal felfegyverkezve kiment a teherpályaudvarra és

az éppen megérkezett köszön-kocsikra vetette magát. A katonaság csak nagy nehezen tudta szétkergetni a tömeget.

Bécs, január 22.

Csehországban nem deklarálták ugyan az általános sztrájkot, de tényleg minden bányában teljesen szünetel a munka. A sztrájkolók száma Cseh-, Morvaországban és Sziléziában 80.000. A sztrájk vidékeire katonaságot rendeltek, mert zavargásoktól félnek. Bécsben a szén drágul.

Bécs, január 22.

A földmivészügyi miniszter utasította azokat a bányahatóságokat, amelyeknek területében a kőszénbányamunkások sztrájkolnak vagy sztrájkra készülnek, hassanak oda, hogy sem a bányatulajdonosok, sem a bányamunkások ne gördítsenek akadályokat a békéltető bizottság összehívása elé. Azokat a feleket, akik eleve is vonakodnak tárgyalásba bocsátkozni a békéltető bizottság előtt, figyelmeztetni kell arra a nagy felelősségre, amelynek a helyzet nagyon komoly voltára való tekintettel kiteszik magukat. A földmivészügyi minisztérium elrendelte azonkívül, hogy néhány főbb bányahivatalknak menjen a sztrájkterületre a helyzet alapos tanulmányozására.

Prága, január 22.

A szénkereskedések legnagyobb részét bezárták. A vidékről temérdek fát szállítanak a városba. A szegény nép a városházán követel szemet.

Prága, január 22.

A cseh szénterületről a következő sztrájk hírek érkeztek: A nyugati cseh szénvidéken a helyzet jelentéktelenül rosszabbodott, amennyiben 3000 bányamunkás a munkát beszüntette. A brüxi szénvidéken újabb 3 bánya beszüntette az üzemet. Jelenleg csak 3 tárnában dolgoznak. Brüxbe egy második zászlóalj katonaság érkezett és a csendet meg erősítették. Az egyeztetési hivatalt a hónap 25-én alakítják meg. Ma este a soron levő munkásoknak körülbelül egyegyedrésze jelentkezett munkára. A helyzet nyugodt.

Prága, január 22.

A falkenauai bányakerületben a bányamunkások mindenütt dolgoznak. Holnap, vagy holnapután megkezdődhetik a sztrájk, mert a bányatulajdonosok elutasították a munkások követeléseit. A schlan-kladnói sztrájk-területen a helyzet változatlan. A bányatulajdonosok ma felhívást készítenek kibocsátani, amely szerint azokat a bányamunkásokat, akik szerdaig nem állnak munkába, elbocsátottnak tekintik. A schlan-kladnói járási főnökök tegnap hirdetményt bocsátottak ki, amelyben figyelmeztetik a bányamunkásokat a sztrájk folytatásának törvényes következményeire. Rendzavarás nem fordult elő. A nyugat-csehországi köszönbánya-kerületben a helyzet változatlan. A Zivnostenska Banka Prága városának 50 vagon barnaszén bocsátott rendelkezésére. A falkenauai bányakerületből is 22 vagon köszön érkezett ide. A mint konstalták, Prágában akkora fákszéllet van, hogy ha a köszön teljesen elfogy, elegendő volna négy hónapra.

SZÍNHÁZ, ZENE.

**** A szép orosz ballerina.** Érdekes képe volt ma este az Operának, ahol másodszer mutatta be a fejlődési testalkatát *Labunszkaja* kisasszony a *Shekinü* balett-egyveleg kilencedik változásában. A nézők háromnegyedrészt ezuttal *férfiak* foglalták el a frakkban és lakkban köztük az előkelő világnak olyan alakjai, akik évek óta nem mutatkoztak az Operában. Asszony kevés volt, fiatal leány — alig. Ez volt a mai est szignaturája. Az orosz vendég ma megint pas de deux-t mutatott be olasz partnerével, Marzagóra urral, — ugyanazt, amit a mult szombatban. Az erő-mutatvány ugyanaz volt, csak a toalettben az ugynevezett „ruházat”-ban történt némi változás. *Labunszkaja* kisasszony ugyanis ma vállfűzőt tett föl a multkori bársonyszalag helyett. Övön alul megmaradt a régi kosztüm, — a legmerészebb, amit eddig színpadon láttunk. Érdekes volt megfigyelni, hogy a mi kis hazai ballerinaink — noha ők sem bumbolkoztak be állig — milyen diszkrétül voltak a *Labunszkaja* mellett. A hetedik képpen az első quadrille hölgyei zöld posztóból szabott függőleveleket hordtak díszítés gyanánt. Mivel az Operában a táncot, mint művészetet kell kultiválni, *Labunszkaja* kisasszony pedig csak kauszuk-mutatványokat és a táncművészetrel össze nem függő mutatványokat csinál fejfelé: másodszori föllépése után nem értjük, hogy mit keres ez a produkció az Opera színpadán?

**** Új baritonista a Népszínházban.** Érdekes vendégművésze lesz nemcsak a Népszínháznak. Dr. *Dániel Viktor*, akit a Népszínház igazgatósága két évre szerződöttetett és aki jelenleg a pozsonyi színház

énekese és operai rendezője, *Hoffmann* meséi oszadoktorának a szerepében fog fellépni. Az új baritonista, aki Resstől és Geisingertől tanult, kedvence lett a pozsonyi közönségnek és kritikának, amely nagy elismeréssel szól meleg és fényes baritonjáról, jeles énekművészetéről és rendezői tudásáról.

**** A Magyar Színház igazgatósága.** A Magyar Színháznál, amely *Beöthy* László távozása következtében, ebben a pillanatban igazgató nélkül áll, a részvénytársaság igazgatósága *Szilágyi* Vilmost, a művészszemélyzet jeles tagját bizta meg ideiglenesen az igazgatói teendők vezetésével. *Beöthy* László ma délelőtt tízenegy órakor bocsuzott el a személyzettől a színpadon. A bucsuzó igazgató szót arról a kínos ügyről, amely őt távozásra készítette s arról az őszinte, szeretettel teljes háláról, amelyet színészei és színésznői iránt érez, akik őt működésében oly nagy buzgalommal támogatták. Beszéde folyamán elmondta, hogy érzésben továbbra is együtt lesz a színházzal, amelyet annyira szeretett s a színház tagjaival, akiket testvéreikül és barátainak fogadott. A beszédre *Szilágyi* Vilmos, az igazgató ideiglenes helyettese felelt s elmondta, hogy ők még nem mondtak le a riged valóval szemben se minden reményeségről s kérte *Beöthy*-t, hogy a színésztársulat kedvéért tegyen meg minden lehetőt, hogy hozzájuk visszatérhessen. *Beöthy* aztán sorra kezet fogott a tagokkal s eltávozott a színházból. A Magyar Színház volt igazgatójának a tiszteletére szerdán este lakoma lesz a *Royal*-szállóban. A részvételre sokan jelentkeztek írók, hírlapírók és színészek.

A Magyar Színház részvényeseinek egy jelentékeny csoportja, értesülésünk szerint, a mai nap folyamán értekezletre gyűlt, amelyen a színház igazgatói állásának a betöltése is szóba került. Egy esti lap szerint az üresedésben lévő igazgatói állás egyik jelöltje egy jeles régi, tapasztalásban is bővelkedő hírlapíró-társunk, aki csak nemrégiben még a Magyar Színháznál tisztséget töltött be. A Magyar Színház igazgatóválságának a kérdésében még lapunk felelős szerkesztőjéhez intézett következő sorokat adjuk közre:

Kedves Barátom!

Miért, miért nem, azt nem tudom, de a Magyar Színház üresedésben lévő igazgatói állásával kapcsolatban, nemcsak sürűen emlegetik a nevetem, de sokan mint befejezett tény emlegetik, hogy a Magyar Színház új igazgatója én leszek, sőt már az vagyok is.

A mai nap folyamán már több gratulációt is kaptam ezen a címen.

Engem a Magyar Színház igazgatói állására senki sem hívott meg, — de ha meghívott volna is, kijelentem, hogy én az én független hírlapírói és kritikai állásomat semmiféle igazgatói állásért fel nem cserélem.

Igaz barátod és híved

Budapest, január 22.

Márkus József,
a Budapesti Napló dolgozótagja.

Beöthy László, a Magyar Színház volt igazgatója, aki korábban a magyar napisajtó előkelő munkása volt, újra belépett a Budapesti Hírlap szerkesztőségének a kötelékébe.

**** A Liszt Ferenc-zeneművészeti hangverseny.** A *Royal*-szálló nagy termében ma *Dohnányi* Ernőt ünnepelte a közönség, aki mint zeneköltő és mint virtuóz szerepelt a Liszt Ferenc-zeneművészeti hangversenyén. Zongora-űtőjét a *Bürger-Grünfeld*-négyes tagjaival adta elő, majd Haydn, Beethoven és Liszt műveit zongorázta rendkívüli sikerrel. *Dohnányi* biztosan halad előre a maga fényes útján. Örömmel látjuk, hogy a diosőség nem szállott a fejébe s a komoly, alkotó, mindig nagyobb eredményekre törekvő becsvágy szab irányt neki a komponálás és a virtuóz-művészet terén. *Arányi* Frigyes hegédűjátéka is élénk figyelemben és tetszésben részesült. A fiatal művész finom ízléssel, nemes tónussal adott elő különböző darabokat *Vieuxtemps*től és *Hubay* Jenőtől. *Szilágyi* Arabella egész sor szép dalt énekelt magyar szerzőktől. Különösen tetszett *Mihalovich* Ödön két erős lendületű, magas szívnalon álló dala és *Kern* Aurél egy hosszabb énekjelenete, aki Arany Jánostól a *Méh románcát* zenésítette meg és dalába át tudta vinni a költeménynek egész bájos hangulatát. Nem utolsó érdeme ennek a románcnak az is, hogy igazi magyar szellem lengi át és a magyarságot a legfinomabb formával köti össze.

**** Növendékek hangversenye.** A Somogyi Mór zongoraművész vezetése alatt álló konzervatórium növendékei tegnap tartották meg nagy és díszes közönség jelenlétében az ezidei második hangversenyüket. A növendékek maglatszika a jó és gondos oktatás, különösen a zongora- és ének-osztálybeli növendékek oldották meg feladatukat szabatosan és értelemteljes kifejezéssel előadásikkal, míg a hegédű-

osztálybeliek precíz és ritmikus játékkal tündek ki. A *Windsori vig nők* nagy duettjével *Földy* és *Pantó* valóságos tapsviharokat idéztek elő, ugyszintén *Venétianer* szép baritonjával és *Földy* a *Santuzza* áriájával tettek tanúságot kitűnő iskolázottságról. A zongoraosztályban *Haader*, *Szilágyi*, *Pantó* és *Kohn* tündek ki brilliáns technikájukkal és kifejezőteljes előadásukkal. A hegédűosztályban *Holzmann* Mozart-Ridley Don Juanjával aratót szép sikert.

**** Kétnyelvű társulat Sopronban.** A magyar vidéki színészetet egy újabb veszedelem fenyegeti: Sopronban is kétnyelvű, magyar-német, vagy ha úgy tetszik német-magyar szintársulat készül. A soproni színügyi bizottság a napokban, pályázat mellőzésével, *Deák* Péter igazgatónak javasolta adni a színházat, amikor a Sopron című újság szerint, *Micsey* György, a *Kecskeméti Nemzeti színház* volt igazgatója, (11) levélben azt az ajánlatot tette a városnak, hogy kész az összes drámai és vígjátéki előadásokat német, az énekes darabokat pedig magyar nyelven játszani.

Micsey György, mint nekünk Sopronból telefonon jelentik, a mai napon személyesen is megjelent a városban, hogy ajánlatának támogatást szerezzen. S hogy mennyire komolyan fenyeget az a veszedelem, hogy Sopron helyet ad a magyar színészetet megbélyegző hermafrodita-társulatnak, azt a Sopron című lap legújabb számából következtetjük. Ez az újság, amely eddig lelkes harcra volt a magyar színészet állandósításának Sopronban, a helyett, hogy az ajánlatot felháborodással utasítaná vissza, ezt írja *Micsey* ur ajánlatáról:

A kétnyelvű előadások terve gondolkodóba ejtette a tanácsot, gondolkodóba ejtette a színügyi bizottságot s gondolkodóba ejt minket. Mert míg mi és ujabban a város közönségének egy nagy része a magyar színészet állandósítása mellett vagyunk és van, addig a közönséges, német-magyar előadások hívei *Micsey* ajánlatánál keresve sem találhattak volna alkalmasabbat — éppen most, amikor Eszékéről érkezik a hír, hogy *Rustnak*, a soproni német direktornak ugyancsak rosszul megy ott a dolga s ennek folytán aligha kerül vissza Sopronba, tetézni eddigi kudarcait. Így állván a dolog, e pillanatnál sem mondhatunk mást, mint azt, hogy ha nem sikerül megteremteni a magyar színészet állandósítását, jól teszi a színügyi bizottság, illetve a tanács, ha fontolóra veszi a *Micsey* ajánlatát...

Sopront most követheti esetleg egy harmadik, aztán egy negyedik nemzetiségoklakta város és megterem Magyarországon, szégyenére a művészetnek és az országnak, a német-magyar színészet.

**** Az Operaház előadása otthon.** A magy. kir. Operaházban holnap, kedden este a *Ninon* dalm és a *Fires cipő* ballet kerül színpadra. A *Telefon* *Hirmondó* az előadást közvetíteni fogja s így az előfizetők otthon is végighallgathatják. Opera után 1 óráig felváltva katonazené és cigánymuzsika lesz hallható a kagylókön.

Napoleon öcsém.

— Szerzők a darabjukról. —

I.

Kedves Sipulus!

Tudja-e, mit álmodtam? ... Hogy már tegnap színpadra került a *Napoleon öcsém*, és — sikert aratott...

A közönség percekig tapsolt, tombolt, hívta a szerzőket, de hiába. Meg nem jelentünk.

Mikor szétvonták a függönyt, hogy a lámpák elé vonuljunk, egyszerre csak ott termett mögöttünk két óriási alak: *Feydeau* és *Bisson*, akik vas marokkal visszatartották. *Bisson* kaján mosolygással szót oda hoztunk:

— Ez itt a mi színházunk; az ott a mi közönségünk... Hogy merészeltek ide tolatkodni? ...

A színpad háttérében ott állt *Béldi* Izor ur, *Feydeau* hűtá csatlósja, és az „Osztrigás. Mici”-ből idézve biztatta *Feydeau*-t:

— Üsd, nem apád! ...

A közönség egyre tapsolt, türelmetlenkedett, a szerzőket kívánta látni. Dulakodni kezdünk s végre is egy utolsó erőfeszítéssel sikerült kizabardulnunk a két óriás karjai közül.

Újra szétvonták a függönyt és ebben a pillanatban — fölébredtem.

Ez az álom fejtesd meg, kedves Sipulus! ... Aggódva várja feleletét szerzőtársa:

Gutius.

II.

Kedves Gutius!

Nagyon köszönöm szíves levelét. Ön tehát olyan naiv embernek tart engem, aki elhiszi, hogy ön szerző-létére még alszik, sőt hogy álmai is vannak. Higgye el, hogy e tekintetben egyedül áll az európai szerzők közt. Mert a szerző rendszeren olyan ember, aki nem alszik, de — vannak álmai.

Nekem is vannak álmaim, de én azoknak nem a megfejtését, hanem a beteljesülését várom. Ön pedig én tölem várja a megfejtést. A holnapi premiére előtt! Nekem golyó van a hasamban és ön rébuszokat ad föl nekem!

Nagyrabecsült álma különben csak jót jelenthet. Az *Almoskönyv* (most jut eszembe, hogy milyen stilszerű volna, ha az *Almoskönyvet* a Magyar Tudományos Akadémia adná ki) szerint malacot enni és tapsot kapni jó. Különben, hála istennek, vannak Feydeau-nál és Bissonnál gyengébb legények, az irodalomban, s ha holnap mindazok tapsolni fognak, akik a *Napoleon öcsémnél* már rosszabb darabot is láttak, akkor holnap a Vigszínházban olyan tombolás lesz, aminő a nagy-kétai négyzet tombolával összekötött nyári majálisa óta nem volt.

Apropos: eljön holnap a Vigszínházba?

Igaz barátsággal

Sipuluss.

MŰVÉSZET.

□ **Állandó művásár a Műcsarnokban.** A Képzőművészeti Társulat igazgatósága elhatározta, hogy *állandó műkiállítás* létesít a Műcsarnokban. A társulat a rendes kiállítások közötti időben rendezi ezeket a kiállításokat, amikor a Műcsarnokban megfelelő számú termét boesát az állandó műkiállítás rendelkezésére. Az állandó művásár célja az lesz, hogy a közönséget, amely a művészek műterméit nem igen látogatja, kontaktusban tartsa a művészekkel s a rendes látatokon kívül is alkalmat adjon a művásárlásra. Az állandó kiállítást a *közönség ingyen látogathatja*. Az állandó művásáron is csak a kijelölendő zsűri előzetes bírálatá után lehet műtárgyat kiállítani és így a közönség biztosítva lesz a felől, hogy nem értéktelen műtárgyat vásárol. Az első ilyen állandó művásár már a Litzemayer-kiállítással egyidejűleg lép életbe.

□ **Művészettörténeti előadások.** *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletét boesát ki, melyben felhívja a tankerületi főigazgatóságokat, hogy mivel a folyó tanév hátralevő részében a VII. és VIII. osztály tanulói számára rendkívüli művészettörténeti előadásokat szándékozik tartatni, a tankerületökben levő állami vagy királyi középiskolák közül jelöljenek meg egyet, hol ilyen tizenkét előadásból álló ciklust meg lehetne tartatni, s jelöljék meg egyuttal azt a tanárt, kire ily előadások tartása bízható volna.

□ **A Képzőművészeti Társulat vidéki kiállításai.** A Képzőművészeti Társulat választmányja legutóbb tartott ülésén elhatározta, hogy *erélyesen kezébe veszi a vidéki kiállítások ügyét* és mindent el fog követni arra, hogy a magyar művészetet, *fejlettségének mai színvonalán* bemutatssa a nagyobb vidéki városok közönségének. A kiállítások rendezésében az igazgatóság egy most készült tervezet alapján fog eljárni, amelynek alapföndolata az, hogy a vidék *ugyanazokat a kiállításokat láthassa*, amelyeket a budapesti közönség. Ennek révén a vidéki közönség abba a helyzetbe jut, hogy a budapesti műcsarnoki kiállításokat a maguk egészében élvezheti. A társulat a nagyobb vidéki városokban, tagjaiból helyi bizottságokat fog szervezni, amelyek a látatok létrehozásának a támogatására lesznek hivatva. Azokban a városokban, amelyekben önálló képzőművészeti társulatok vagy egyesületek vannak, kiállításokat az illető társulatok fogják rendezni és a Képzőművészeti Társulat csak az anyag beszerzésében segítkezik nekik.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

□ **A Magyar Tudományos Akadémia III. osztálya** ma délután öt órakor ülést tartott *Thán* Károly elnöklete alatt. Az első tárgy *Méhely* Lajos székfoglaló értekezése volt, ki a *magyarországi denevérek* teljes monografiáját dolgozta ki. Utána *Lengyel* Béla rendes tag bemutatása a párisi kiállításra szánt vegyészeti készítményeket, *Högyes* Endre rendes tag pedig *Tíz évi tapasztalataink foglalatát a vesztés elleni védőoltásról és a vesztés ellenes védőoltások eredményéről Magyarországon.* E tapasztalatok eredményei egy nagy falu fölött grafikonok alakjában vannak egybefoglalva és átnézeten elötüntetve. E grafikon a Budapesti Pasteur Intézet részéről az ideai párisi világkiállítás budapesti orvos-egyetemi osztályában lesz kiállítva. Az intézetben 1890. eleje óta védoltanak a vesztés ellen, még pedig az első években az eredeti Pasteur-féle szarított velő módszer szerint, 1895 óta pedig kizárólag *Högyes* tanár "fix virus diluáló módszere" szerint. 1890. április 15-től 1899. december 31-ig, összesen 12,286 egyén nyert vesztés ellenes védőoltást az intézetben, akik közül magyarországi illetőségű volt 10,811 egyén, külföldi pedig 1475.

Utána *Kürschák* József levelező tag értekezett, az *Indukált helyettesítések determinánsának rangjáról.*

Most báró *Eötvös* Lóránt mutatta be dr. *Tangl* Károlynak *A mágnesség hatása a ruhalmassági induk-*

tura című értekezését, amelyben új, a régebben használtknál pontosabb módszerekkel kimutatja és leméri a mágnés erejének ezen mindeddig kétségesnek tartott hatását. — Dr. *Molnár* Géza a *Magyar hangszer akusztikai világításában* című értekezésében a magyar skálát így állítja fel: c, d, es, fis, g, as, h. c. E skála sajátosságát a két bővített másod teszi. Végül *Högyes* Endre bemutatata *Tangl* Ferenc állatorvosi főiskolai tanár vizsgálatát az energia forgalom életana köréből.

FARSANG.

□ **Ujságírók mulatsága.** A budapesti ujságírók egyesületének estélye, mely ezuttal is hangverseny-előadás és táncol lesz egybekötve, február 25-ikén lesz a Royal-szálló nagytermében. Az állandó rendező-bizottság kiküldöttei, *Cziklay* Lajos alelnök, *Reiner* Ferenc és dr. *Diósy* Béla előadók már teljes erővel munkálkodnak az est előkészítésén és máris épp oly érdekes, mint gazdag és eredeti műsoranyag fölött rendelkeznek, hogy az estély fényben és művészi értékben nemcsak hogy méltó lesz az ujságírók elmúlt híres mulatságaihoz, hanem azokat bizonyos tekintetben felül is fogja múlni. A bizottság nemcsak a zétékületi a meghívókat, amelyekre bejelentéseket és előjegyzéseket mártól fogva naponta 2-7 óráig fogad el a rendezőség a Budapesti Ujságírók Egyesülete helyiségében (Kerpesi-ut 17. sz.).

Nyílttér.

FIUMEI KÁVÉBEHOZATALI TÁRSASÁG	4½ kgr. Modjokertő
	Jáva-kávé 7 ft 87 kr.
Elvámolvá és bérmentve. Árjegyzék ingyen.	

(Az e rovat alatt közöltetteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Afőr,** A képviselőház 1898. november kilencedikén a Dessewffy-ügyben zárt ülést tartott. Mellesleg azt a kérdést is feszegették ezen a nagyon viharos ülésen, hogy báró *Bánffy* honnan vette a pénzt a választásokra. E közben történt, hogy *Gajári* Ödön és gróf *Károlyi* Sándor éles szövéltásba elegyedtek. *Gajári* tanuságtételre hívta föl *Károlyi* grófot, hogy mondja meg ő, minden ember a saját pénzén lett-e képviselő s hogy mily jussom gyakorolt ő befolyást a választásokra. *Károlyi* gróf az első kérdésre azt felelte, hogy a kormány közpénzt fordított a választásokra, az ellenzék pedig magánpénzt.

— S ha azt mondja, folytatta *Károlyi*, hogy mi jussom van nekem a választásokra befolyást gyakorolni, azt is megmondom, de *Gajári* képviselő ural semmi okom sincs szóba állani.

Gajári kijelentette, hogy ő erre a megjegyzésre nem szolgáltatott okot. Ő azt mondta, hogy gróf *Károlyi* Sándor a politikai ellenfeleitől is tiszteletet érdemel. De tévedtem, tete hozzá, mert a politikai ellenfelek részéről tiszteletet csak az tarthat számot, aki értelmi erejével arra rászólgált.

Ennek az éles hangú szövéltásnak párbaj lett a folytatása. A felek a huszárkaszárnyában viltak meg. Az első golyóváltás után *Gajári* odalépett *Károlyi* grófhhoz s kijelentette, hogy nem volt szándéka őt megsérteni. A segítke e nyilatkozat után a második golyóváltást fölöslegesnek tartották s az ügyet a lovagiaság szabályainak megfelelőleg elintézték nyilvánították.

Ma a büntetőjáráshíróság foglalkozott az affárral.

Gajári elmondta, hogy a párvialdra kölcsönös éles szövéltás adott okot s hogy a mérközés szabályszerűen történt.

Wiener bírő: Célozt ön?

Gajári: Erre nem válaszolok.

Gróf *Károlyi* Sándor: Mindenben azt vallom, amit *Gajári* ur mondott, mert az teljesen megfelel az igazságnak.

A bírő: A gróf ur célozt?

Gróf *Károlyi*: Azt nem tartozom kijelenteni.

Azután a segítkeket hallgatták ki, akik a párbaj lefolyásáról tettek vallomást.

A tanuk kihallgatása után a járásbíró kihirdette az ítéletet, amely *Gajári* Ödönt, mivel párbajért már büntetve volt, két heti, gróf *Károlyi* Sándort pedig egy heti állampogóddal sújtja.

A két elítélt és az ügyész föllebezett.

§§ **Az oltári szentség.** Aradról táviratozta tudósítónk: *Tajthy* Jónó minorita papot, midőn az oltári szentséggel egy haldoklótól hazatért, egy *Jenei* Ödön nevű bédogelögnny inzulálta, az oltári szentséget pedig káromolta. *Jeneit* ma a törvényszék, zárt tárgyaláson, a szentség megosufolásáért három havi börtönrre, 25 korona bírságra és az összes költségek megtérítésére ítélte.

TÁVIRATOK.

Bécs, január 22. *Vilmos* császár az urakháza tagjává nevezte ki *Eulenburg* herceg bécsi német nagykövetet és pedig, mint a megbízó levelében mondja, bizalmának jeléül.

Darmstadt, január 22. A nagyherceg tegnap *Clary-Adringen* gróf osztrák-magyar követet buszkihallgatáson fogadta. Azután diszebed volt a távozó követ tiszteletére.

Páris, január 22. A *Figaro* főhatalmazást kapott, hogy határozatlan demantálja azt a bözén elterjedt hírt, hogy a kormány egy milliárdnyi kölcsön fölvetélt határozta el a flotta-szaporítás költségeinek fedezésére.

Königsbütte, január 22. Tegnap a *Laura*-névű köngshütü acóikohóban tűz támadt. A kar körből 18,000 márka, amelyet azonban a biztosítás fedez. Azt hiszik, hogy az üzem két-három hónapig fog szünetelni, de remélik, hogy a kar a többi összpások intenzívobb kiaknázása révén megtérül. Emberéletben nem esett kár.

A román miniszterváltozás.

Eukarest, január 22. A kamarákhoz ma érkezett az értesítés, hogy *Cantacuzeno* miniszterelnök szabadságot kapott. *Mano* tábornok belügyminiszter fog ideiglenesen elnökölni a minisztertanársban. *Báró Gevers* hollandi követ, aki ma átnyújtotta a királynak visszahívó levelét, a román koronarend nagyszalagját kapta.

Az asszumpcionisták pöre.

Páris, január 22. A tizenkét asszumpcionista aya ellen indított pör tárgyalása ma kezdődött meg a fenytő rendőrbírószék előtt nagy számú közönség és különösen sok hölgy jelenlétében. A vadlóták kihallgatásuk során azt mondták, hogy nem politikai hanem vallási kérdésekkel foglalkoznak. Védőjük a tárgyalás elhalasztását indítványozza.

Bulot államügyész azt mondja, hogy az asszumpcionistákat azért üldözik, mert *vétettek a törvény ellen* és kiemeli, hogy a szerzet ötven év óta áll fönt a *kormány engedelmé és a szentszék jóváhagyása nélkül*. Az államügyész azután az asszumpcionisták gazdagságáról beszél, majd rámutat a politikai választások kifejtett tevékenységükre. *Bulot* államügyész beszéde után a törvényszék az ügy elnapolására irányuló indítványokat elvetette, mire az ülést berekesztették. Holnap folytatják a tárgyalást.

Közzgazdasági táviratok.

Bern, január 22. A svájci kibocsátó bankok e hivatalos leszámítolási kamatlábat 5½ %-ról 5%-ra szállították le.

Berlin, január 22. (*Gabonapiac.*) Tartózkodó kárnát mellett buza és rozs a szállítási üzletben fá márkával *javult*. Rozs közeli határidőre keresettebb volt. Zab változatlan. Az idő enyhe.

New York, január 22. (*Terményüzésde.*) *Záralt Gyapot*: New Yorkban helyben 7½. (7½). Február 7.51. (7.40). Áprilisra 7.50. (7.50). New-Orleansban helyben 7½. (7½). — *Petróleum* Stand white New Yorkban 9.90. (9.90). Stand white Philadelphiat 9.85. (9.85). Refined in Cases 11.— (11.—). Credit Balances at Oil City 16.6. (16.6). — *Zsír*: Western steam 6.25. (6.30). Rohe és Brothers 6.50. (6.40). — *Tengeri irányzata* tartott. Januárra —.— (—.—). Májusra 39½. (39½). Julusra —.— (—.—). — *Buza* irányzata állandó. Piros ősi helyben 73½. (73½). Januárra —.— (—.—). Márciusra 73½. (73½). Májusra 72½. (72½). Julusra 72½. (72½). Gabona szállítási díja Liverpoolba 3.— (3.—). — *Kávé*: fair Rio 7. sz. 8¼. (8¼). Februárra 6.85. (7.—). Áprilisra 6.95. (7.15). — *Liszt*: Spring Wheat clears 2.65. (2.65). — *Cukor*: 3.½. (3.½). — *On*: 28.— (27.75). — *Réz*: 16.50. (16.50). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

New York, január 22. (*Értékössze.*) Váltó Londonra 4.88. Váltó Berlinre 94¼. Ezüst 59½.

Chicago, január 22. (*Terményüzésde.*) *Záralt Buza* irányzata állandó. Januárra 63½. (63.—). Májusra 66½. (66.—). — *Tengeri irányzata* tartott Májusra 33.— (33½). — *Zsír*: Januárra 5.87. (5.87). Májusra 6.02. (6.02). — *Szalonna* szarított clear 5.95. (5.90). — *Sertéshús*: Januárra 10.65. (10.60). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Vetőmagvak. (Mautner Ödön tudósítása.) Vörös löhere. Ez évadban gyorsan bontakozik ki az üzlet. Az elejétől fogva szilárd hangulat a detailszükséglet beállítását még jelentékenyen szilárdabb, főleg azért, mert a termelő vidékekről oly gyorsan érkeznek ajánlatok, amint ezt más éveken csak az évad vége felé lehetett észlelni és még ezen kis mennyiségek is közepesen alul vannak minőség dolgában, ami szintén hozzájárul ahhoz, hogy a jegyzések jobb vörös löheréért valamivel ismét emelkedtek. A gazdák által eddig tanusított érdeklődésből lehet következtetni, hogy — amint már említettük is — csak ott lemond majd lehetséges a várható nagy szükséglet kielégítése, hol a kiviteli üzletre súlyt nem fektetve, mennyiség és minőség tekintetében a legjobb áru a belföldi szükséglet fedezésére lett fenntartva. Lucerna már több figyelmet talál és a provinciák magnak jelenlegi ára mellett a fajával ismét néhány tétel kelet el. Magyar lucerna iránt is kellemesebb a hangulat. Takarmányvetőmagok. Külföldi jelentések szerint ez évben is ajánlanak olyan árut, amelynek minőségét senki sem ismeri. Óvatosságra intik a fogyasztókat és azt is hangsúlyozzák, hogy csak ott fedezzek szükségletüket, hol a szállított szoliditása szavatolást képez az áru valódisága és csiraképességéért. A detailfogyasztás részéről a szükséglet s ebből kifolyólag az üzlet jól indul és különösen élénk a kereslet a főképpeni fajták után. Jegyzések nyers áruért 100 kilonként Budapesten érte: Vörös löhere 63—76 K., Lucerna 42—45 K.

Juhvásár. (A budapesti marhavásártéri vásárpénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás 203 darab juh, — kecske. Jegyzett árak: Elsőrendű ürü 45—47 f, kivételesen — f kilonként, vagy — k-ig páronként, középminőségű ürü — fillér, páronként — korona, anyajuhok legjobb minőség — fillér, páronként — korona, kivételesen — korona, rackajuhok I. sz. minőségű — fillér, páronként — korona, kiverési juhok —40 koronáig, páronként 24— korona. Szerbiai juhok páronként — korona. Kecskék — korona páronként. A felhajtás nagyon csekély, jó ürükre külföld részéről meglehetősen jó kereslet van.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székely-fővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1900. évi jan. 22-én. Készlet 640 darab. Érkezett 570 darab. Összesen: 1210 darab. Eladott 1015 darab. Maradt 195 darab. — Napi árak: 120—180 kgr. sulyban 78—82 koronáig, 220—280 kgr. sulyban 78—82 koronáig, 320—380 kgr. sulyban 78—82 k-ig. Öreg nehéz páronként 400—500 kilós 77—80 koronáig. Malacok 72—78 korona kilonként. A vásár hangulata élénk volt.

Bécsi vágómarhavásár. A st.-marxi központi vásároknakban meg tartott vágómarhavásárra felhajtottak 3207 darab magyar, 733 darab galíciai, 53 darab bukovinai, 697 darab németországi, — összesen tehát 4556 darab szarvasmarha. Az árak változatlanok.

Jegyzések: 100 kilogrammonként élő sulyban: magyar hizódékor I. minőségű 72—78 fillér, kivételesen 70— fillér, II. minőségű 62—70 fillér, III. minőségű 52—60 fillér, galíciai hizódékor I. minőségű 72—74— fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű 64—70 f, III. minőségű 54—62 f, német hizó ökör I. minőségű 78—83— f, kivételesen — korona, II. minőségű 68—76 fillér, III. minőségű 60—66 fillér, legelő ökör 44—56 fillér, bika és tehén 45—68 fillér.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, január 22.

Jó kínálat és élénk vételkedv mellett 30.000 métermázsza buza került a forgalomba. Az árak szilárd irányzat mellett öt fillérről emelkedtek. Tengeri változatlan szilárd maradt. Lóherében és rozsban jobb hangulat mellett az irányzat szilárdabb lett.

Eladott:

Buza Tiszavidéki: 1000 mm. 80 k. 8 K. 15 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 15 f., 150 mm. 80 k. 7 K. 85 f., 1000 mm. 79 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 17 1/2 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 05 f., 200 mm. 79 k. 8 K. 05 f., 200 mm. 79 k. 8 K. 1 f., 360 mm. 79 k. 8 K. 10 f., 200 mm. 79 k. 8 K. 20 f., 560 mm. 79 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 78 k. 8 K. 05 f., 800 mm. 78 k. 7 K. 85 f., 1500 mm. 78 k. 8 K. 15 f., 500 mm. 78 k. 8 K. 15 f., 200 mm. 78 k. 8 K. 1 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 78 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 75 f., 30 mm. 78 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 70 f.

Erdélyi: 500 mm. 80 k. 8 K. 10 f., 150 mm. 79 k. 8 K. 10 f., 500 mm. 78 k. 7 K. 22 f.

Pestmegyei vidéki: 800 mm. 80 k. 8 K. 15 f., 150 mm. 80 k. 7 K. 85 f., 300 mm. 79 k. 8 K. 10 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 1 f., 550 mm. 78 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 70 f., 200 mm. 78 k. 7 K. 70 f., 300 mm. 76 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 40 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 70 f., 200 mm. 73 k. 7 K. 45 f.

Felsőmagyarországi: 200 mm. 77 k. 7 K. 77 1/2 f.

Raktár áru: 3770 mm. 77 k. 8 K. 10 f. 5600 mm. 76 k. 7 K. 75 f., 1950 mm. 75 k. 7 K. 52 1/2 f., 5500 mm. 74 k. 7 K. 50 f.

Áru 3 hónapra.

Zab: 100 mm. 5 K. 35 f., 100 mm. 5 K. 30 f., 400 mm. 5 K. 30 f., 100 mm. 5 K. 20 f., 160 mm. 5 K. 10 f.

Árpa: 140 mm. 5 K. 30 f., 370 mm. 5 K. 80 f., 400 mm. 5 K. 55 f.

Rozs: 100 mm. 6 K. 27 1/2 f., 200 mm. 6 K. 20 f., 200 mm. 6 K. 15 f.
Tengeri: 100 mm. 4 K. 85 f., 100 mm. 4 K. 85 f.
I. szépszűrés melletl.

A kézszerű hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktözsde szokásai szerint, készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Buza	klós	10 kilogramm áru		klós	10 kilogramm áru	
		K-től	K-ig		K-től	K-ig
liszavidéki	75	7.45	7.55	79	7.70	8.05
"	76	7.45	7.55	80	7.85	8.15
"	77	7.50	7.60	81	8.	8.20
fehértógyal	75	7.40	7.45	79	7.70	7.95
"	76	7.45	7.50	80	7.80	8.
"	77	7.50	7.55	81	8.	8.15
poszvidéki	75	7.35	7.40	79	7.65	7.85
"	76	7.40	7.50	80	7.75	8.
"	77	7.45	7.50	81	7.80	8.05
bánási	76	7.35	7.45	79	7.65	7.75
"	76	7.35	7.40	80	7.70	7.95
"	77	7.40	7.50	81	7.80	8.05
bácsai	78	7.55	7.70	—	—	—
"	78	7.55	7.65	77	7.45	7.55
"	74	7.25	7.45	—	—	—
"	76	7.45	7.55	—	—	—
"	78	7.60	7.75	—	—	—

Egyéb gabonafélék	klós	10 kilogramm áru	
		K-től	K-ig
Rozs	—	6.20	6.80
ul elsőrendű	—	6.05	6.15
ul másrendű	—	5.85	5.70
Arpa	—	5.45	5.55
ul lakarmány	—	—	—
ul ézelet való	—	—	—
Zab	—	5.35	5.45
ul elsőrendű való	—	4.95	4.85
Tengeri	—	—	—
ul bánási	—	—	—
ul másrendű	—	—	—
Repece	—	11.50	12.50
ul káposzta	—	—	—
ul bánási	—	6.30	6.80

A határidőzset folyamán a következő kötések történtek:

Buza (1900.) áprilisra	7.76—7.77—7.78—7.79—7.78
Buza (1900.) okt.-re	7.84—7.85—7.86
Rozs áprilisra	6.46—6.47
Rozs októberre	6.50
Zab áprilisra (1900.)	5.08—5.09—5.10
Tengeri 1900. májusra	4.99—5.01—5.
Repece augusztusra	11.75—11.85

Déli egy órákor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza (1900.) áprilisra	7.78	pénz	7.79	áru
Buza októberre (1900.)	7.85	—	7.86	—
Rozs áprilisra (1900.)	6.46	—	6.47	—
Rozs októberre	0.	—	0.	—
Zab (1900.) áprilisra	5.08	—	5.09	—
Tengeri (1900.) máj-ra	5.	—	5.01	—
Repece augusztusra	—	—	—	—

Délután fél 5 órakor zárul:

Buza áprilisra (1900.)	7.82—7.83
Buza októberre (1900.)	7.88—7.90
Rozs áprilisra (1900.)	6.46—6.47
Rozs októberre (1900.)	0.—0.
Zab áprilisra	5.10—5.11
Tengeri májusra 1900.	5.01—5.02
Repece augusztusra	11.75—11.85

A budapesti értéktözsde.

A mai tőzsde 1—2 forint árváltozást tüntetett fel. A hangulat nagyjában véve tartott, de az érdeklődés oly csekély minden téren, hogy sem nagyobb forgalom, sem nagyobb árváltozásról nem lehet referálni.

A helyi piac csendes.

A déli tőzsde csaknem változatlan volt, végül jobb külföldi jelentések behatása alatt áll, s csekélységgel szilárdabb.

A helyi piac minimális értékforgalom mellett nyugodt lefolyást tanusított.

A valutapiac változatlan.

Az előtőzsde tartott.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 745—746. Osztrák hitelrészvény 747.20—748.50. Rimamurányi vasmű r.-t. 665.50—666.—, Közúti vasút 675.—681.—
A déli tőzsde kedvező.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 745.50—746.50. Osztrák hitelrészvény 747.60—749.60. Osztrák-magyar államvasút 677.—679.50. Jelzálogban 457.60—458.—. Leszámítolóbank 503.20—504.—. Közúti vasút 641.—642.—. Rimamurányi vasmű 697.—668.—
Forgalomban került: 4 1/2%-os magyar regále kötvény 100—120. Hazai bankrészvény 220.—. Salgótarjáni részvény 635.—. Király-sérőző-törzsrészvény 20.—19.50. korona árfolyammal.

Utőtőzsde. A 4 órai zárlatok maradt:

Osztrák hitelrészvény 748.60. Magyar hitelrészvény 745.—. Leszámítoló bank részvény 504.—. Rimamurányi vasmű részvény 667.—. Osztrák-magyar államvasút 641.55. Közúti vasút 676.—. Villamos vasút 341.— korona.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonserű hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terményüzleti árjegyzékbizottság hivatalosan a következők ár-folyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 36.—44.— korona, vörös aprószemű 52.—60.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös bánási: — korona, középszemű 66.—70.— korona, nagyszemű 70.—76.— korona. Disznózsír: budapesti 48.—48.50 korona, vidéki — korona. Téblasszalonna;

légenszáritott vidéki — korona, városi 4 darabos 39.—39.50 korona, 3 darabos 40.—40.50 korona, füstölt 45.50—46.— korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 15.—15.50 korona, 120 darabos — korona, 100 darabos 20.—21.— korona, 85 darabos 28.—28.50 korona azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 18.75—14.— korona, 100 darabos 19.50—20.— korona, 85 darabos 27.—27.25 korona. Szilvaiz: szlovéniai 18.50—19.— korona, szerbiai 16.—17.— korona azonnali való szállításra.

A bécsi gabonatözsde.

Bécs, január 22.

A külföldről jövő jelentések szilárdabbak voltak ugyan, de mégsem voltak képesek az itteni piacon élénkséget kelteni. Az üzlet szűk keretek között mozgott s ezen mulik, hogy szilárdabb hangulat mellett sem emelkedtek jelentékenyen az árfolyamok. A téliesre fordult időjárás sem volt befolyással az árfolyamokra s ez természetes, mert jóllehet a hajózási reménye csökkent, a havazás paralizálta azt, ami nagyon kapóra jött. A zárlatok buza 3, rozs 4, tengeri és zab 2 fillért nyert.

Buza tavaszra	7.94—7.95
Rozs	6.82—6.83
Zab	5.40—5.41
Tengeri május—júniusra	5.29
Repece aug.—szept.-re	11.80—11.90

A kézszerű piacon a fogyasztás részvétlensége következtében nem volt jelentékenyebb üzlet. Az irányzat valamivel javult. A tőzsde szilárdan zárult.

Buza tavaszra	5.99
Rozs	6.84
Zab	5.43
Tengeri május—júniusra	5.30

A bécsi értéktözsde.

A szén-sztrájk kiterjedése a mai előtőzsde lefolyására is nyomasztólag hatott.

A déli tőzsde szilárdabban indult.

A zárlat az angol győzelmek hamis volta miatt csendesebb volt, de tartott.

Bécs, január 22. (Magyar értéktözsde). 4% aranyjárdék 98.90. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegy 139.—. Magyar vasúti kölcsön eszűstben 99.70. Magyar keleti vasúti állami kötvény 99.20. Magyar leszámítoló és pénzváltóbank 125.—. Rimamurányi vasmű részvény 382.75. Magyar koronajárdék 95.05. 4%-os Magyar földtörvény kötvény 93.90. Magyar hitelbank részvény 186.—. Magyar nyveremény kölcsön sorsjegy 162.10. Kassa-oderbergi vasúti részvény 91.75. Magyar kereskedelmi bank 287.—

Bécs, január 22. (Osztrák értéktözsde). 4 1/2%-os papírjárdék 99.80. 4%-os osztrák aranyjárdék 99.05. 1880-iki sorsjegy 138.70. Osztrák hitelrészvény 391.50. Angol-osztrák bank 124.25. Bécsi bankgyűléslet 135.20. Osztrák-magyar bank 132.—. Déli vasút 24.90. Dunagőzhajózási részvény 72.25. Dohányrészvény 138.—. Császári és királyi arany 114.4. Német bankváltók 118.15. 4 1/2% esztli járdék 99.60. Osztrák koronajárdék 98.80. 1864-iki sorsjegy 200.50. Osztrák hitelintézet részvény 234.—. Unionbank 155.50. Osztrák Länderbank 116.50. Osztrák-magyar államvasút 123.90. Elbavölgyi vasút 124.—. Alpesi bányarészvény 273.25. 20 frankos arany 19.20. Londoni váltóár 242.15. Bécsi Tramway —. Az irányzat üzletlen.

Bécs, január 22. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése. A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 234.— Magyar hitelrészvény 186.—. Angol-Osztrák bank 124.— Union bank 136.50. Länderbank 155.50. bankgyűléslet 116.75. osztrák-magyar államvasút részvény 134.—. északnyugati vasút részv. 24.90. elbavölgyi vasút 124.—. dunagőzhajó részv. 119.—. alpesi bányarészvény 272.75. májusi járdék 99.80. osztrák koronajárdék 95.10. magyar aranyj. —. magyar koronajárdék —. német birodalmi márka készpénz 127.—. ultimóra —. török sorsjegy 118.10. rimamurányi vasmű —. déli vasút —. dohányrészvény —. napoleon d'or 19.20. Lombard —.

Külföldi értéktözsdek.

Berlin, január 22. (Tőzsdei tudósítás). A tőzsde mai irányzata általában várakozó volt, de alapjában mégis meglehetősen szilárd volt a hangulat. Középszerűekben nagy volt a vételkedv, különösen keresetek Hibernia-részvényeket kedező osztálykibirekre, továbbá Dannauban részvényeket a differenciál részvények között álló bevezetésének a hírére. Egyébiránt a forgalom jelentéktelen árulázmás mellett szűk határok között mozgott. Zárlat szilárd. Magánleszámítólási kamatláb 3 1/2%.

Berlin, január 22. (Zárlat). 4 1/2%-os papírjárdék —. 4% osztrák aranyjárdék 100.40. Elbavölgyi vasút —. Magyar koronajárdék 94.90. Osztrák-magyar államvasút 136.75. Kassa-oderbergi vasút —. Bécsi váltóár 84.55. Magyar vasút burházási kölcsön 102.—. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 193.90. Általános villamosági Edison 257.25. Gelsenkircheni 195.40. Laurakohó 259.50. 4 1/2% esztliárdék 99.50. 4% magyar aranyjárdék 99.50. Osztrák hitelrészvény 234.—. Déli vasút 27.75. Károly Lajos vasút —. Orosz bankjegy 216.40. 4% új orosz kölcsön 99.25. Török dohányrészvény —. Olsz járdék 94.—. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 158.50. Harpeni 205.75. Az irányzat szilárd.

Berlin, január 22. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata). Esti forgalom. Négyzázalékos magyar aranyjárdék —. Magyar koronajárdék —. Osztrák hitelrészvény 234.—. Osztrák-magyar államvasút 136.75. Déli vasút 27.75. Északnyugati vasút —. Elbavölgyi vasút —. Orosz bankjegy készpénz 216.45. Buschtienradi —. Orosz bankjegy —. (Ultimo) Lombard —.
Hamburg, január 22. (Zárlat). 4 1/2% esztliárdék 98.80. 1880. sorsjegy 142.60. Déli vasút 27.85. 4% osztrák aranyjárdék 100.30. Osztrák hitelrészvény 234.30. Osztrák

magyar államvasut 136.25. Olasz járadék 93.90. 4% magyar aranyjádék 96.65. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, január 22. (Zárlat.) 4 2/3% papírjádék 99.30. 4% osztrák aranyjádék 100.65. Magyar korona-jádék 95.10. Osztrák-magyar bank 132.20. Déli vasut 27.70. Elbavölgyi vasut 124.—. Londoni váltóár 204.85

Bécsi bankjegyesület 137.—. Villamos részvény —. 8% os magyar aranykölcsön 82.—. 4 2/3% os ezüstjádék 99.—. 4% magyar aranyjádék 99.35. Osztrák hitelrészvény 234.—. Osztrák-magyar államvasut 136.60. Északny. vasut 119.—. Bécsi váltóár 845.83. Párisi váltóár 81.30. Unionbank 154.—. Alpei bányarészvény 274.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, január 22. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Arfolyamok januárja. Esti forgalom. Osztrák hitelrészvény 234.20. Osztrák-magyar államvasut 136.60. Déli vasut 27.80. Osztrák aranyjádék —. Olasz járadék 94.10. Laura-kohó —. Harpeni 206.30. Discont 193.00. Alpei —. Bécsi bankjegyesület —. Szilárd.

Páris, január 22. (Zárlat.) 3% francia járadék 100.02. Olasz járadék 93.25. Osztrák-magyar államvasut —. Francia törleszt. járadék 99.35. 4% magyar aranyjádék 98.75. Török dohányrészvény 287.—. Osztrák Länderbank —. 3 1/2% francia járadék 103.—. Osztrák földhitelintézet részvény 123.00 Déli vasut —. 4% osztrák aranyjádék 100.50. Ottomanbank 566.—. Párisi bankrészvény 1098. Alpei bánya részvény —. Az irányzat szilárd.

Budapest-köbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Január 22. A sertésüzlet irányzata kellemesebb. A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm feletti sulyban) 83—83 fillérig. Öreg közep (páronként 300—340 kilogramm terjedő sulyban) — krajcárig. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm feletti sulyban) 83—89— fillérig. Fialat közep (páronként 251—320 kilogramm való sulyban) 85—88 fillérig. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő sulyban) 85—88 fillérig.

Sertésállomány: 1900. jan. hó 20. napján volt készlet 19108 darab, 1900. január hó 21. napján felhajtott 162 darab, 1900. évi január 21. napján elszállított 1199 darab, 1900. január hó 22. napjára maradt készletben 18671 darab.

Időjelzés.

— A m. kir. országos meteorológiai intézet jelentése. —

Budapest, január 22.

Sem a barometrikus helyzet, sem a hőmérséklet eloszlása nem változott jelentékenyen. Az egész kontinenst magas nyomás borítja és a depresszió északnyugaton tegnap helyén vesztetel. Csapadéka a depresszió környékén volt.

A hőmérséklet a kontinens keleti felében — legfeljebb 8—10 fokkal — a fagypontra alatt, egyebütt pedig — legfeljebb 9—10 fokkal — felette van.

Nálunk délután és az éjjel az Alföld északi felét kivéve, az idő mindenütt csapadékos volt a szóróvályoson ma reggel is esik.

A hőmérséklet az északi megyéket kivéve, néhány fokkal magasabb a tegnapiaknál.

Küldés: Borus (kódos) és elvélve csapadékos idő várható, fagypontra körül ingadozó hőmérséklettel.

Dr. Garai Antal orvos, sebész, szemész- és szülészorvos. Rendelőintézet Budapest, Andrássy út 22. az Opera mellett. TITKOS BETEGSÉGEK ellen. Dr. Garai Antal orvos, sebész, szemész- és szülészorvos volt csász. kir. osztr. főorvos.

Radicalis gyógyulást nyújt Ideg- és nemi betegségek ellen Dr. Mitzger-féle intézet mintaszerű gyógytermeiben alkalmazott korszakalkotó 'Kataphoresis' gyógymód. Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorarium teljes gyógyulás után is fizethető. HYDRO-ELEKTROTHERAPIAI INTÉZET NYITVA Budapest. VI. ker., Teréz-körút 44. I. emelet d. e. 9—1-ig, d. u. 2—7-ig.

Magy. kir. államvasutak. Üzletvezetőség Miskolc. Pályázati hirdetmény. A magy. kir. államvasutak miskolci üzletvezetősége nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet Zólyom állomáson az új műhelyi telepen munkás étterem, tisztelő szertár, portások és árnyékszékű állóépület létesítése végett szükséges munkák végrehajtására.

Dr. MÜLLER főtörzsorvos-féle injekció és labdacsek. A legjobb és leghatásosabb szer új és régi húgycsőbántalmaknál — húgycsőgyulladások és folyásnál. Gyógyulás gyakran már néhány nap alatt, kellemetlen utóhatók nélkül. — Pontos használati utasítás minden megrendeléshez mellékelte.

Titkos betegségek ellen 25 évi, részben katonai (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmelegebben ajánlható Dr. KAJDACS, v. cs. és k. ezredorvos. Electrotherapiai rendelő intézete Budapest, Váci-körút 4. sz. I. em. A legelhanyagoltabb húgycsőfolyásokat, bajkóros sebeket, syphilist, az önfertőztetés utóhatóit Elgyengült férfierőt az orvosi világ által legújabbban olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerű Electro-Massage vagy Psychrophor által, magömléseket, nőknél fehér-folyást befecskendezés nélkül, a legmarkásabb börtörtségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hátréncbajokat gyógyít a legújabb gyógymód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.

VÉR-PIROS faj-narancs helyben száza 2.50. 3, 4 és 5 forint. Vidékre vasuton szállítva egy eredeti láda 150—160 darab 4 forint 75 krajcár. Rum. Jamajka, legrőm, kilója 1.25. Cuba-portorico — 1.40. Cuba igen fino — 1.80. Cuba-Potosi legfinomabb — 2.10. Kávé. Jamajka, legrőm, kilója 1.25. Cuba-portorico — 1.40. Cuba igen fino — 1.80. Cuba-Potosi legfinomabb — 2.10. Tea. Orosz család tea — 1.50. Császár kevé. tea legfin. — 2.00. Újváltó kevé. tea — 3.00. Török tea igen fin. — 1.00. Tuscán tea 1 doboz — 1.00. PINTÉR GYULA cs. és kir. udvari fűszerkereskedő Budapest, IV. ker., Keoskeméti-utca 15. sz.

Csak az összes munkára tett ajánlatok fognak figyelembe vételni. Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1900. évi január hó 30-án, déli 12 óráig, 600, azaz hatszáz korona bántépnt kell a m. k. áll. vasutak miskolci üzletvezetőség gyűjtőpénztárána! akár készpénzben, akár állami letétre alkalmas értékpapírokban letenni. A bántépntéről szóló letétjegy az ajánlatához nem csatolandó. Az értékpapírok a legutóbb jgyezett árfolyam szerint számítottak, de névértékben felül számításhoz nem vették. Csak idejében beérkezett írásbeli ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául. Posta útján beküldött ajánlatok és bántépntek térti vonényvel adandók fel. Miskolc, 1900. január hó 13-án. Az üzletvezetőség. Utányomás nem díjazt.

Legjobb Legjobb Legolcsóbb PAP lan PAP lan PAP lan. GICHNER JANOS és TÁRSA paplan, matrác és kárpitosru gyárosok, szőnyeg, függöny-ágy- és asztaltörz. stb. nagy vái asztékban. Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 20. szám. Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldünk. Nem tozozó árúkat kiserelünk, vagy a pénzt visszaadjuk.

Budafoki vízvezetéki részvénytársaság. Budapest, 1900. évi január 15. Felhívás. A budafoki vízvezetéki részvénytársaság igazgatósága ezennel másodszer felhívja mindazon részvényalárókat, kik részvényeiket eddig még nem váltották ki, hogy az egész hátralékos részvényértékét folyó 1900. évi február 28-ig Budafokon a „Budafok és vidéke takarékpénztár részvénytársaság"-nál, vagy Budapesten, R. Eötvös Bálint dr. ügyvédnél, a társaság ügyvezetője (I. VI. Eötvös-utca 26/b. sz. a.) annál inkább fizessék be, mivel ezen határidő eltelével a társaság jogosítva lesz az alapszabályok 5. §-a értelmében a teljesben be nem fizetett részvényeket megsemmisíttetni s az azokra eddig tett befizetéseket megtartani. Az igazgatóság.

Nagy butor-eladás. 2 szekrény, 2 ajtós, diófa fényezett — 34 frt. 2 ágy, diófa, fényezett — 22 „. 1 éjjeli szekrény, diófa, fényezett — 8 „. 1 mosdó, 2 ajtós, diófa, fényezett — 14 „. 2 szekrény, 2 ajtós, diófa, matt — 38 „. 2 ágy, magas, diófa, matt — 38 „. 2 éjjeli szekrény, diófa, márványval — 22 „. 1 kredenc, 4 ajt. fülkés, faragott, feh. márv. — 48 „. 1 diván, magas támla szőnyeggel — 40 „. 1 ebédlő-asztal, diófa, matt — 14 „. 1 ebédlőszék, 6-német stíl — 4 frt. 1 íróasztal, 3 fülkés — 16 „. 1 hálszoba, matt diófa — 125 „. 1 hálszoba, faragott — 170 „. 1 garnitúra crépe- vagy bourette-behuzat — 60 „. 1 garnitúra selyem-behuzat — 80 „. 1 garnitúra plüss-behuzat — 95 „. 1 szalonzasztal — 10 „. 1 consol márványval és tükör — 28 „. Nagy váz-ték egyszerű, valamint a legdiszesebb kivitelű butorokban. Dósa Kálmán fővárosi asztalos és kárpitos butortelepe Budapest, Erzsébetter 18 Sas-utca sarak, I. emelet. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Sneidig egyenruhákat készít BLUM SÁNDOR Budapest, Váci-utca 12. szám.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Kedd, 1900. január hó 23-án.
Mária királyné császári és királyi jelöltjének és Marzagora Armand ur milánói Soala színház tagjának vendégfellépéssel:
Ninon.

Dalmé 2 felvonásban. Szövegét Thury Zoltán dramaturg írta. Ábrányi Emil. Zenéjét szer-zette Stojanovits Jenő.
Személyek:
Arányi Gaston Kornai
Yvette Payer M.
Szilágyiné Georgette Berts M.
Beck Öreg paraszt Ney B.
Kertész Komornyik Váradi
Mihályi Első inas Zolnai
Kiss B.

Utána:
A piros cipő.
Legendája 4 képben, Regél H.-től. Koreografiáját Hassereiter J., zenéjét Mader Raoul szer-zette.
Személyek:
Zolnai Onegin Smoraldi
Balogh Katona Pini
Carbone Parasztasszony Zsuzsanits
Kezdeté 7 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ,
Kedd, 1900. január hó 23-án.
Egy játszma piquet.
Vigjáték 1 felvonásban. Franciából ford. N. N.
Személyek:
Ujházi Mercier Szigeti
Horváth Róza Vizvári M.

Utána:
Az attaché.
4 felvonásban. Irta Meilhac. Fordította: Knyaskó L.
Személyek:
Ujházi De Meré Páfi
Maróthy Frondville Gyenes
Nádas Ramsay Horváth
Csillag Maceray Nádai B.
Egressy Feigel Vizvári
Kezdeté 7 órakor.

VÁR-SZÍNHÁZ.
Kedd, 1900. január hó 23-án.
Zárva.

VIGSZÍNHÁZ.
Kedd, 1900. január hó 23-án.
Előszór:

Napoleon öcsém.
Keddi bohózat 3 felvonásban. Írták Gúthi Soma és Rákosi Viktor.
Személyek:
Kálmán Góth Biszka Szerény
Lánczy Miska Győző
Tapolczai Lizi Pécsi
Hegedűs Zsuzsi Makróczy
Gál Gusztó Bárdi
Delli E. Narcisz Almási
Rónaszéki
Kezdeté 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.
Kedd, 1900. január hó 23-án.
Kadétkisasszony.
3 felvonásban. Irta Pásztor Árpád. Zené-jét szer-zette Mader Raoul.
Személyek:
Németh Leila Ullah Bárdy
Kéry Robertson Raskó
Szirmai Wattkins Kovács
Kezdeté 7 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Kedd, 1900. január hó 23-án.
Névtelen levelek.
3 felvonásban. Irta Maurico Desvallières és Antony Mars. Fordította Fái J. Béla.
Személyek:
Ráthonyi Ribandet Giréth
Ráskai Seraphin Rózsahegy
Boross Pigniol Szilágyi
Láng E. Capuron Mátrai
Kezdeté 7 1/2 órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ
Kerepesi-ut 21.
Kedd, 1900. január hó 23-án.
A vas.
Kulturáltörténelmi látványosság 3 felv. Irta Edvi Illés Aladár, dr. Brezina Arisztid műve nyomán.
Kezdeté 7 1/2 órakor.

H. Haggenmacher H.-Sörfőzde
Palaczk Sör
Különlegességek:
Szalonsör.
Maláta Sör.
125000 HECTOLITER
ÉVI TERMELES
GYÁRI FŐLTÉS
Megrendelési helyek: Budapest V. Kádár-utca 5.
Haggenmacher Kőbánya: Haggenmacher Budafok.

Budapest kávéház Andrassy-ut 27. sz.
a legmodernebb stylumban ujon-
nan átalakítva. Ma és mindennap
Tisztelettel **Rosenberg Lajos**, kávéház tulajdonos.

PETANOVITS Metropole-szállója.
Ma **lfj. Oláh Józsi** kedvelt zenekara játszik. Színház után teljesen friss va-
csora. A gyönyörű téli kerten kívül a mulatságok,
lakodalmak, bankettek megtartására igen alkalmas díszes fehértérő és
elegáns különszobák állanak a vendégek rendelkezésére.

Budapest legelőcsőbb garni szállodája
Stefánia szálloda
VII. ker., Murányi-utca 53. szám.
Kényelmes tiszta szobák 50 krtól feljebb.
Villamos megálló Damjanics és Murányi-utca felől. Telefon.

Putzer György
ujjonnan átalakított pinceéttermében Deák-tér. ma és mindennap
ILLÉS GEZA jó hírnevű nemzeti cigány zenekara hang-
versenyez. — Borai kizárólag csakis Putzer Antal pécsi és
baranyai bortermelőktől valók.

1 főnyerem. 100.000 kor. értéktárgy,
3 főnyeremény egyenkint 20.000 kor. értéktárgy stb.,
20%, levonással készpénzben nyerhető
a Budapesti Poliklinikai Egyesület kórháza
javára rendezett
Nagy Jótékonysági Sorsjáték
egyetlen sorsjeggyel.
Minden sorsjegy még öt húzáson utánfizetés nélkül
játszik, dacára annak egy sorsjegy ára
csak egy korona.
III-ik húzás visszavonhatlanul
már holnap este.
Sorsjegyeket ajánl a
Nagy Jótékonysági Sorsjáték
kezelőse, a Budapesti Poliklinikai Egyesület kórháza javára,
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 1. sz.
továbbá az összes bankok, váltóházak, postahivatalok és a magy.
klr. államvasutak személyepntárai és minden dohánytöze-de.

Elsőrendű húzai gyártmány.
Mégis csak legjobb a
FIUMEI
Csokoládé és Cacao.
Kapható MINDENÜTT.

Oh jaj! **Távirat!** **Éljen!**
Kérek 8 dobozzal az ön
valóban hatásos Egger-
féle mellpasztillájából.
Bécs, Karls-gasse 14. ajtó 6.
K. von Getz.
Egger-mellpasztilla
gyorsan és biztosan hat kö-
högésnél, rekedtségnél elnyál-
kósodásnál. Kapható minden
gyógyszertárban és drogue-
riában. Doboz 50 kr. és 1 frt.
(Próbátoboz ára 25 kr).
Fő- és szétküldés raktár:
Nádor-gyógytár
Budapesten.
VI., Váci-körút 17. szám.

Mégis
csak legjobb a
KÁVÉ és TEA
közvetlen a tengeri hajóról,
FIUMÉBÓL.
FRATELLI DEISINGER cégtől.
A szétküldés 5 kg-os zsákokban is.
Arjegyzék bérmentve.

Somossy Mulató
(Nagymező-utca).
Albrecht Ferenc, igazgató.
Miss HELOISE

Titcomb
a leghíresebb délamerikai énekesnő.
The Belle of New-York,
Les Fidardy párisi akrobaták,
Krüger-féle villamos csillagok
Sisters Maudes
angol énektercett, tükör- és ernyő-
táncosnők!
Miss VONARE
híres contorsionistánő,
MIZZI ROSITTA énekesnő.
Alburtus és Bartram
amerikai sportsmen
Aschermittwoch
mulatózó bohózat.
Jegyek elővételi díj nélkül válthatók a nappali
pénztárnál és Weisz A. nagy szivartörszé-
jében IV., Károly-körút 26. szám.
A mulató villanyos világítása saját gépei által esz-
közöltetik; a gépek Wüste és Rupprecht gépgyá-
rok által készítették.

FOLIES CAPRICE
Eredeti!! Ma Ujdonság!!
Der Aushilfsгарçon
Előszór;
„Der Namenstag der Frau.“
és
Egy karambol okai.
Erkély incognito páholyok.
Kittűnő konyha és italek. — Mérsé-
kelt árak.

MERUR
bank- és váltó-üzlet részvénytársaság BUDAPEST,
Dorottya-utca 12. sz.
290,000 korona nyerhető:
1 drb 30/0-os Osztr. földhitei-sorsj.-lgrév. kor. 3.50
Huzás 1900. február hó 15-én.
Főnyeremény 90,000 korona.
1 drb 30/0-os Magy. Jelzálog-sorsj.-lgrév. kor. 4.--
Huzás 1900. január hó 25-én.
Főnyeremény 200,000 korona. kor. 7.50
A kettő együtt csak 6 korona 50 fillér.

„Reuma-szesz“
orvosi tekintélyek által kit. elis. külső. Bámulatos gyors és
biztos hatású, a test bármilyen fájdalmát, u. m. reuma,
czma, ischias, kőszvény, szaggatás, szúrás, nyílhalás
stb. ellen. Fő- és fejtájánál 5 perc alatt megszüntet.
1 üveg ár. 1 korona, erősebb üveg ára 2 korona 40
fillér. Kapható a főváros és vidék összes gyógyszertáiban, uty-
esintén a kőszitő
Widder Gyula gyógyszerésznél
S.-A.-Ujhely.
Főraktár: Török József gyógyszer. urnál Budapest,
Király-utca 12. sz. és dr. Egger-féle gyógyszer-tár a
„Nádor“-hoz

Minden szó egyszerű felvilágosítás... 2 kr. címmel ellátott hirdetésekért külön 30 kr. kincstári bélyegdíj jár.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Levélbeli tudakozásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyegyet kell mellékelni. Tudakozódásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatalai mindig közölni kell.

APRÓ HIRDETÉSEK

ELOFIZETÉSEK

BUDAPESTI NAPLO részére

a kiadóhivatalban József-körút 18.

valamint a következő dohány-társaságban:

Breuer névrek, Teréz-körút és Podmaniczky-utca sarok.

Nemesek-féle tőzsde Pótlás-utca 16.

Benda Józsefné, Andrásy-utca 50.

Schwartz hirdetői iroda Marokkói-utca 2.

Sopronyi V. dohány-nagy-tőzsde, Kerepesi-utca 1.

Beutosh Miksa, Andrásy-utca 53.

Szántó Már tőzsdéjében Kecskeméti-utca 14.

Weltzienfeld lakab, Király-utca 1.

Nagyon kérem

azt a szép hölgyet, kit az Othobon-kávéházaon minden délutáni látok és kit gyöngősen a lapra is bátor voltam figyelmeztetni, hogy kegyeskedjék. "Homo" címen a kiadóhivatalba utómásomra adni, hogy miként jutathatnék csak egyetlen levelet is birtokába. 5625

II orvosi állás

pályázatot közli a "Közegészségügyi Kalauz" legutóbbi száma. Mutatóny-szám ingyen. Előfizetés egész évre 12 korona. Budapest, IV. Kecskeméti-utca 6. 5618

Egy

nagyobb lap expeditora keres havi, heti lap vagy folyóiratnál beosztást valót. Címe a kiadóhivatalban. 2737

Kitűnő zongora

és ének-mesterné még rendelkezik néhány orvosi, esetleg francia és angol orvosi is ad. Cim "M. S." jelleg alatt a kiadóhivatalba. 5604

Több évi

gyakorlattal bíró önálló mérlegképes könyvelő, ki tökéletes magyar-német levelező, azonkívül sokoldalú szakméről bír és kitűnő referenciákkal rendelkezik, keres helyben vagy vidéken megfelelő alkalmazást. Szíves ajánlatokat "Bilanz-Routine" alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 2736

Magyar német

levelező

II évi gyakorlattal könyvelésben valamint az összes irodalmi teendőket teljesen járta, kitűnő referenciákkal azonnali befizetésre állást keres. Szíves megkereséseket "Munkaszerező" címre ker a kiadóhivatalba, hol címe ismegtudható.

Ügyvédi urak!

Irnoki minőségben ajánlok hozzá 30 ft fizetés mellett. Esetleg félnapra is érvényes alkalmazást. Ajánlatok "Irnok" címen a kiadóhivatalba kéretnek. 2716

Könyvelő, s

ki hosszabb ideig nagy eteknél volt alkalmazva s kitűnő bizonyítványokkal rendelkezik, állást keres. Cim a kiadóhivatalban. 7242

Jókai

szépségszerető hajton megvenni olcsó áron. Cim a kiadóhivatalban. 2729

20-10,000

forinttal társ keresetük 12000 fizetés haszon biztosítása mellett Ungváry László borkereskedéshez Cegléden, a ki egyuttal új- és ó-borokat ajánl 16 forinttal fölfelé. Bora tisztaságért feltétlen kezesség vállal, tessék boricéggézeket kérés 5620

Wanted

An American or English lady who has patience to teach and amuse a little girl of three for the day. Letters per English Lady to the office.

Jelesem

érettségizött megbretomi hallgató, ki gyorsírásban és nyelvekben járás, házi-tanítói állást, esetleg más neki megfelelő állást keres. Szíves ajánlatok a kiadóhivatalba kéretnek "Teknikus" címen.

Irodaszolgái

vagy portási állást keres egy 20 éves erőteljes fiatal ember, ki ily minőségben már több évig alkalmazva volt, a fővárosba 15 éve van és nagy ismeretséggel s legkitűnőbb bizonyítványokkal bír. Címe a kiadóhivatalban. 2698

Boltiszolga

vagy más hasonló állást keres szorgalmas, 28 éves fiatal ember. Címe a kiadóhivatalban. 2728

Kisasszony,

ki az elemi osztály tanárgyainak tanításában valamint a nevelésben járta és jó évi bizonyítványokkal rendelkezik azonnali délutáni alkalmazást keres. Cim a kiadóhivatalban. 2704

Gépirónó

ki a magyar és német gyorsírásokat tökéletesen érti, ajánkozik irodákba kezdő fizetéssel. Cim a kiadóhivatalban. 2722

Óvadékképes

29 éves fiatal ember jelenleg egy nagyobb intézet hivatalnok, mintpénztáros, vagy más bizalmi állást keres. Ajánlatokat kérek "2000-3000 korona." címen. 2723

Okl. izr. tanító,

ki a héberben is járás, gyenge tehetségű gyermekeket sikerrel oktat, még néhány szabad órával rendelkezik. Szíves megkereséseket "Tanító 30." jellegre kiadóhivatalba kérek. 2718

Megveszem

az "Universum" és "Gartenlaube" mult évi folyamatait. Cim a kiadóhivatalban. 2730

Házmesternek

ajánlok egy jelenleg is oly minőségben levő tisztoságot egyén. Címe meg tudható a kiadóhivatalban. 2712

Félnapi

foglalkozást keres VIII. gimnáziumot végzett fiatal ember. Ajánlatok a kiadóhivatalba kéretnek "Félnapi foglalkozás" címen. 2717

Kereskedelmi

iskolát végzett könyvelő, ki a könyvelést egy nagyobb üzletben önállóan végezte, kitűnő írással bír állást keres. Címe a kiadóhivatalban. 2705

Gyorsírászat,

Magyar, ugyszintan német gyorsírászatban kiképez okl. gyorsírás-tanár. Címe a kiadóhivatalban meg tudható. 2714

Egy jó meneteli

tejesarnok kissob lakással és gázvilágítással 35 kr. napi kiadás mellett, elutazás végett 120 forint azonnali eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2739

Tanore felvétetik

elektrotechnikai, mechanikai vállalatához József-utca 10. szám. 5642

50000 korona

2-3 felszöndű házra, 11-ik léteire kölcsön adatik. Ajánlatokat "B. S." jelleg alatt a kiadóhivatalba elfogad.

Üzlethelyiség

a főváros legelőkelőbb helyén azonnali eladó. Ugyenint egy kis ház eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2600

Szülőajtványok

Riparia portalis, Vitis Solonis, Rupestris monticola sima és gyökere vesszők, valamint sima és gyökere zöldajtványok legjobb minőségben, leszállított áron kaphatók: Lázár Józsefné, Nagy-Maroson, Hontmegye. Árjegyzék bérmentve. 5622

Boltihelyiséget

keresek az Erzsébet-körúton a Király-utca és Kerepesi-út között, egy nagyobb kirakattal, esetleg egy kisebb hátsó üzlettel vagy udvari rakfárral. Ajánlatokat "H. J." jelleggel a laphoz küldendők. 2713

Elegánsan

butorozott utcai szoba külön bejáratú, a Kerepesi-úton, a Nemzeti színház közelében 1-2 urnak azonnal vagy január elsőjére kiadó. Cim a kiadóhivatalban. 2642

Kossuth Lajos

életnagyságra kitűnő mellképe (kézfestés) díszes aranyozott keretben 60 forint eladó. Megtekinthető e lap kiadóhivatalában. 2585

Jókai

100 kötetes nemzeti diszkidás, "Pallas Lexikon" "Millennárius Magyar Nemzet" és "A Nagy Képes Világtörténelmet," díszműveket olcsó havi részletek lehet beszerezni. Ajánlatokat "Olcsó részletek" címen a kiadóhivatalba jövöbbit. 5362

ERENYI-féle

lehtől-Salicyiból egy téglgy megszüntet: bőrvizkeget, mindennemű sömörbetegeket, bőrkéteget, izzádat. Szangala-Artamlatlan. 1898

Alkalmi

ajándékok

kaphatók Budapest, IV. k. Károly-körút 26. sz. LÖWY PAULA az "arany forrás"-hoz címzett óra- és ékszerkereskedésében:

Nikkel-rentoiror órák 1 ft 90. Valódi svájci nikkel-rentoiror órák 2 ft 90. Fekete acél órák 3 ft 25. Ezüst-rentoiror órák 4 ft 50. Tula-rentoiror órák dupla fedőli 8 ft 90. Tallérozott órák 4 ft 75. Arany női-rentoiror órák 9 ft 90. 14 karat arany férfi-rentoiror órák 17 ft 60. 14 karat arany félbuválók 1.80. 14 karat tömör aranygyűrűk 2 ft 70. Nyakláncok, csinos szívek, inga- és öbrosztorák izléses kivitelben olcsón számítottak. Vidéki megrendelések pontosan eszkeztetnek. Minden óráért 3 évi jótállás.

Ritka alkalem

Athenaem Lexikon

4 rész, 2 kötetben. 16 ft helyett 8 ft

Kapható a "BUDAPESTI NAPLO" kiadóhivatalában, József-körút 18. sz.

KÉPES levelező lapok

Magyar művészek újabb alkotásai után.

Finom fényvnyomat. Hazai készítmény.

Baditz Ottó: Vagyok olyan legény mint te.

Bihari Sándor: Munka után.

Innocent Ferenc: Fátoly-tanc.

Karvaly József: Vásári. Konek Ida: Havasi páztorok.

Margitai Tihámér: Ronót Pál históriája.

Márk Lajos: Ezernyolcszázhuszban.

Márk Lajos: Terefer és Szerelmi dal.

Neogrady Antal: Vesztett boldogság.

Soyei Károly: Szökőkút, Keekesapásztor.

Szemes Fülöp: Kása nem étel.

Teles Ede: Enyelgés.

Tolnay Ákos: Diana és Enyelgés.

Vajda Zsigmond: Kedélyes bírák.

Vajda Zsigmond: soapy úr.

Neogrady Antal: Az erdő titka.

Pechán József: Utols gyufa.

Náder Róbert: Alszik a baba.

20 darab ára 1 ft bérmentes küldéssel.

Megrendelhető a Budapesti Napló kiadóhivatalában VIII. József-körút 18. szám

Most jelent meg!

Szellem, Erő, Anyag

Szellemválasz Büchnernek Kraft und Stoff című könyvére.

Ira Adema, fordította

Tótvölgyi Titusz. Ára 3 korona.

Megrendelhető a "Budapesti Napló" kiadóhivatalában B U D A P E S T, József-körút 18. sz.

Magy. kir. Államvasutak. Igazgatóság.

Hirdetmény.

(Osztrák-magyar-bosznia-hercegovinai személyi forgalom.

A magy. kir. Államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint az osztrák-magyar-bosznia-hercegovinai személyi díjszabásból folyó évi március 10-15-ig kezdve I. pótlék lép életbe, mely helyesbítéseken kívül több díjszabási határozománynak és menetidőnek megváltoztatását tartalmazza.

Ezen pótlék a m. kir. Államvasutak díjszabás elárústási irodájában (VI. Csengery-utca 33. sz.) 20 fillérről kapható.

Budapest, 1900. évi jan. 10-én.

Az igazgatóság. Utánynomás nem díjazt.

Hirdetmény.

Ezenel közhírré tétik, hogy a vasuti kocsi- és az állomási helyiségekben elhagyott tárgyak, u. m. bördöndök, táskák, kalapok, ruha és fehérneműek, botok, napernyők és esernyők stb., az alább felsorolt állomásokon árverés alkalmával azonnali készpénz fizetés mellett el fognak adni.

Arad áll. f. 6. jan. hó 24. d. e. 29 órákor.

Debrecen áll. f. 6. jan. hó 29. d. e. 9 órákor.

Budapest, 1900. évi jan. havában. Az igazgatóság.

Ritka alkalem

Athenaem Lexikon

4 rész, 2 kötetben. 16 ft helyett 8 ft

Kapható a "BUDAPESTI NAPLO" kiadóhivatalában, József-körút 18. sz.

Szegedről 10 percnyre

az országút és vasut-állomás közötti közlekedésben 300 hold kitűnő termőföld, gazdasági épületekkel, esetleg instrumet-vel, kedvező feltételek mellett bérebeadó. Cim a kiadóhivatalban. Közzétét díjaztatnak. 2738

Magy. kir. Államvasutak.

Hirdetmény.

A magy. kir. Államvasutaknál a kezeendő állomásokra régebbi folyamodások folytán előjegyzettek száma oly nagy, hogy ezen állások aránylag csekély számánál fogva a beállítási szükséglet évek-re fedezze van.

Mint hogy egy a nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. miniszterhez, miként az állami vasutak igazgatóságához folyamodások folyton nagy számban érkeznek, a kereskedelemügyi m. kir. miniszter uró nagyméltósága elrendelte, hogy mindaddig, míg a már előjegyzésben levő jelöltek elhelyezést nem nyernek, a kezeendő állomásokra beérkező folyamodványok minden érdemleges tárgyalás nélkül, a folyamodóknak egyszerűen visszadássanak, ha pedig a már előjegyzett jelöltek elhelyezve lesznek, a további fűresedések nyilvános pályázat után töltésenek be.

Ily körülmények közt bizonyára az illeték saját érdekében is áll, hogy az előrelátható céltalan kérvényezés költségétől és fáradságától magukat megkíméljék.

Budapest, 1900. jan. 11. Az igazgatóság. (Utánynomás nem díjazt.)

Magy. kir. Államvasutak. Igazgatóság.

Hirdetmény.

(Osztrák-magyar-bosznia-hercegovinai személyi forgalom.

A magy. kir. Államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint az osztrák-magyar-bosznia-hercegovinai személyi díjszabásból folyó évi március 10-15-ig kezdve I. pótlék lép életbe, mely helyesbítéseken kívül több díjszabási határozománynak és menetidőnek megváltoztatását tartalmazza.

Ezen pótlék a m. kir. Államvasutak díjszabás elárústási irodájában (VI. Csengery-utca 33. sz.) 20 fillérről kapható.

Budapest, 1900. évi jan. 10-én.

Az igazgatóság. Utánynomás nem díjazt.

Eladás

butorok.

Legelőkelőbb kivitelű és kitűnő minőségben készített háló, ebédli és szalonberendezések, valamint egyes butoradarak 20% al olecsoban kaphatók mint bárhol másutt, Szabó Ferenc és Társánál Budapest, Kerepesi-út 12. sz. (Vidékire biztosított szállítást.

Kiadó

4-5 szobából álló lakás, egy üzlethelyiség, a belvárosban. A lakás azonnal az üzlethelyiség május hó elsőjére. Cim a kiadóhivatalban. 2720

Uri Havelock 7 ft-tól,

Női Havelock 9 ft-tól,

Fiu Havelock 4 ft-tól,

Leány Havelock 5 ft-tól feljebb.

A legjobb csak

Justitz Leopold, lodenruha-specialista

BECS,

IX., Währingerstrasse 48.

Telefon 7248. sz.

A tanítók egylete házaik az osztr. turista, a touring-club és számos kerekpárgyiet stb. szállítói.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

LODEN 12.

Zalogház

cédulákat veszok

Eladok

13 latos ezüst evőkészletet, grammja 5 kr., 6 randolok, gyertyatartók, hálalakat, tálcák, grammja 6 kr., 12 darab ezüst evőkészlet 6 ft 3 kr., teljes 12 személyre való